

АЛБЕРТ САНЧЕС ПИНЬОЛ

ХЛАДНА КОЖА

Превод от каталонски: Мая Генова, 2006

chitanka.info

1

Никога не сме недостижимо далеч от онези, които мразим. По същата логика надали някога можем да сме абсолютно близо до онези, които обичаме. Когато се качих на кораба, това безмилостно правило вече ми бе известно. Ала има истини, които заслужават нашето внимание, и други, с които е по-добре да не влизаме в спор.

Островът изникна пред нас една ранна утрин. Бяха изминали трийсет и три дни, откакто делфините се отказаха да следват кърмата, и деветнайсет, откакто екипажът започна да издиша облачета пара. Шотландските моряци се топлеха с ръкавици до лактите. Ходеха навлечени в сурови кожи, та телата им напомняха моржови туловища. За сенегалците студените ширини бяха живо мъчение, затова капитанът им позволи да си мажат бузите и челата с картофено масло. Мазнината се топеше и се стичаше в очите им. От нея плачеха, но не се оплакваха.

— Вашият остров. Ето там, на хоризонта — ми каза капитанът.

Не успях да го различа. Само вечно студеното, захлупено под далечни облаци море. Макар и да се намирахме много на юг, очертанятията и опасностите на антарктическите айсберги така и не разнообразиха нашето пътешествие. Ни една ледена планина, ни следа от тези плаващи по теченията гиганти, естествени и величествени. Трябваше да понасяме лишенията на Юга, но без правото да се насладим на проявите на неговото величие. Моето местоназначение явно бе досами ледения предел, който никога нямаше да пресека. Капитанът ми подаде далекогледа си. А сега? Виждате ли го? Да, видях го. Къс земя, смазан между сивотата на океана и сивотата на небето, обточен с ширит бяла пяна. И туйто. Трябваше ми цял час. Колкото повече се доближавахме към острова, толкова по-ясно виждах очертанятията му с невъоръжено око.

Това бе бъдещото ми местожителство: пространство, което от единия до другия си край едва докарваше километър и половина във формата на обърнато Г. Северният край представляваше гранитно

възвишение с фар на върха. Висок като камбанария. Макар че впечатляващото всъщност не бе неговата големина, а ограничените размери на острова, които, поради контраста, му придаваха мегалитна масивност. На юг, върху петата на обърнатата буква, имаше едно по-малко възвишение, където се мъдреше къщата на метеоролога. Тоест моята. Двете постройки бяха свързани чрез нещо като тясна долчинка, покрита с влаголюбива растителност. Дърветата се тълпяха като стадо животни, притиснати едно о друго в търсене на закрила от чуждите тела. Бяха обрасли с мъх. Мъх, по-гъст от жив плет и висок до коленете, чудно явление. Багреше стволите им като трицветна проказа в синьо, мораво и черно.

Навред около острова бяха разпръснати дребни рифове. Поради това бе изключено да се хвърли котва на по-малко от триста метра от единствената му плажна ивица в подножието на къщата. Нямах друго решение, освен багажът ми заедно с моя милост да бъдат натоварени на лодка.

Това, че капитанът ме придружи до сушата, бе израз на чиста любезност. Нищо не го задължаваше. Но докато траеше пътуването, помежду ни се бе зародило едно от онези дълбоки взаимни разбирателства, които понякога възникват между мъже от различни поколения. Родом бе от пристанищните квартали на Хамбург, а за второ отечество си бе избрал Дания. Най-своеобразни у него бяха очите. Когато се взреше в някого, остатъкът от света спираше да съществува. Отсяваше хората с прецизността на ентомолог, а ситуацията — с далновидността на познавач. Някои вероятно тълкуваха такова поведение като строго. А аз мисля, че това всъщност бе неговият начин да приложи най-съкровениите си идеали за търпимост. Той никога не би признал любовта си към ближния с думи, но ѝ посвещаваше всички свои действия. Към моята особа се отнасяше със съчувствието на наемен палач. Бе готов да стори за мен всичко, което можеше да бъде сторено. А какъв, в края на краищата, му бях аз? Някакъв си човек, едва излязъл от юношеството и пристъпил в зрелостта, запратен на островче, премитано от ветрове с полярна стигма. Дванайсет месеца щях да живея сам като заточеник, далеч от всякакъв цивилизован бряг, отдаден на работа колкото монотонна, толкова и несъществена: да отбелязвам скоростта, посоката и честотата на ветровете. Така постановявах международните

мореплавателни спогодби. То се знае, заплащането си го биваше. Само че никой не би приел подобно назначение за едните пари.

Капитанът, аз, осем моряци и четири лодки акостирахме на брега. На мъжете щеше да им отнеме доста време да разтоварят провизиите за цяла година, както и сандъците с личните ми принадлежности. Десетки книги. Знаех, че ще разполагам с предостатъчно свободно време и исках да ангажирам съзнанието си с нещата, които през последните години от живота си не бях успял да прочета. „Добре — рече капитанът като разбра, че има изглед операцията да се проточи, — да действаме.“ И двамата поехме по пясъка. По пътеката нагоре към къщата. Предишният ѝ наемател се бе погрижил да постави перила. Огладени и изхвърлени от морето дъски, сковани на две, на три заедно. Но все пак дело на разумно същество. Колкото и да е невероятно, именно тази подробност за пръв път ме подсети за човека, когото идвах да заместя. Той бе конкретна личност и пред себе си наблюдавах една от намесите му в околния свят, колкото и незначителна да бе. Веднага, щом това ми хрумна, се обадих:

— Странно, че метеорологът не излиза да ни посрещне. Би трябвало да е много щастлив, че му е пристигнала отмяна.

После, както редовно ми се случваше с капитана, си прехапах езика: той явно си бе помислил същото, но доста преди мен. Пред нас стоеше къщата. Коничен покрив от каменни плочи, червени тухлени стени. Постройката бе напълно лишена от изящество и съразмерност. Да беше в Алпите, щеше да е проста хижа, горски параклис или митничарска будка.

Притихнал на място, капитанът я заглежда изпитателно една протяжна минута, сякаш надушил опасност. Бях му отстъпил цялата инициатива. Утринният вятър клатеше клоните на четирите дървета — приличаха на канадски дъбове, — които бележеха ъглите на сградата. Въздухът не бе мразовит, но дразнеше. Наоколо витаеше нещо безотрадno, но какво точно, беше невъзможно да се каже. Важното тук бе не толкова какво намираме, колкото какво не виждаме. Къде беше метеорологът? Дали изпълняваше професионалните си задължения другаде? Или се разхождаше из острова? Полека-лека взеха да изникват лоши знаци. Дървените кепенци над малките квадратни прозорци от дебело стъкло бяха вдигнати. Хлопаха. Това не ми хареса. Зад къщичката, току до стената, още личаха следите от някогашна

градина. Полузарити камъни пазеха очертанята ѝ. Ала повечето растения бяха изскубнати, като изпотъпкани от стадо слонове.

Капитанът направи оня жест, който му бе тъй свойствен: вирна брадичка, сякаш яката на синята куртка го стягаше. Сетне побутна вратата и тя се откряна неохотно, като осквернена фараонска гробница. Ако вратите имаха дар слово, скърцането ѝ навярно щеше да значи: „Отварям, щом държите, но не отговарям.“ И пристъпихме вътре.

Гледката бе като излязла из пътеписите на африкански изследовател. Все едно цяла колона тропически мравки бе овършала мястото, бе оглозгала всичко живо, а предметите бе подминала. Основните мебели стояха невредими. Не повредени, а занемарени. Помещението бе само едно. Леглото си беше на мястото, огнището и купчината цепеници — също. Масата беше прекатурена. Живачният барометър — непокътнат. Кухненските съдове бяха изчезнали — не знам защо тъкмо този детайл ми се стори върховно загадъчен. Лични вещи на моя предшественик, както и работни пособия, изобщо нямаше. Така или иначе, царящата навред немара ми се видя по-скоро резултат от някаква странна лудост, отколкото от природно бедствие. Макар и неудобно, кътчето все още изглеждаше обитаемо. Плясъкът на вълните ясно стигаше до ушите ни.

— Къде да сложим нещата на господин специалиста по въздушни течения? — дочу се от прага гласът на сенегалеца Соу. Моряците се бяха справили с пренасянето на багажа от брега.

— Тук, тук вътре, няма значение къде — опитах с престорена бодрост да прикрия уплахата от неочакваното му обаждане. Капитанът си изкара недоволството от ситуацията върху матросите:

— Моля, Соу, момчетата да оправят тая бъркотия! — И докато хората му се стараеха да наместят сандъците и да въведат ред, предложи да отскочим до фара. — Може пък вашият предшественик да е там — додаде, когато вече не ни чуваха.

Според неговите сведения фарът също бил обитаван. Със сигурност принадлежал някому, но не си спомнял дали на холандците, французите или другиму. Пазачът на фара и метеорологът бяха единствените жители на острова, та щеше да е логично и разбираемо да са се сприятелили по съседски. Допускахме това, но не разчитахме на него — дори да ни разкриеше нахождението на атмосферния

специалист, не обясняваше състоянието на къщата му. Така или иначе, най-разумното бе да се отправим нататък.

Спомням си тревогата, която ме връхлетя по време на краткия ни преход. Предполагам, че до голяма степен се е дължала на тогавашното ми душевно състояние. От друга страна, онова не беше гора като гора. Отгъпкана от човешки нозе пътечка водеше почти по права линия до фара. Отклоняваше се единствено там, където мъхът коварно бе затулил ями с кал и черна течност. Непосредствено зад дърветата глухо плискаше морският прибор. Но най-лошото бе тишината. По-точно незвучите. Не ехтеше ни една от познатите горски мелодии, нито птици, нито шумни насекоми. Множество стволоче с внушителни размери се бяха изкривили под напора на вятъра. От кораба ми се бе привидяла плътна горска маса. Случва се разстоянието да подведе по отношение на гъстотата, била тя човешка или растителна. Не и този път. Дърветата растяха толкова близо едно до друго, че при някои бе трудно да се различи дали изникват от общ корен, или самостоятелно. Тук-таме пътя ни пресичаха тънки ручейчета. Приличаха на вади от пролетно топене, чиято вода не извира отникъде. Стигаше един по-широк разкряч, за да ги преодолеем.

Върхът на фара изникна ненадейно над най-високите дървета. Пътеката свърши в края на гората. Видяхме основата от обрулен гранит, върху която се издигаше постройката. Океанът я заобикаляше от три страни. В дни на силно вълнение вероятно се разбиваше яростно в камъка. Ала, който и да бе той, архитектът съвестно се бе справил със задачата си. Окръглена, компактна повърхност, за да устоява на пристъпите на морето; пет добре разпределени средновековни бойници; тясно балконче с ръждясал парапет; островрърх купол. Друг е въпросът, че към балкона имаше някакви свършено непонятни екстри. Преплетени пръти и колове, повечето с подострени върхове. Ремонтно скеле? Нямахме нито време, нито настроение да си блъскаме главите.

— Отворете! Отворете! — извика капитанът и заудря с длан железната врата. Отговор не получихме, но тласъкът бе достатъчен, за да установим, че вратата не е заключена. Беше извънредно солидна. Металната плоскост бе цяла педя широка и подсилена с десетки оловни нитове. Тежестта и обемът ѝ бяха такива, че за да я отместим,

се наложи да бутаме заедно. Посрещна ни чудновато сияние. Слънчевата светлина се процеждаше във фара като във вътрешността на църква. По стените все още се крепеше варова замазка, която преpraщаше бели отблясъци. Стълбата в дъното се издигаше по спирала, вкопчена в камъка. По всяка вероятност долницата бе предназначена за общ склад, където се помещаваха купища сечива и провизии.

Капитанът процеди през зъби нещо, което не схванах. Пое нагоре с гневна решимост. Деветдесет и шестте стъпала извеждаха до дървения под на горния етаж. Бутнахме квадратната капандура и се озовахме вътре.

Пред очите ни се разкри едно отлично разтребено топло жилище. Печка с извит под прав ъгъл кюнец стърчеше по средата на почти овалното помещение. Полусферичната му форма бе нарушена от преграда с врата. Оттатък може би се намираще кухнята. Стълбичка водеше до следващ етаж, сигурно фенерното отделение на фара. Дотук всичко бе в рамките на нормалното. Странността идеше от стила на подредбата.

Нещата бяха грижливо положени на пода. Покрай стените се точеха предмети, които обикновено се държат по плотове и лавици. А всяка кутия бе затисната с някаква тежест, независимо дали си имаше капак или не. Например кутия с обувки, а върху обувките — ютия на въглища. Или цилиндричен варел, висок половин метър и пълен с мръсни дрехи. Отгоре им — дървено трупче. Нито ютията, нито трупчето ги биваше за похлупаци. Най-малкото не можеха да потулят зловонието, ако това е била идеята. Човек би рекъл, че стопанинът се бои да не би съдържанието на малките му хранилища, изведнъж освободено от земното притегляне, да се разхвърчи като ято птички, и затова ги подsigурява.

Накрая — леглото. Стара мебел с тънки железни пръчки откъм главата. В него, под три дебели одеяла, лежеше мъж.

Явно го бяхме сепнали посред най-дълбокия му сън. Като влязохме, вече бе вдигнал клепачи. Но не реагираше. Гледаше ни с малки къртичи очи. Завивките го покриваха до носа като меча кожа. Колкото помещението изглеждаше чисто, толкова той — не. Видът му извикваше смесени чувства: нещо средно между безпомощен,

занемарен и свиреп. Под кревата имаше цукало, пълно догоре със студена пикоч.

— Добър ден, техник по морска сигнализация. Ние сме новата смяна на метеоролога, вашия съсед — каза капитанът без заобикалки и посочи с ръка в посока към къщата. — Знаете ли къде е?

Думите на капитана ми напомниха, че сме се придвижили поне на километър и половина от брега, на който пристигнахме. Изведнъж това разстояние ми се видя по-дълго от цялото плаване от Европа до острова. И се сетих, че твърде скоро капитанът ще си отплава.

Откъм леглото ръка с черни косми понечи да опише някакво неопределено движение. Но насред път се отказа. Неподвижността на мъжа изнервяше капитана.

— Не ме ли разбирате? Не разбирате ли моя език? Говорите ли френски? Холандски?

Човекът продължи да се пули в него. Дори не си направи труда да дръпне одеялото от лицето си.

— За Бога! — ревна капитанът със свит пестник. — Предстои ми важен търговски курс. Тук съм транзит! По молба на корабната агенция се отклоних от маршрута си, за да оставя този младеж и да взема неговия предшественик. Разбирате ли? Но действащият метеоролог го няма. Няма го. Бихте ли ме осведомили къде да го намеря?

Фараджията поглеждаше ту капитана, ту мен. И туйто. Вбесен, с почервено лице, капитанът настоя:

— Рангът ми е капитан и съм в правото си да ви дам под съд, ако отказвате да ми дадете информация, необходима за опазването на стоки и лица! За последен път ви питам: къде е метеорологът, назначен на този остров?

— За съжаление не мога да ви отговоря.

Настъпи мълчание. Тъкмо се бяхме отказали да осъществим връзка с това същество, и ето че ни изненада с акцент на австрийски артилерист. Капитанът смекчи тона си:

— Браво, така по бива. Защо не можете да ми отговорите? Имате ли някакъв контакт с метеоролога? Кога го видяхте за последен път?

Субектът отново се затвори в мълчанието си.

— Стани! — изкомандва рязко капитанът.

Онзи се подчини съвсем бавно. Отметна завивките и си измъкна краката. На бой бе едър, доста при това. Движеше се като изтръгнато от корен дърво, което прохожда. Седна на леглото, вторачен в пода. Беше гол. Нехаеше, че се излага на показ. Но капитанът отмести поглед от разсъблеченото тяло в пристъп на свян, непознат за фараджията. Гърдите му бяха покрити с килим от косми, които се катереха по двете му рамене като диви растения. На юг от пъпа окосмяването беше с гъстотата на джунгла. Видях му члена. Отпуснат, но грамаден. Това, че също бе покрит с косми, почти до препуциума, ме стресна. Какво ти правят очите там, си рекох, и ги впих в лицето на нашия събеседник. Брадата му бе съвсем неподдържана, на класически отшелник. Беше от породата мъже с много гъсти коси, които започват на два пръста над също тъй рунтави вежди. Седеше на дюшека, подпрял длани на коленете си, със симетрично разположени ръце. Очите и носът му бяха толкова приближени към средата на лицето, че предоставяха повечето място на бузите с монголски скули. Изглеждаше равнодушен към разпита. Не ставаше ясно дали се държи така, защото отлично се владее, или защото не се владее изобщо. Щом се вгледах по-внимателно обаче, забелязах, че мимиката му издава вътрешна притесненост: мърдаше ритмично устни, като прилеп. Мярнах раздалечените му зъби. Капитанът се наведе на няколко сантиметра от ухото му.

— Да не сте полудели? Давате ли си сметка какво вършите? Саботирате мисия, която изпълнява международно споразумение! Как се казвате?

Мъжът погледна капитана:

— Кой?

— Вие! С вас разговарям! Как ви е името по документ?

— Батис. Батис Каф.

Капитанът произнесе бавно и отчетливо:

— Техник по морска сигнализация Каф, за последен път ви питам: къде е метеорологът?

— Не ми е възможно да ви отговоря.

— Луд е, то се е видяло — предаде се капитанът и закрачи като звяр в клетка. Забрави нашия човек и взе да рови из вещите с настървението на копой. Когато отиде в съседната стаичка, край

възглавието забелязах една книга. На земята, също затисната с камък. Прелистих я отгоре-отгоре. За да тръгне разговорът, подметнах:

— И аз познавам творчеството на доктор Фрейзър, но още нямам окончателно мнение за него. Не съм сигурен дали „Златната клонка“ е гениално философско постижение, или прекрасно звучащо пустословие.

— Книгата не е моя и не съм я чел.

Прелюбопитна логика. Каза го, сякаш наличието на връзка между тези две обстоятелства беше задължително. Във всеки случай спря дотук. Не можах да измъкна нищо повече. Продължи да ме гледа като безучастно привидение, дори не отлепи длани от коленете си.

— Зарежете го, моля ви! — прекъсна ме капитанът, чието търсене се беше оказало безрезултатно. — Този тип не е чел дори правилника на собствената си служба. Вбесява ме.

Не оставаше друго, освен да се върнем в къщата на метеоролога. По средата на пътя обаче, все още в гората, капитанът ме хвана за ръкава и ме спря:

— Най-близката земя е остров Буве, териториална претенция на норвежците, на шестстотин морски мили югозападно оттук... — И след дълга, преднамерена пауза добави: — Сигурен ли сте, че искате да останете? Не ми харесва тази работа. Това място е като саксия, запокитена посред най-рядко посещавания океан на планетата, на една ширина с патагонската пустош. Мога да ви оневиня пред която и да било административна комисия — мястото не покрива и най-минималните изисквания за пребиваване. Никой няма да ви упрекне. Имате думата ми.

Да си тръгна? Всичко навеждаше на мисълта, че това е най-разумното. Но в подобни случаи човек се поддава на неведоми подтици. Струва ми се, че взех решение главно от страх да не стана за смях: не бях прекосил половината свят, за да се откажа от назначението си още пристигнал-непристигнал.

— Къщата на метеоролога се намира в прилично състояние, имам провизии за цяла година и няма пречка за изпълнението на всекидневните ми задължения. Що се отнася до моя предшественик — вероятно някое нелепо произшествие е довело до смъртта му. Може да се е самоубил, кой знае. Но не вярвам, че човекът от фара е отговорен. Струва ми се, че той представлява опасност единствено за себе си.

Самотата го е побъркала и сигурно се бои, че ще го набедим за изчезването на колегата. Което обяснява поведението му — заявих аз и се изненадах колко правдоподобно се получи това обобщение на създалото се положение. Бях пропуснал само две подробности: моите чувства и моите предчувствия. Капитанът ме измери с очи на кобра. Тялото му се полюшваше, тежестта се прехвърляше ту на единия, ту на другия крак, ръцете му бяха скръстени зад сюртука.

— Не берете грижа за мен — настоях.

— Тук ви е довяло някакво разочарование, вижда се — заяви той.

Поколебах се и казах знам ли, а той отговори, да, разбира се, че е така, дошли сте отнемай къде. Разтвори ръце като фокусник, който показва своята невинност — жест на играч, който бие отбой, или на лекар, който се признава за безсилен. Жест, който означаваше: нищо повече не мога да направя, дотук се простират възможностите ми.

Стигнахме до плажа. Осемте моряци копнееха да чуят заповедта за връщане на кораба. Бяха настръхнали, без определена причина. Сенегалецът Соу — много плешив негър с много бяла брада — ме потупа окуражително по гърба. Намигна ми и рече:

— Не ги гледайте момчетата. Матроси новобранци от шотландските планини... Един мексикански кактус се оправя по-добре от тях с морските загадки и предания. Че те дори не са бели хора, а червени. А рижата раса, това го знаят и децата, е подвластна на кръчмарски суеверия. Хранете се до насита, работете здраво, хвърляйте си по едно око в огледалото, за да не се забравите, говорете си на глас, за да не загубите дар слово, и впрягайте ума си в прости задачи. И толкоз. Като се замисли човек, какво е една година от нашия живот в сравнение с търпението на милостивия Бог?

После се качиха по лодките и се хванаха за греблата. Моряците ме гледаха със смесица от съчувствие и недоумение. Наблюдавах ме като деца, които за пръв път виждат щраус, или мирни граждани пред конвой инвалиди от войната. Корабът се отдалечи неуверено. Не откъснах поглед от него, докато не се превърна в точица на хоризонта. В смаляващия се контур имаше някаква невъзвратима загуба. Железен обръч стегна черепа ми. Не знаех какво ме прихваща — носталгия по цивилизацията, затворническа клаустрофобия, или просто страх...

Дълго стоях на плажа. Заливчето беше във формата на добре очертан полумесец. Отдясно и отляво го затваряха вулканични скали

— остри камънаци, покрити с шипове, надупчени като сирене и много по-леки, отколкото подсказваше обемът им. Пясъкът приличаше досущ на пепел от тамян, сив и сгурест. Малки, кръгли отверстия се отваряха към скривалища на рачета. Заради рифовете вълните пристигаха обезсилени, фин слой бяла пяна бележеше границата между морето и сушата. Отливът беше побил по брега десетки очистени, гладко шлифовани дънери и коренища от паднали стари дървета. Приливите ги бяха обработили с вещината на ваятел и бяха превърнали някои от тях в сложно извити скулптури с рядка красота. На места небето светлееше печално с цвета на нечисто сребро, на други тъмнееше като ръждясали доспехи. Слънцето беше виснало като портокал по средата — малко, затулено от вечни облаци, които неохотно пропускаха светлината, обречено по тези ширини никога да не стигне зенита. Ала моето описание не е достоверно. То съдържа само онова, което аз успях да съзря. Но гледките пред очите на човека обикновено са отражение на скритото зад тях.

2

Има случаи, когато човек се пазари с миналото си за бъдещето. Сяда на някоя усамотена скала и полага всички усилия, за да постигне споразумение между претърпените поражения и предстоящата неизвестност. В този смисъл разчитах, че комбинацията от време, размисъл и разстояние ще стори чудо. Затова именно се бях оттеглил на острова.

Останалото време от така нереалната си първа сутрин посветих на багажа, който разопаковах, сортирах и подредих с религиозна ревност. Тъкмо религиозна, понеже животът ми на острова без друго се очертаваше като аскетско преживяване... По-голямата част от книгите се побраха по лавиците, наследени от моя колега, от когото друг помен така и нямаше. После се заех с чувалите с брашно, консервите, осоленото месо, капсулите етер за непредвидени болезки и незаменимите срещу скорбут таблетки витамин С, с хиляди. Измерителните уреди, за щастие непокътнати, температурните регистри, два живачни барометъра, три диахронни модуляра и отлично заредената аптечка. И куриозите в сандък 22-Е, където се съхраняваха всякакви писма и прошения, плод на престараването на ред научни и обществени учреждения.

Въодушевени от моя престой в едно тъй негостоприемно кътче на Земята, руснаците от Киевския университет ме молеха да извърша биологичен експеримент. По причини, които така и не схванах, географското разположение на острова било идеално за размножаването на дребни гризачи. Предлагаха ми да се захвана с развъждането на дългокосместа порода сибирски зайци джуджета, изключително приспособими към тукашния климат. При сполучлив изход от експеримента, случайно попадналите на този бряг кораби щели да разполагат с прясно месо. Бяха добавили и две книги с инструкции, в които много нагледно се обясняваше какви грижи изискват рунтавите зайчета. Само че с тях не вървяха ни клетки, ни зайци, били те рунтави или безкосмести. Което ме подсети за

кискането на корабния готвач всеки път, когато ние с капитана го поздравявахме за задушеното, записано в менюто като „Руски заек в киевски сос“.

Берлинското географско общество ми беше зачислило петнайсет банки с формалин. Според приложените указания ми се възлагаше, ако обичам, да ги напълня с „интересни местни водни насекоми, спадащи към *Hydrometridae Halobates* и *Chironomidae Pontomyia*“. С типично германска практичност ръководството бе подвързано с непромокаема коприна. В случай че полиглотските ми умения се окажеха недостатъчни, указанията бяха дописани на осем езика, включително фински и турски. С тържествени готически букви ме предупреждаваха, че банките с формалин са собственост на германската държава и „частичните щети или общото нарушаване на целостта на един или няколко съда“ биха били повод за съответна административна санкция. За мое голямо облекчение една клауза, вметната в последния момент, ме уведомяваше, че в качеството си на научен сътрудник съм освободен от глоби. Височайша индулгенция. За зла участ, никъде в текста не се уточняваше как изглеждат *Hydrometridae Halobates* и *Chironomidae Pontomyia*, пеперуди ли са или бръмбари, нито пък кои от тях представляват интерес и защо.

Една търговска фирма от Лион, партньор на изпращащата ме корабна компания, търсеше моето съдействие в сферата на минералообразуването. Искането им бе съпроводено от малък инструментариум за анализи и изследвания, както и от наръчник за употребата му. Така или иначе, настояваха да се свържа с тях — „максимално бързо и срочно“, — само ако се натъкна на златни залежи с чистота над шейсет и пет процента. Има си хас. Ако ударех на златна жила, първата ми грижа щеше да е да се свържа с някаква си кантора в Лион, която да регистрира находището на свое име.

Накрая непознат католически мисионер с изискан краснопис ме молеше да попълня „много внимателно и с търпението на светец“ едни въпросници, на които било желателно да отговорят туземците. „Ако чернокожите крале на острова са твърде стеснителни, не се обезсърчавайте — съветваше ме той. — Проповядвайте чрез личния си пример и се молете коленопреклонно. Това ще ги поощри да влязат в пътя на вярата.“ Несъмнено мисионерът страдаше от сериозна липса

на информацията относно местонахождението ми и нищожната вероятност точно аз да открия царства или републики банту...

Когато оставах само две каси за отваряне, се появи непредвиденият плик, писмото. Де да бях го скъсал, без да го прочета. Не се престаших. Чак няколко дни по-късно се замислих как всъщност се бяха развили нещата тогава. Защо ли? Защото глупавото писмо така ме разстрои, че забравих двете каси неразпечатани. Не проверих съдържанието им и за малко да си ида мърцина по тая причина.

Посланието бе от моите отколешни съратници. Най-много ме ядоса, че всъщност нищо не казваше. Авторите му се бяха постарали да не зачекват истината, както и да не нарушават добрия тон. Не искаха да ми дадат повод за омерзение и тъкмо с това си намерение ме омерзяха. Но най-гадното бе тяхната подмолна, настойчива решимост да ми внушат да си мълча. Безпокояха се единствено да не тръгна да върша тепърва против тях онова, което бях вършил някога заедно с тях. Не се отмятах от съжалението си за моето отцепничество и дори предлагаха да ме реабилитират, ако реша да се върна. Наистина вярвах, че огорчението ми е резултат от несбъднати лични амбиции! Не писмо, а списък с низости. Така че ги наругах от девет хиляди километра разстояние. Ала не бях идиот. Въпреки гнева си проклетх не хората, а чувствата, които все още ме свързваха с миналото. Бях пленник не на островчето, а на паметта си. А островното изгнание се дължеше на някогашната ми политическа дейност, която, странно съвпадение, започна на времето с едно писмо, за да приключи сега с друго.

* * *

Най-облагодетелстваните от съдбата ирландски сираци ги настаняваха в дома „Блакторн“. Англия гледа на сираците в Ирландия като на потенциална опасност, бунтовническо пушечно месо, та предназначението на „Блакторн“ беше да ни превърне в безобидни и послушни пролетарии. Главно моряци. Неслучаен занаят — чрез него подозрителните по рождение хем се натирваха в открито море, хем биваха заточени в английската флота, същински плаващ затвор. На по-

надарените ученици в „Блакторн“ позволяваха да следват полувисше. Бидейки такъв, ми се удаде да стана „Специалист по морска логистика“ — един напълно посредствен СМЛ. Вярно, *first class* или първокласен, както пишеше в дипломата от Нейно кралско величество. Обективно погледнато, блакторновските педагози не бяха мракобесници. Преподадоха ни основите на океанографията и метеорологията. И на съобщителната техника. Това бе единственият плюс на английската окупация: колкото и голям католик да се пишех, предпочитам морза пред латинския език. Иначе британската наглост минаваше всички граници. Англия смята, че е в правото си да се отнася с населението на своите колонии като с псета. Отгоре на всичкото има безочие то да предявява претенциите онези, на които подхвърля трохи от трапезата си, да са й предани. Товареха ни като матроси по корабите си, докато Ирландия търпеше крушение. Караха ни да се взираме в небето и да определяме времето, докато ограбваха времето и страната ни. През ум не им минаваше, че можем да се разбунтуваме.

Два пъти седмично отивах от „Блакторн“ до града, където се бях записал на курс по ирландски. В действителност уроците не ме интересуваха кой знае колко. Бяха прикритие, под което работех като свръзка за републиканците, та така и не напреднах в езика. С мен идваше едно момче на име Том. Страдаше от нелечима болест, което не му пречеше да притежава най-веселия характер в сиропиталището.

— Аз съм най-патриотичният туберкулозен в цяла Ирландия — обичаше да казва. И се смееше.

Пренасяхме депеша. Придвижвахме се на велосипеди и изглеждахме такива, каквито бяхме — бедни пансионери от „Блакторн“ на път към фолклорния си кръжок. Понякога ни спираше военен патрул, чиито униформи в цвят патешки дрисък нарушаваха тучната зеленина на пейзажа. Особено добре си спомням един сержант с телешки поглед.

— Стой! Преброй се! Колко скапани ирландци преминават? — ни спираше той, сякаш не знаеше да брой до две.

— Само ние — неизменно отвръщаше Том.

Пребъркваха ученическите ни раници и тетрадките по ирландски, вълнените ни шапки, дори обувките и три четвъртите ни чорапи. Никога нищо не намираха. Предполагам, че някой ни е издал.

Веднъж се засякохме с патрула и веднага надуших нещо различно. Освен войниците и сержанта с телешкото изражение, имаше и един английски офицер. Изопнат като глътнал бастун, с прозрачносиви очи и нотка на жестокост в мекия глас. С две думи — типичният английски офицер.

— Стой! Преброй се! Колко скапани ирландци преминават? — попита сержантът както винаги.

— Само ние — отвърна Том.

— Не — обади се офицерът. — Вие и велосипедите.

Разглобиха ги на място. В кухата рамка на моето колело намериха писмото. Най-обикновен циркуляр на републиканците, в който се съобщаваше за отлагането на някакво тайно събрание. Беше им достатъчно.

Съдебният процес се проведе като театрален спектакъл. Перуките, пурпурните кадифени одежди на съдията, махагоновият подиум — всичко това заради две хлапета. С барокова пищност съдът се оправдаваше за присъдите, които щеше да издаде. На мен ми провървя незаслужено много. Наетият от „Блакторн“ адвокат пледира, че велосипедите са били два, а бележката — една, та по силата на обстоятелствата единият от обвиняемите не би трябвало носи отговорност. Това бе по-скоро увещание, вратичка, откrehнатa пред снизхождението на съдията, отколкото защитна стратегия. Но постигна известен ефект. По онова време „Блакторн“ още се приемаше за образцова колаборационистка институция. Не желаеха да я компрометират с осъждането на младите й питомци и съдията всъщност имаше за цел само публичното ми унижение: попита ме какво имам да кажа по ирландския въпрос. С което ме подбуждаше към отстъпничество.

— Храня дълбокото убеждение, че Ирландия и Англия ще останат свързани вовеки веков с едни и същи изобари.

— Виждате ли, ваша чест? — импровизира адвокатът. — Отличен възпитаник на „Блакторн“, бъдещ специалист по морска логистика. Бива ли да допуснем една младежка волност да провали кариерата му?

Том бе по-краен:

— Според мен, ваша чест, и избарите не са в състояние да привържат Ирландия към Англия.

На адвоката не му оставаше друго, освен да пледира, че Том е болен. Напразно. На мен, колкото да ми натрият носа, ми тръснаха глоба. А Том получи две години лишаване от свобода в Дебург, където умря от белодробна криза. Класическо положение в цивилизованите тирании. Двама праведници първо са заплашени с клада, сетне единият е спасен, за да се имитира нещо като милост, каквато всъщност липсва. Все едно: никога няма да забравя държането на Том на този процес. Заяви, че той е собственикът на колелото, тоест виновен. Беше наясно, че затворът ще го довърши, но след гледането на делото ми беше страшно сърдит — с шутовския си отговор бях рискувал да предизвикам гнева на съдията и да обезсмисля неговата самоотверженост.

— Аз съм най-туберкулозният патриот в цяла Ирландия — промени ден преди съда обичайната си фраза. Той бе хронично болен, аз щях да бъда по-полезен на каузата. Това емпирично разсъждение не подлежеше на обсъждане. Възприемаше тялото си като редови аванпост на общото дело, затуй нищо не му костваше да го пожертва. Том, както мнозина като него, гледаше на личната си орис като на оръжие: стигаше добре да се прицели. По него време благородството бе още една муниция. Видени отстрани, сигурно сме изглеждали просто две момчета с жълто около устата. Но за добрите поборници недостатък като незрелостта е задължително условие. Бяхме на деветнайсет.

Когато излязох от „Блакторн“, все още не бях навършил пълнолетие и ми назначиха граждански настойник. Настойниците обикновено бяха от бедни семейства и се полакомяваха за възнаграждението, което администрацията изплащаше на даващите подслон на завършилите младежи, докато си вземат хляба в ръцете. Съдбата отново ми се усмихна. Вярно, че можех да се справя в живота с дипломата си на СМЛ, но без този настойник щях да си остана бивш блакторновец и нищо повече.

Той бе чудата особа: франкмасон, астроном, добър преводач от руски и посредствен поет. От първия ден прозря непокорния ми нрав. И всичките му усилия незабележимо се насочиха към това, да предотвратят евентуалното ми присъединяване към републиканската армия. Не, той не беше колаборационист. Обичаше родината

мълчаливо, а насилието възприемаше като акт на гражданско кощунство.

Не се съгласи да си търся работа, докато не приключих учебната програма, разработена от самия него. Упражненията, които ми даваше, бяха от любопитни по-любопитни. За съчиненията на политическа тема често предлагаше заглавия, като: „Основи на човешката глупост, върху които се крепи политическата власт на цезарите, царете, кайзерите и британския парламентаризъм“, „Избройте шест причини, поради които белгийците не заслужават да имат държава, и шест, поради които квебекчани заслужават. И обратното“, или „Сравнете историята на империята Мономотапа с кестен“. Но никога не говореше открито за Ирландия.

Не всички задания бяха писмени, повечето предполагаша самостоятелна практическа работа. Например да седя наред поляната точно шест минути и трийсет секунди, за което време да отбележа всички налични форми на живот в един малък правоъгълник, грижливо очертан с лентички и конци. В началото видях само трева, но полека-лека пред очите ми забъка невероятно разнообразие от лазещи, хвърчащи и ровещи гадинки. Всичко се оказа пълно с живот, дори вятърът, при това в една неопикуема с думи съвкупност. Същият ден наставникът ми рече: „Имахте шест минути и трийсет секунди, сега опишете как си представяте трийсет и първата секунда.“ Под заглавие „Характеристики на наблюдавания правоъгълник“. По принцип, ако не успееш да се справя, той не ми слагаше слаба оценка, а ме задължаваше да повтора упражнението. До безумие, ако се наложеше. Въпросното съчинение ми отне три месеца. Повтарях ли, повтарях, докато един хубав ден просто не написах: „Единствената характеристика на правоъгълника са правите му ъгли.“

Последваха бурените в правоъгълника. Целта бе да го почистя внимателно. Нареди ми да отстраня ненужните растения и да отбера полезните. Ала аз никак не ги отличавах, та трябваше да се обръщам към него, преди да изскубна което и да било.

— Това не е бурен — казваше за някои, — от листата се правят отвари и запарки. И това не е — казваше за други, — дивите аспержи не само са ядивни, но са и превъзходни на вкус. И това не, как ще е бурен, като през май цъфти с вълшебни цветове?

Накрая остана само едно растение. За нищо не служеше, не криеше никаква тайна. Тъмни, заострени, отровни листа, твърдо и грозно стъбло. Той въздъхна:

— Добре, безобразно растение, но ако го изтръгнем, какъв смисъл биха имали останалите?

— Никакъв — отговорих аз.

— До какво заключение стигате тогава? Бурени не съществуват. Смятайте изпита си за взет.

Едно от упражненията се състоеше в това, да се следи произволна личност, по избор на ученика, в продължение на две денонощия и да се запишат всички нейни думи, становища, пози, маниери, интимни детайли и прочие. С детинска лукавост избрах него, той не се възпротиви, а в края на изпитанието ме накара да направя критична оценка на личността му. Казах, че след като опознаем някого задълбочено, става невъзможно да го съдим. „Смятайте изпита си за взет“ — отвърна.

Главното, на което ме научи, бе, че съществуват два вида отношение към света: за и против живота. И най-последният сред въглищарите може да избере живота, и най-прославеният сред литераторите — пътя на смъртта. Все едно кой кой е. Почина три дни след като навърших пълнолетие по закон. Прости се с мен на смъртното си ложе със спокойствието на човек, оттеглящ се от плодотворна дейност. Говореше ми за съсипващото го заболяване като критик за чуждо произведение на изкуството.

— Споделете нещо от вашите планове за бъдещето, друже мой — добави накрая.

— Как можете да говорите така, когато умираете? — го укорих аз, облян в сълзи.

— Какво ви кара да смятате, че хора като мен умират? — ме засече той.

Този ден и двамата напуснахме дома му, и двамата завинаги.

В известен смисъл всички усилия, които този човек хвърли за мен, се оказаха двойно безполезни. Книгите, които ме караше да чета като допълнение към упражненията и уж трябваше да ме калят за суровия живот, направиха бездруго нежната ми кожа още почувствителна. Той нямаше вина. Благодарение на него вече не бях младежът, излязъл от „Блакторн“. Но Ирландия си беше същата и в

това той не играеше никаква роля. Каква е ползата, ако най-ясно виждащият от всички люде ти покаже слънцето някоя нощ? Педагогиката му бе насочена обратно на действителността. Така че аз прегърнах републиканската борба с всичката си безадресна обич, останала след загубата на Том.

В републиканското движение ръце имаше в излишък, липсваха мозъци. Макар и зелен, аз имах и образование, и екстравагантна хуманитарна култура. Ръководството предпочете да ми повери логистиката, вместо участие в преките сблъсъци. Винаги съм вярвал, че най-драматичните съдби ги пише иронията: специалистът по морска логистика от „Блакторн“, СМЛ *first class*, се превърна в специалист по подривна логистика, СПЛ, и то съвсем не посредствен. Не след дълго минах в нелегалност. Англичаните обявиха награда за всяка улика, която би помогнала да ме хванат. Първо ме оцениха на десет паунда. Сетне ги направиха петнайсет. Сетне трийсет и пет и петнайсет шилинга — неведоми са пътищата на английската счетоводна прецизност — и накрая четирийсет и пет. Срамота. Не успях да вляза в клуба на лидерите с глави, оценени над петдесет паунда. Не бях заслужил, предполагам. Не станах нито идеолог, нито стратег, а проста свързка между водачите и бойците, пръснати из цялата страна. Но на този етап моето положение бе много опасно. Понякога се измъквахме от скривалищата си по плевните минута преди пристигането на англичаните, през прозорчето и на бегом. Една вечер дори откриха огън по нас, докато изчезвахме в далечината. Цялата нощ ни дишаха във вратовете. Благословени да са предците ни от стара Ирландия, осеяли пейзажа с каменни дувари: зад тях се скрих, в техните лабиринти изчезнах. Поредно доказателство за това, че във войните се сражават силите на настоящето и тези на миналото.

Като правоверни ирландци, след всяко поражение се заемахме с въодушевление да подготвяме следващото. Колкото и да е странно, именно това наше нравешко постоянство изтощи противника. Лелеяният ден настана. Ден, в който закрачих волно из Дъблин и осъзнах, че вече не нося униформа със защитен цвят, а граждански костюм. Разликата не беше в дрехите, а в това, че вече не се страхувах. Англичаните си отиваха.

Както казах, лелеяният ден настана. После отлетях и пред мен се разкри тягостна картина. Ирландските управници проявяваха

деспотизъм, симетрично подобен на английския. Прозрения като това обикновено не ни сполитат изневиделица — отказваме да ги приемем и те се наслояват постепенно. Ала каква бе разликата между Бъкингамския дворец и новото ни правителство? Нашите упражняваха властта с толкова прагматични, тиранични и нечовешки мерки, колкото който и да е английски генерал. Бяха се заинатили да увековечат порядъка, срещу който толкова бяха протестирали. За тях Ирландия излезе не цел, а сгоден случай да придобият властта. И тъкмо в това се съдържаше най-тежката непоследователност: Том, саможертвата на Том и всички като него.

Отечеството не е география, а проект за бъдеще. В нашия патриотизъм не битуваше убеждението, че ирландците и ирландките са по-добри от англичаните и англичанките. Или че ирландските картофи са по-хубави от английските. Не. На злините на британската империя искахме да противопоставим безгранично великодушие. Войниците на противника разглеждахме само като човешки заряди, направлявани от най-пъклените интереси на планетата. Нашата борба предполагаше едно по-извисено съзнание за свободата. Изгонването на англичаните трябваше да бъде първа стъпка към един различен свят, по-дружелюбен и равноправен. Вместо това ръководителите на нова Ирландия се ограничаваха да заместят имената на окупаторите със своите. Промениха цветовете на потисничеството и толкоз. Настъпи някаква гнусна несвйст — англичаните още не се бяха доизтеглили от Ирландия, а новото правителство вече стреляше срещу бившите си другари.

Как е възможно, се питах аз, след десетилетия, след векове война срещу Англия, да се възползваме от първата глътка свобода, за да се избиваме помежду си? Отде черпеше сили необхватната човешка способност за предателство на най-елементарните принципи? Отказах да приема малък пост в новата администрация. Не бях събарял всемогъщата Британска империя, за да издигна на мястото ѝ умалено копие. От друга страна, не ми беше и до съюзяване с новите бунтовници. Гражданската война не е кауза, а бедствие: колкото и да е абсурдно, година след като британците напуснаха страната, вече имаше повече мъртви ирландци, отколкото за цялата последна война.

Никой не възнамеряваше да се радва на мира — нито новото правителство, нито старите бунтовници. Хора, за които бях готов да

дам живота си, изведнъж се превърнаха в съвършено чужди. Преди мъжете криеха оръжие, сега оръжията криеха мъже. Най-мъчително ми бе да виждам огромното разстояние, което ме делеше от някогашните ми близки. Не можех да ги мразя. По-лошо: не можех и да ги разбера. Сякаш разговарях с извънземни. Моята родина никога не е била моя. А сега, когато бе на път да стане, се чувствах като чужденец. Една безсънна нощ се сетих за Том. Какво би сторил той? Като мен ли щеше да разсъждава? Би ли продължил да се бунтува, или би застанал зад новото правителство? На сутринта бях стигнал само до едно заключение: Том е мъртъв.

Не аз изоставих каузата, по-скоро тя ме изостави. Вътре в мен угасна нещо повече от вяра. Бях загубил надеждата във всичките ѝ смисли и нюанси. Историята на Ирландия всякога е била история на бунта, на справедливия бунт при това. Щом пречистата ирландска кауза се беше провалила, надали друга бе в състояние да победи. Всичко свидетелстваше, че човечеството робува на невидим, но безотказно повтарящ се механизъм.

Оттук нататък на дневен ред стоеше единствено въпросът искам ли да остана в свят, организиран в спирали на насилие, където хорското нещастие нямаше край? Отговорът бе: не, никога вече, никъде. Затова избрах да потърся убежище в един свят без хора. Сега не бягах от закона. Бягах от нещо по-голямо, много по-голямо.

* * *

От Ирландия се прехвърлих на континента. Не знаех къде отивам, знаех само откъде идвам. От Франция в Белгия и оттам — в Холандия, с неясното намерение да скитам вечно, без цел и без посока.

До този момент не ми се бе случвало да разчитам на дипломата си. В Амстердам се намираше седалището на една международна корабоплавателна корпорация. Набираха персонал за всякакви отвъдокеански назначения. Записах се в един дълъг списък, но квалификацията ми на СМЛ и липсата на конкуренти скъсиха чакането. Отговорникът по персонала беше холандец с червени бузи, прорязани от лилави венички. Спешно му трябваше метеоролог. Закъде? Отначало избягваше отговора. По някое време усетих, че не е

нужно аз да го убеждавам, че ставам за мястото — моят събеседник се мъчеше да ми втълпи, че то става за мен. Най-накрая показва острова с перленорозовия си нокът, започващ дълбоко навътре в плътта на пръста. Стори ми се, че нокътят греши: не виждах нищо — ни изрисувана повърхност, ни дори най-незначително петънце. А това бе картата на южния Атлантически океан в най-големия мащаб, с който разполагаха. Вторачих се в хартията. Островът се гушеше в пресечната точка на координатите. Затова не го бях съзрял — толкова бе малък, че паралелът и меридианът го бяха скрили под кръст от мастило.

— Голям ли е екипът, който работи там? — попитах.

— Боя се, че няма да имате кой знае колко оживен социален живот — рече чиновникът.

Моето единствено изискване бе името ми да не фигурира в никакъв регистър. Беше прието още преди да съм си довършил изречението. Като видя подписа ми на договора, чиновникът не можа да скрие радостта си. Реши, че ме е надхитрил.

3

След писмото нямах сили да продължа с разопаковането на багажа. Грохнах на едно дървено столче като облъскан пътник. Какво да правя? Моментът не бе подходящ за отпускане. Тъгата не се преодолява с покой, та реших да мобилизирам енергията си. Помислих, че няма да е зле да отскоча пак до фара. Дори да не се сдобря с пазача, поне ще се раздвижа и ще прогоня спомените. Можеше умопомрачението на човека да е било само временно. Затърсих му оправдание. Нали капитанът нахлу в дома му, без да се церемони, наперен като креслив петел. При това го сварихме заспал. Всеки съвестен фараджия денем спи, а нощем бди светлината на прожектора да не секне. Ние на кораба бяхме свикнали на безразборно човешко общуване, което понякога минаваше границите на обикновеното приличие. Той обаче — не. Каква ли е била изненадата му да види изведнъж двама непознати тук, на края на света?

Цялата жизненост на острова бе съсредоточена в гората. Но колкото повече напредвах през растителността, толкова повече имах чувството за живот в латентно състояние, случаен, страхлив и ялов. Гъсталаците например протягаха дебели клони, наглед много яки. При огъване се трошаха като моркови. Един ден щеше да дойде зимата и снегът щеше да изпотроши дърветата като с чук. Тази гора напомняше армия, която подписва поражението преди битката. По средата на пътеката се спрях — забелязах голяма мраморна плоча с прост бронзов чучур на нея. Беше прикрепена отвесно към една естествена стена в релефа, с рамка от черен мъх. Добро разположение — други издигнатости на терена нямаше, там се бе образувал малък водоем. Струя вода бликаше непрекъснато от чучура, пълнеше голяма желязна кофа и преливаше. Празна кофа чакаше встрани. Разбрах, че се намирам пред чешмата, която снабдява фара с вода.

Любопитно е как избираме какво да попадне в ползрението ни. Когато с капитана минахме оттук първия път, не бях видял чешмата. Не се бяхме вгледали, защото търсехме по-важни знаци. Но щом се

оказах сам-самичък, бронзовият чучур, който бълваше вода, погълна цялото ми внимание. Приблжих се и над него видях надпис с разкривени букви. Гласеше следното:

Батис Каф живее тук
Батис Каф направи тази чешма
Батис Каф написа това
Батис Каф умее да се защитава
Батис Каф владее океаните
Батис Каф има каквото си пожелае и желае каквото
си има
Батис Каф е Батис Каф и Батис Каф е Батис Каф
Dixit et fecit

Дожаля ми. Сбогом, надежди за взаимно разбирателство. Плочата говореше за разстроен, безвъзвратно изгубен разсъдък. Както и да е — нямах нищо по-добро за вършене и продължих към фара. Като стигнах в подножието на постройката, установих, че вратата е залостена.

— Ехо, ехо — развиках се като капитана сутринта.

Никой не откликна, единственият шум, който достигаше до мен, бе прибойт в близките скали. Пак се сетих за надписите на чешмата. Пазачът явно бе много тщеславен, щом всички издълбани в камъка изречения започваха с името му. Дали заради разклатената си психика, или от крайна самовлюбеност — недостатъци, които често вървят заедно, — той изпитваше остра необходимост да утвърди идентичността си. Хрумна ми нова стратегия и взех да викам името му:

— Батис! Батис! — крещях, свил длани като рупор. — Батис, Батис! Хей, Батис! Ехо! Моля, отворете! Аз съм метеорологът!

Мълчание. На шест-седем метра над вратата се намираше балконът. Бях го зяпнал в очакване да съзря фигурата на пазача. И понеже той така и не се показа, а аз гледах ли гледах, очите ми попаднаха на други неща. Видях например, че основата на балкона е укрепена с дървени прътове. При предишното си посещение ги бях взел за грубо сковано скеле. Нищо подобно. Не следваха формата на

железните подпори, които образуваха триъгълник със стената и носещите греди на площадката. И бяха много остри. Целият балкон беше опасан с изпилени колове, настръхнал като таралеж. Задуха вятър и се разнесе дрънчене на метална дреб. Приземната част на фара беше овъртяна с въжета, захванати за дебели пирони. От тях висяха празни консервени кутии, често две по две. Вятърът ги удряше една в друга и в стените със звън на говежди хлопатари. Имаше и други непонятни подробности: от фугите между камъните стърчаха гвоздеи с върха навън. Гвоздеи и натрошени стъкла, безкрайно количество отломъци, които лъщяха на слънцето със синкави и червени отблясъци. В горната част нямаше нито стъкла, нито гвоздеи. Горедолу докъдето би стигнал човек, стъпил на средно висока стълба, каменните блокове бяха заздравени с нещо като хоросан, от който добиваха здравината на непристъпните градски стени на инките. Помежду им не би се вмъкнало и нокътче на новородено. Заобиколих фара: цялата постройка бе защитена с тези нелепи съоръжения. Когато отново заставах пред вратата, видях Батис Каф на балкона. Прицелен в мен с чифте. Въпреки първоначалното си смущение, не допуснах да ме стресне:

— Привет, Батис. Помните ли ме? — попитах. — Бих желал да поговорим. В края на краищата сме съседи. Интересно съседство, а?

— Ако се приближите, ще стрелям.

Опитът ми показваше, че когато някой има намерение да убива, не заплашва, а рече ли да заплашва, няма намерение да убива.

— Вразумете се, Батис — настоях, — благата дума...

Не отговори и продължи неотклонно да ме държи на мушка от балкона си.

— Докога ви е договорът? — попитах, колкото да кажа нещо. — Скоро ли ви идва смяната?

— Вървете си, или ще ви убия.

Друго, което знаех от опит, бе, че реши ли някой да мълчи, единственият начин да го разговориш е чрез мъчения. А аз не бях мъчител. Свих рамене и си отидох, без да бързам. Преди да вляза в гората, се обърнах. Не бе мръднал от балкона — разкراчен, в позата на ловджия. Дори беше зажумял с лявото око.

* * *

Останалата част от деня мина без премеждия. Доподредих къщата, обзет от странно чувство. Бях прехапал долната си устна до кръв, без да съзнавам какво правя. Но това, че отворих една бъчонка коняк, си беше съвсем съзнателно. Полупиян, полутрезвен, полутъжен, полувесел, стъкмих огън в огнището. Взех да пуша и да хвърлям угарките в пламъците. Безброй поети възпяват носталгията по родината. Мен обаче поетичното изкуство никога не ми е било присърце. Мисля, че болката е предсловесно състояние, поради което всяко словесно описание на болката е напразно усилие. При това вече нямах родина.

Потънал в меланхолични разсъждения, едва обърнах внимание как падна мракът. В такива краища на света нощта не известява пристигането си, а превзема с щурм. Подскочих — здрачното ми жилище внезапно лумна в силна бяла светлина, която моментално изчезна. Фарът. Батис го бе запалил, прожекторът започваше своето въртеливо движение и при всеки кръг, който описваше, се връзваше в моите прозорци. Не разбирах. Прожекторът ме осветяваше фронтално. Това показваше, че ъгълът му е много нисък и не върши работа на подалечни кораби. „Ама че дивак“ — си помислих. Можех да приема, че е дошъл на острова в търсене на уединение. Но начинът, по който упражняваше самотата си, ми беше толкова чужд. За мен истинската самота бе вътрешна и не изключваше вежливите взаимоотношения с евентуални съседи. Той вършеше точно обратното — отнасяше се с всички като с прокажени. Както и да е, в този момент чудатостите на Батис малко ме интересуваха.

Помня, че запалих една петролна лампа. Седнах и започнах да си правя план-график на задачите. Бях на писалището. Точно отсреща, в дъното на стаята — огнището. Вдясно от мен — входната врата и леглото, спартанско като корабната ми койка. На другата стена бяха опрени купчина сандъци и пакети, всичко съвсем семпло. Не след дълго чух игриво, едва доловимо топуркане. Като малко стадо кози, което притичва в далечината. Заприлича ми на дъждовен ромон, пляскане на самотни едри капки. Станах и погледнах през прозореца до мен. Не валеше. Пълнолунието беше посипало с червени отблясъци

морската повърхност. Светлината падаше върху побитите на плажа дънери. Напомняха на неподвижни човешки крайници. На каменна гора. Обаче не валеше. Без повече да си блъскам главата, се върнах на мястото си. Тогава видях каквото видях. Онова. „Лудостта ми е откраднала очите“ — помислих си.

В долната част на вратата имаше нещо като вратичка за котки. Кръгла дупка с малък подвижен капак. Ръката се беше промушила през нея. До рамото, гола и много дълга. С движения на епилептик опипваше от вътрешната страна. Нима търсеше дръжката на вратата? Това не беше човешка ръка. Виделината от петролната лампа и огъня не беше кой знае каква, но различих на лакътя три костици, по-малки и по-ръбести от нашите. Нито грам тлъстина, само мускули, кожа на акула. Но най-ужасна бе китката. Пръстите, почти до ноктите, бяха свързани с ципа.

След смайването ме връхлетя прилив на паника. Нададох изплашен вик и скочих от стола. Като ме чуха, хор гласове отговориха. Бяха навсякъде. Тълпяха се около къщата и крещяха с нечувани тонове, нещо средно между рев на хипопотам и квичене на хиена. Толкова кошмарно ме беше страх, че сам не можех да си повярвам. Погледнах през друг прозорец, загубил ума и дума.

Не че ги виждах. По-скоро ги засичах по усет. Бяха поне педя повисоки от мен и по-слаби. Стрелкаха се около къщата, пъргави като газели. Кръглата луна изписваше профилите им. В мига, в който очите ми ги фокусираха, те се разбягваха от ограниченото зрително поле, което ми предоставяше прозорецът. Някое от съществата замираше, почваше да върти чевръсто глава като колибри, изпискваше, хукваше, връщаше се, към него се присъединяваха още две-три и, Бог знае защо, се втурваха в друга посока. Всичко това с мълниеносна бързина. Зад себе си чух трясък — бяха счупили стъклата на противоположния прозорец. Това ненадейно ме превърна от зрител в жертва. Свети Патрик, опитвах се да нахлуят в къщата! Добре че бяха неовладените им инстинкти... Малкият правоъгълник на прозореца лесно щеше да пропусне гъвкавите им тела едно по едно. Ала тях треска ги тресеше, всички напиреха да се вмъкнат вътре, та го бяха задръстили. Фарът освети сцената. Кратък миг на абсолютен ужас. Шест, седем ръце, размахани като пипала, а зад тях виещите лица от долната земя —

амфибии, очи като яйца, зеници като топлийки, дупки вместо ноздри, без вежди, без устни, широка пасть.

Действах повече по нюх, отколкото разумно. Грабнах от огнището една дебела цепеница и с вик заудрях гърчещите се крайници. Захвърчаха искри, пръски синя кръв, вопли и късчета обгоряло дърво. Когато и последната ръка се изсули навън, изхвърлих цепеницата. Прозорците имаха вътрешни капаци. Искрах да ги затворя и да пусна резето, но последната лапа се стрелна обратно и ме стисна за гърлото. Сам се изненадвах от самообладанието, което проявих. Вместо да задърпам цялата китка на изчадието, първата ми реакция бе да хвана един пръст и да заизвивам. Счупих го. Отскочих. В един празен чувал наринах жарава и я изсипах през прозореца. Парливият дъжд предизвика невидими проклетия и в последвалата пауза треснах дървените капаци колкото се може по-бързо.

Оставах три прозореца, всичките отворени. И настана една смъртоносна надпревара... Аз се юрках от прозорец на прозорец, затварях капаци и дърпах резета. Те някак си разбираха положението и заобикаляха къщата към следващия прозорец. Следях придвижването им по възбудените до немай-къде гласове. За щастие все аз пристигах пръв. Когато затворих и последните капаци, разочарованието им се изрази в протяжен сърцераздирателен вой, групов стон на десет, единайсет, дванайсет гърла, знам ли, страхът се отразява на способността за преценка.

Продължиха да се навъртат отвън. Отчаяно се мъчех да измисля какво да сторя и затърсих оръжие. Бравата, бравата, бравата — ме насочваше моят мозък. Но не я виждах, нямах време да я търся, та се задоволих с една лопата. Сега чудовищата дружно думкаха по единия от прозорците. Черчевето играеше, но резето удържаше. Не се ръководеха от никаква специална тактика, удряха без ред и без мисъл. В подобни условия дори не можех да се защитавам, а само да очаквам неизвестното. Сетих се за ръката в котешката вратичка. Продължаваше да е там. Гледката ме докара до ръба на нервния срыв. С цялото насъбрано напрежение и с ярост, на каквато не вярвах, че съм способен, се впуснах срещу отвратителния израстък. Първо замагнах с дръжката на лопатата като с палка, после заблъсках с острието, за да го срежа, но нещото не се отказваше. Накрая явно му разкъсах някоя

вена, защото шурна обилна кръв и ръката се изтегли с бързината на гущер.

Осакатеното чудовище надаваше жалостив хленч. Другарите му също заплакаха. Блъскането по прозореца спря. После настана тишина. Най-ужасната, която някога бях чувал. Знаех, сигурен бях, че са наблизно. И ненадейно заскимтяха в хор. Мяучеха като котенца, които викат майка си. Едно накъсано, нежно, трогателно, беззащитно мяукане. Сякаш ме подканяха — излез, излез, стана недоразумение, не ти желаем злото. Но не ги вълнуваше дали им вярвам, по този начин само подхранваха ужаса ми. Контрастът между гласовете и намеренията им не можеше да бъде по-зловещ. Тъй както зовяха томително, не спираха да налитат ту срещу вратата, ту срещу залостените прозорци. „Не ги слушай, за Бога, не ги слушай“ — си повтарях. Подпрях вратата със сандъци. Хвърлих още дърва в огъня, в случай че им хрумне да проникнат през комина. Гледах тревожно тавана. Покривът беше от каменни плочи. Ако речеха, можеха да ги раздигнат и да се вмъкнат и оттам. Но те не сториха нито едното, нито другото. През цялата нощ светлината на фара монотонно се процеждаше през процепите на къщата при всяка своя обиколка. Тънки дълги лъчи, които идваха и си отиваха с точността на часовников механизъм. През цялата нощ изчадията нападаха ту прозорците, ту вратата и при всяко нападение ми се струваше, че някой подстъп ще поддаде. След това се възцари дълго мълчание.

Фарът угасна. Крайно предпазливо отворих един прозорец. Нямаше ги. На хоризонта се стелеше нежна теменужено-оранжева ивица. Строполих се на пода като чувал, все още вкопчен в лопатата. В мен се бореха няколко нови и непознати чувства. Скоро над водите заплава невзрачното Слънце. Обикновена свещ в тъмнината щеше да топли повече от тая забулена в облаци малка звезда. И все пак беше Слънцето. По тези ширини на Южното полукълбо летните нощи траят изключително кратко. Несъмнено току-що бе превалила най-кратката нощ в моя живот. Но усещането беше като за най-дългата.

4

По време на битието си като поборник бях усвоил най-ефикасния метод срещу размекването и униятието — към проблемите да се подхожда технически. Затова формулирах положението по следния начин: мъртъв си. Намираш се на едно студено, самотно островче, на невъобразимо разстояние от всякаква помощ. Мъртъв си, мъртъв си, повторих на глас, докато свивах цигара. Толкоз: мъртъв. Следователно, ако се провалиш, нищо не губиш. Но справиш ли се, печелиш всичко — твоя живот.

Не бива да се подценява силата на самотните разсъждения. Тютюнът, който пуших, като по чудо се превърна в най-хубавия на света. И димът, който излизаше от дробовете ми, се изви като подписа на човек, съгласен на битка в Термопилите. Бях отпаднал, няма спор, но умората ми се разсея. Нещата се обърнаха и сега не дрямката ме оборваше, а аз нея. Щом още страдах от изтощение и клепките ми тежаха като оловни, значи бях жив. Вече нямаха значение мотивите, довели ме до тази пустош. Нямах минало, нямах бъдеще. Бях на края на света, сред нищото, далеч от всичко. След което си допуших цигарата — безкрайно далеч и от себе си.

Що се отнася до реалното положение, не си правех илюзии. Първо на първо, нямах понятие какво представляват чудовищата. Така че, както препоръчват учебниците по военно дело, кампанията ми срещу тях трябваше да се основава на възможно най-лошите очаквания. И денем, и нощем ли нападат? По всяко време ли? На стаден принцип? С безредно постоянство? Колко време можех да устоя с ограничените си ресурси сам срещу пълчище? Съвсем малко, това беше ясно. Вярно, че Батис бе оцелял. Но той разполагаше с опит, какъвто аз нямах. А и с естествената крепост на фара: колкото повече гледах моята къщурка, толкова по-паянтова ми се виждаше. Заключение се налагаше от само себе си и нямаше защо да мъдрувам повече каква ли съдба е сполетяла моя предшественик.

Не ми оставаше друг изход, освен да организирам отбраната си. Батис разполагаше с вертикална твърдина, аз пък щях да се окопая. Щях да опаша къщата с ров и да го заредя с колове. Така щях да им отрежа достъпа до входовете. Само че надали щяха да ми стигнат времето и силите: за сам човек изкопаването на такава площ изглеждаше непостижимо. От друга страна, чудовищата бяха пъргави като пантери — бях се уверил с очите си, — та ровът трябваше да е едновременно широк и дълбок. А аз бях съсипан, от пристигането си на острова не бях мигвал. Освен това, ако непрекъснато работех и се отбранявах, не се очертаваше скоро да ме огрее и петминутна почивка. Намирах се пред пределно простичка дилема: или да умра от ръцете на изчадията, или от физическа и умствена изнемога. Нямахше нужда от особена проникателност, за да видя как двете възможности се припокриват. Реших максимално да си улесня задачата и да изкопая големи дупки само пред прозорците и вратата. На първо време щеше да е достатъчно. Започнах да дълбая полукръгове и да ги пълня с колове. Подострях ги с ножа и ги забивах на дъното с върха нагоре. Повечето донесох от плажа. Докато ги събирах, току край водата ме осени една логична идея. Формите и ципестите междупръстия на чудовищата навеждаха на мисълта, че произхождат от океанските дълбини. В такъв случай, рекох си, огънят би бил едно примитивно, но ефикасно средство срещу тях. Теорията за противоположните стихии, точно така. Знайно е, че зверовете инстинктивно отбягват огъня — нямахше начин да не подейства аналогично и при тези земноводни твари.

Подсилих защитните си съоръжения с купчини от дърва и книги. Пламъкът на хартията е по-нетраен, но по-ярък. Може би тъкмо чрез него ще им взема страха. Сбогом, Шатобриан! Сбогом, Гьоте, сбогом, Аристотел, Рилке и Стивънсън. Сбогом, Маркс, Лафорг и Сен Симон! Сбогом, Милтън, Волтер, Русо, Гонгора и Сервантес. Скъпи приятели, тача ви, но възхитата учи на едно, а неволята — на друго; нужни сте ми поновому. Усмихнах се за пръв път от началото на драмата, понеже докато стъкмявах купчините, поливах ги с петрол и с вадички гориво ги съединявах в обща клада, докато извършвах тези операции, си дадох сметка, че един-едничък живот, моят, струва повече от събраните съчинения на всички гении, философи и литератори на света.

Вратата оставих за накрая. Ако разкопаех пред прага и затъкнех и там колове, щях да си създам допълнителен проблем — сам да си затворя пътя. Затова първо се заех да измайсторя дървена плоскост, която щях да прехвърлям като мост над дупката. Ала вече не издържах, бях стигнал до края на силите си. Бях изровил ями под всички прозорци, бях събрал откършени клони, бях ги издялкарал и ги бях побил. На втората, по-отдалечена защитна линия бях струпал дърва и книги и ги бях съединил с петролна пътечка. Слънцето се снижаваше. Разумът ми често ме е подвеждал, но инстинктът — никога, та по някаква атавистична причина знаех: смрачи ли се, удря часът на хищниците. „Събуди се, събуди се — заповтарях си на глас, — не заспивай.“ И тъй като водата беше кът, си наквасих лицето със студен джин.

Последва някакво безвремие. Дълго време нищо не се случи, така че можах да се погрижа за мехурите, избили по дланите ми след бъркането в жаравата, както и за издрания си от ноктите на убийците врат. Ямата пред вратата не бе довършена. Това ми беше най-малката грижа. Със сандъците от багажа вдигнах солидна барикада. Спомените ме отнесоха към Ирландия и бунтовете, които превръщаха паветата в знамена. В този момент бях готов да заменя чудовищата за всички агенти на кралството — ни повече, ни по-малко.

Вече споменах, че за малко да си ида мърцина заради писмото от моите някогашни ръководители. Това е едната гледна точка. Заради него не бях отворил двете последни каси. Захванах се с тях сега, главно защото се боях, че ако се отпусна, силите ще ме напуснат. Убеден съм, че никой никога и никъде не е изпитвал подобна радост пред някакъв си дървен сандък. Вдигнах капака, разкъсах амбалажа и вътре, защитени със слама, открих две пушки ремингтон. Втората каса съдържаше две хиляди патрона. Паднах на колене и заплаках като невръстно дете. Бе повече от ясно — подарък от капитана. По време на пътуването бяхме обменяли мнения и той знаеше, че ненавиждам военните и военщината. „Те са необходимо зло“ — рече веднъж. „Най-лошото на военните е, че са като децата — отвърнах, — и цялата полза от войните им се свежда до едно: да имат какво да разправят.“ Често бяхме беседвали привечер, та не се е съмнявал, че ако ми предложи огнестрелно оръжие, ще му откажа. Затуй много дискретно в последния момент е добавил двете сандъчета към моите провизии. Де

да имах отнейде петдесет души като капитана, ми хрумна тогава, щях да основа една нова страна, едно отворено отечество и щях да го кръстя Надежда.

Стъмни се. Фарът светна. Проклех Батис, Батис Каф, име навеки венчано за безчестието. Не ме интересуваше дали е луд. Важното бе, че е знаел за съществуването на чудовищата, а ме беше оставил да тъна в неведение. Мразех го с ожесточението на безсилните. Остана ми време да направя малки амбразури на прозорците, закръглени отверстия, които позволяваха да се промуши цевта. А над амбразурите — дълги тесни процепи за наблюдение. Така можех да държа под око обстановката, без да отварям капаците. Само че нищо не се случваше. Никакво движение, никакъв подозрителен шум. От прозореца с изглед към морето наблюдавах брега. Океанът беше спокоен и прибоят по-скоро милваше пясъка, отколкото да го бие... Завладя ме странно нетърпение. Като ще идват, да идват. Копнеех да видя как стотици чудовища нападат къщата. Да стрелям по тях, да ги изстребя едно след друго. Всичко щеше да е за предпочитане пред това изнервящо очакване. Джобовите на палтото ми се пукаха по шевовете от патрони. Тяхната тежест ме успокояваше и окуражаваше. Патрони с меден цвят в левия джоб, патрони в десния, патрони в джобовите на гърдите. Между зъбите ми патрони. Стисках пушката тъй конвулсивно, че вените на ръцете ми се открииха като сини реки. В пояса, който си бях сложил над палтото, бях затъкнал нож и брадва.

И те дойдоха, естествено.

Първо към брега се зададоха няколко глави. Малки подвижни шамандури, които пореха водата като перки на акула. Да са били десет, двайсет, не знам, скоро станаха цяла орда. Щом стъпеха на земята, се превръщаха във влечуги. Мократа им кожа напомняше лъсната с мазнина кована стомана. Тътрузеха се ничком няколко метра, после се изправяха като свършени двуноги. Но напредваха с леко приведен торс, като срещу силен вятър. Проумях дъждовния плясък от предната нощ. Патравите им крака не можеха да преодолеят съпротивата на несвойствената среда. Стъпките им оставяха следи като в пресен сняг в пясъка и по облите камъчета на плажа. В гърлата им клокочеше заговорнически ропот. Хайде, стига толкова. Отворих прозореца, метнах една главня, която възпламени петрола, дървата и купищата книги, и затворих. Стрелях през амбразурата без определена мишена.

Съществата се разпръснаха с подскоци — нашествие на скакалци от преизподнята — и заграчиха озверено. Настана хаос. Виждах само пламъците, в началото много високи, и моментното отстъпление на изчадията, телата им, които лудуваха и танцуваха като на вещерски събор. И аз крещях. А те подрипваха, приклякваха, събираха се и се разбягваха, напиреха към прозорците и се отдръпваха. Чудовища, чудовища, чудовища. Тук, там, навсякъде. Притичвах от един прозорец към друг. Провирах пушката, стрелях напосоки веднъж, два, три, четири пъти, зареждах, ругаех като варварин срещу Рим, стрелях и отново зареждах, и така с часове, или може би няколко кратки минути, нямам представа.

Мощта на кладите намаляваше. Хрумна ми, че огънят е по-скоро психологическа защита. Обаче те се бяха изпарили. Отначало не забелязах. Стрелях с настървение, докато една гилза не заседна в цевта. Бясно забутах лоста, но не успях да задействам изхвъргача. Къде бе другият ремингтон? Подхлъзнах се на цилиндричните гилзи в краката си и паднах. От джобовете ми се посипаха патрони. Понечих да ги събера, но заредените и празните гилзи се бяха смесили. Повлякох се към касата с боеприпаси, бръкнах и загребах шепа ледени патрони. Всичко това ми отне известно време, през което с изненада установих, че ревовете на чудовищата са секнали. Хриптях като бито куче. Надникнах през амбразуриите. В полезрението ми нямаше жив враг. Пламъците едва се издигаха на педя височина, по-скоро синкави, отколкото червени. Пращяха. Фарът премиташе околността на пристъпи и отстъпи. Що за капан ми готвеха? Не можех да съм спокоен. Нощта все още тегнеше отвън.

Далечен изстрел проби няколко пласта въздух. Какво бе това? Батис стреляше. Нападаха фара. Наострих уши. Вятърът донасяше глъчката от битката на пресекулки. Чудовищата виеха с ураганна страст в другия край на острова. Батис стреляше на интервали, сякаш подбираше само сигурни мишени. При всяко изгърмяване нечовешките крясъци се издигаха до възбог. Ала пестеливостта, с която Батис ползваше пушката си, издаваше хладнокръвието на опитен звероукротител, не ужаса на човек, изправен пред бездната. Дори ми се причу, че се смее. Но в това не мога да се закълна.

После могъщ хладен полъх отвя трясъка на сражението. Вятърът разклати короните на най-близките дървета. Шепот на раздвижени

клонки и листа — и туйто. Объркването ми растеше. Май всичко бе приключило, но не биваше да свалям гарда. Ами ако се върнат и нападнат къщата? Но това не се случи.

* * *

Светлината на ранната утрин струеше като през набрашнен тензук. Въпреки превръзките и мазилата, мехурите по дланите ми се бяха възпалили. Сигурно заради силата, с която през цялото време стисках пушката. Дъхът ми вонеше на сух тютюн; избиваше ме на храчки с вкус на прегоряла захар. Състоянието ми бе плачевно. Слабост в коленете. Изопнати вратни жили. Размътен поглед, жълти свитки пред очите. Бях за окайване, но изчадията нямаше да ми простя, ако се разкиснех. Куповете дънери и книги още димяха. Заех се да копая пред прага. Към обяд ме прекъсна едно ненадейно посещение.

Батис приличаше досущ на сибирски ловец, грамаден и свъсен. Носеше мъхеста ушанка и съшита с груби върви връхна дреха с много закопчалки. Каишите на патрондаш се кръстосваха на гърдите му. Държеше пушка, а на гърба му висеше нещо като харпун. Пристъпваше към мен бавно, но безкрайно уверено, изтежко, със слонско дебелокожие. То се знае, не се зарадвах да го видя. Бях до кръста в ямата. Спрях да хвърлям пръст с лопатата.

— Симпатяги, а? Жабоглавците имам предвид — каза почти ласкаво и вече безизразно добави: — Предположих, че вече сте мъртъв.

Сподавих задушаващ пристъп на гняв. Имах нужда от този тип, а с изблици на гняв само щях да си проваля дипломатическите преговори.

— Вземете — рече и остави пред мен кофа с торба боб в нея. — Можете да ползвате и чешмата.

Каза го с тона, с който се разговаря със смъртниците — всичко им е позволено с изключение на истината.

— Нуждая се от нещо повече от боб и чешма, Батис — отвърнах от дъното. — Фарът, Батис, фарът. Извън фара съм свършен.

— Довечера ще вали — отбеляза той с поглед, вперен в небето. — Лоша работа. От дъжда пощръкляват.

— Бъдете разумен — изпелтечих безсилно. — Какъв е смисълът да се борим поотделно? Сами сред хищници... Хората са братя.

— Наточете си колкото вода желаете, ваша е, сериозно. И бобът. Имам и кафе. Искате ли? Как да не искате. Ще ви трябва.

— Защо ме отблъсквате? Не ме гледайте кой съм, а към какво се стремя.

— Вашите стремежи ги диктува това, кой сте. Не го разбирате. И няма и да го разберете.

— Важното е — казах аз — дали можем да се разберем помежду си.

— Важното е — каза той, — че аз съм по-силен.

Не беше за вярване. Извиках:

— Да убиеш някого и да го обречеш на смърт е едно и също! Вие сте убиец — отсякох, — убиец! Всички съдилища в света биха ви заклеили. С вашите действия и бездействия ме зарязвате в клетката на лъвовете. Затваряте се във фара си и наблюдавате зрелището като патриций в колizeя. Е, доволен ли сте, Батис? — ръмжах аз все възмутен.

Той коленичи. Така главите ни бяха на една и съща височина. Събра ръце, сплете пръсти и се прокашля. Негодуванието ми хич не го беше трогнало.

— На фара няма място. Това е положението. Не очаквам да сте съгласен, а просто да го приемете. — Замълча, като избягваше да ме поглежда с монголските си очички. След дълга пауза рече: — Вчера чух стрелба. Чудя се дали оръжията ни са съвместими...

Не си довърши репликата, изчака ме сам да се сетя. Сигурно отдавна се бореше да си спаси кожата на острова и боеприпасите му започваха да се изчерпват. Това, неговото, бе дъното на низостта. Хем изобщо не го беше грижа за моя живот, хем ми искаше мунициите, за да защитава своя. В замяна на паница боб! Запратих лопата пръст в лицето му...

— На! Съвместимо ли е или не? Убиец!

Излязох от ямата. С един ритник отнесох кофата и боба. Това го сащиса повече от всичките ми аргументи.

— Не съм дошъл с насилие. Ако щете вярвайте, но не ви желая злото. Не съм убиец — заяви, ала в същото време свали харпуна от гърба си. Без да ме заплашва явно, го постави между себе си и мен.

— Марш, марш оттук — изкряхах и магнах с ръка, както се пъди просяк от скъп ресторант.

Не си тръгна. За миг зае отбранителна поза, но не се отказа.

— Марш оттук, повлекане, къш — взех да го нагрубявам и с твърда стъпка се насочих към него. Батис заотстъпва бавно, без да ми обръща гръб. За него не бях човек. Бях никой, само някаква пречка пред патроните. Разбра, че няма да стане така. Завъртя се на пета и най-равнодушно си отиде.

— Един ден ще си платите! За всичко ще си платите, Каф! — заканих му се, преди да изчезне в гората. Дори не си даде труда да ми отговори.

Сега вече бях сигурен, че нападат само през нощта. Наистина, Батис бе излязъл въоръжен, но вероятно за да се пази от мен, не от чудовищата. В противен случай нямаше да се шляе тъй безгрижно из острова. За беда бе твърде късно да извлека полза от този извод. Страхувах се първата ми почивка да не се превърне в мой последен сън. Откъде да знам ще се събудя ли привечер? Откъде да знам дали краткият отдих няма да премине в пагубна несвяст? Колкото се боях от чудовищата, толкова ме ужасяваше и перспективата да се окажа незащитен. И въпреки това през деня на няколко пъти ме налягаше немощ. Не че заспивах. Врълхиташе ме някаква наркотична сънливост. Бях по-близо до делириум тременс, отколкото до нормално заспиване. Пред мен, на самия предел на съзнанието ми, се утай странна смесица от безсмислени видения, спомени, миражи и халюцинации. Зърнах част от амстердамското или дъблинското пристанище, знам ли. Катранени петна се носеха по повърхността на водата, която се плискаше в дървените пилони с кух звук. Зърнах себе си в островната къща. Демон в човешки облик спеше в леглото ми. Протегнах ръка и почти можех да го докосна. Будех се или нещо подобно. Не ми се умира, не ми се умира. Какво ще ми сторят, какво ще ми сторят?

* * *

Трето нощно бдение. Колко може да живее човек без сън? Както бе предрекъл Батис, заваля като из ведро. Гърмеше и святкаше. Долният пласт облаци се кълбеше ниско над земята. Над него като

езера се разливаха бели експлозии, блясваха и угасваха като влажни клечки кибрит. Гръмотевиците се стоварваха с трясъка на чук по сервиз от хиляди чинии. През процепите над амбразуриите виждах кипналата морска шир. На нощния хоризонт, озарен от мощни залпове, сякаш крайцери водеха морски битки. Мълниите пронизваха небето ту тук, ту там в крехки отвесни полети.

После дъждът се превърна в непрозрачна завеса. Видимостта навън се сви до броени метри, сетне сантиметри. Водата отскачаше от каменния покрив. Улиците я откарваха до ъглите, откъдето се изливаше в шумни водопади. Не разбрах кога бяха дошли. Изневиделица десетки юмруци неистово забарабаниха по вратата. Така се затресе, че барикадата от сандъци, които я подпираха, се сринна. Аз също. Паднах на колене. Някаква зла магия ме затегли към отчаяние и капитулация. Земетръсът, разлюлял вратата, превиваше и моята воля за борба.

Целият ужас на света се беше съсредоточил в изпадналата в гърчове входна врата. Намирах се отвъд поражението и лудостта, но още не бях стигнал отвъд примирението и апатията, само затова не можах да посрещна спокойно съдбата си. Не чувах гласовете на чудовищата. Само напора на дъжда и на ударите; ударите, които думкаха един връз друг. По страните ми рукнаха дребни сълзици, захапах свития си пестник и осъзнах: никога никакво провидение не ще ме измъкне от острова. Вратата взе да поддава. Подскачаше като дафинов лист в тенджерата, всеки момент щеше да се пръсне на трески. Седях вцепенен, хипнотизиран, неспособен да откъсна очи от нея. И точно в този последен час се случи чудо, но наопаки.

Избавлението бе станало излишно, не ми бе нужно вече. След минута щях да стана мърша. Чудото се състоеше в това, че почувствах безразличие пред собствената си смърт. Така и така бях мъртъв. Мъртъв. Щом си дадох сметка, ми се стори нелепо, направо жалко да се свивам в позата на зародиш в единия ъгъл на стаята. Бях мъртъв и не треперех. Мъртъв, ала преди да умра, ми бе дадено да позная същността на преизподнята. Защото какво бе тази тресяща се врата, ако не ужасът в най-чистия си вид? От немощ се потъртрих по пода. Сетното ми желание бе да пипна вратата. Сякаш така щях да се докосна до нещо като извор на вселенска мъдрост, до познание, витаещо навред, но достъпно за малцината призвани в слънчевите

чертози. Бях на сантиметри от целта си. Дланта ми се устреми към вратата, като към прозирна стена. В същия миг едно от чудовищата с юмручни удари разшири процепа, който служеше за шпионка. Ръката му се провря вътре, стрелна се като опашката на скорпион и сграбчи моята.

— Не!

За стотна от секундата преминах от най-възвишена духовност в най-животинска първичност. Не, не исках да умра. Захапах ръката с всичките си зъби, впих кучешките, строших някакви костици и разкъсах ципата между палеца и показалеца. Изчадието нададе вик на болка, много, безконечно дълъг, но не ме пусна. Задърпах с челюсти, побит на петите си, и нещо се откъсна. Така внезапно отхвърчах назад, че си ударих главата в пода. Лицето и гърдите ми бяха облени в синя кръв — стичаше се по брадичката ми, капеше от лактите. Валях се като пияна маймуна, не можех да се изправа. После, дни по-късно, разбрах, че аз съм бил онзи, който така ужасно скърца със зъби. По чиста случайност ръцете ми напипаха една от пушките. Заредих я слепешката, очите ми блуждаеха. Изстрелите пробиха вратата. Патроните отвориха кръгли дупки. Кремави стърготини се разхвърчаха във всички посоки. Изчадията виеха като недоволна глутница. Вратата стана на решето. Бяха се омели, но аз не спирах да стрелям. Бурята отшумяваше. Когато пукна зората, ръмеше кротък, едва осезаем дъждец. Чак като се развидели почувствах, че устата ми е изтръпнала, напрегната и пълна. Изплюх половин пръст и къс ципа, по-едър от бразилска пеперуда.

Последната мълния ми донесе просветление. Бях сам срещу хиляди безименни чудовища. Но те не ми бяха врагове, тъй както земните трусове не са врагове на сградите, тях просто ги има.

Моят единствен враг всъщност си имаше име и то бе Батис, Батис Каф. Фарът, фарът, фарът.

Не бях добър стрелец. Не ми помагаше дори миналото ми на поборник. Никога не бях стрелял с оръжие. Сега предишният ми живот изглеждаше като подигравка: бях получавал, крил и разпределял стотици пушки, но почти не ги бях използвал. Така или иначе, реших да се упражнявам, а знайно е, че в случай на нужда човек се научава бързо. Ремингтонът имаше мерник, който определяше разстоянията. Слагах го на петдесет, на седемдесет и пет, на сто метра и се стараех да улуча празни консервени кутии от спанак. Тук се появи първата пречка. Цялата сутрин практикувах с посредствен успех. Към телесната слабост се прибавяше и умствената. Общото изтощение подкопаваше сетивата ми. Опитвах да се прицеля в мишената, затварях едното си око и виждах двойно. Цялата ми нервна система се сриваше в ускорен ритъм. Към постоянната смъртна опасност се добавяше липсата на сън, старо мъчение. Физиологичните ми ритми не бяха разстроени, просто бяха изчезнали. Давах заповеди на тялото си като военачалник на своя полк. Яж. Пий. Движи се. Уринирай. Не заспивай! Да, необходимостта от сън и страхът от съня. Живеех в духовно пространство, където безсънието и сомнамбулизмът се сливаха. Понякога си казвах: направи това или онова. Зареди пушката, запали цигара. Патроните не влизаха, тъй като пълнителят беше зареден, а аз не си спомнях да съм го зареждал. Слагах цигара на устните си, а се оказваше, че вече пуша.

Но сега имах мисия. До този момент се мъчех да оцелея заради самото оцеляване, без хоризонт за надежда. Сега за пръв път имах контрол над някаква инициатива. Щом взех решението, тръгнах из гората с олекотения дух на бунтовник. Носех си за острова дискретни дрехи в убити цветове и, доколкото ми позволяваше гардеробът, подбрах тонове, подобни на растителността, която ме приютяваше. Кожените ръкавици правеха що-годе поносими студа и мехурите. Установих се на около осемдесет метра от фара. Всеки стрелец би избрал това привилегировано място. Зад мен растителността бе

достатъчно гъста, за да не се очертава силуетът ми, както би се получило на по-открито място. Отпред ме затуляше последният ред дървета, без да ми пречат да виждам прекрасно вратата и балкона. Качих се на един висок и як клон. Имаше вдлъбнатина, която позволяваше да стабилизирам пушката. Прицелих се във вратата. Ако излезеше оттам, беше мъртъв. Но той не даде признаци на живот, не се появи през целия ден. Когато здрачът заяви присъствието си, не ми оставаше нищо друго, освен да се оттегля поради страх от чудовищата.

За щастие, нощта бе спокойна, ако това изобщо можеше да се твърди. Не нападнаха къщата. Мисля, че няколко обикаляха около фара, тъй като ги чувах, чух и един изолиран изстрел на Батис, но нищо повече. Чувствах се неспособен да извличам заключения. Може би им бях дал добър урок. Изстрелите през вратата не може да не са ранили един-двама. Може би предпочитаха да опитат при фара, където Батис пестеше муниции. А може би просто тази нощ нямаха желание. Кой знае? Не следваха никаква логика, а още по-малко стратегия на военното изкуство. Накрая дори си позволих лукса да затворя очи в подобие на почивка — фалшив, но приятен отдих. С първата искра светлина отново заех позиция на дървото.

Този път не се наложи да чакам дълго. Нямаше и половин час, откакто дебнех, когато той излезе на балкона. Полугол, показваше на света торса си на боксьор ветеран. С раздалечени лакти се подпираше на ръждясалите перила; неподвижен, със затворени очи, брадичката нагоре, подхранваше лицето си с нашето тъжно слънце. Напомняше статуя от музей на восъчни фигури. Бе съвършената мишена. Подпрях приклада на пушката на рамото си, притворих лявото око. Отвъд цевта бяха гърдите му. Но се поколебах. Ами ако не улучех? Ако само го раниях, тежко или леко? Ако успееш да се прибере вътре, щях да изгубя всичко. Дори да умреше след дълга агония, Батис щеше да затвори блиндажа на балкона. С въже и кука можех да се изкатери по него, така е, но нямаше да успея да насиля железните плоскости — едни допълнителни капаци към прозорците на балкона. Казвах си всичко това, но също така си казвах: не, не е така и ти го знаеш.

Просто не можех да го убия. Не съм убиец, макар обстоятелствата да ме тласкаха към това. Да стреляш по човек е нещо повече от това, да се прицелиш в едно тяло; означаваше да убиеш цялото преживяно от него време. Виждах Батис Каф в мерника и

можех да видя биографията му. Представях си неговия живот преди фара. Против волята ми, почти насила, умът ми пресъздаваше вцепенението на детето Батис, все още много далеч от пътуването, което ще го доведе тук; ограничените му успехи през младостта, разочарованията, причинени от един свят, който той не е избирал. Колко удари е получил от ръцете, които са имали върховната мисия да го обичат? Сега, когато бе сведен до мишена, безпомощен, излизаше наяве цялата му ранимост. Защо е дошъл на фара? Зъл човек ли беше, или само трамплин на жестокостта? Батис просто беше човек, който прави слънчеви бани полугол. Не носеше униформа, която би оправдала патрона. И ако да откраднеш живота на човешко същество е сама по себе си мъчителна мисия, да го убиеш, когато само се пече на слънце, ми се струваше, представете си, далеч по-отвратително.

Слязох от дървото дълбоко възмутен от себе си. Връщах се в къщата и по пътя биех главата си с юмруци за наказание. Идиот, идиот, казвах си, ти си идиот. На чудовищата им е все едно дали поглъщат светец или някой извратен тип, все е месо. Намираш се на острова, на острова на всички безчестия. Тук не оцелява ближният, нито философията, нито поетът, нито великодушният, само един Батис Каф. Та вървах по пътеката към къщи и се спрях на чешмата. Откакто бях слязъл от кораба, бях пил само джин. Наведох се и пих направо от кофата на Батис. Но преди да започна да пия, се взрях в отражението във водата.

Трудно ми бе да повярвам, че това съм аз. Четири дни безсъние и битки бяха нанесли големи поражения. Брадата ми не растеше особено бързо; бях бледен, смъртно бледен. Очите преди всичко бяха очи на безнадеждно луд. Сините зеници бяха островчета, заобиколени от наситено червено. Около клепачите и очите преливаха тъмновиолетови кръгове. Студът и страхът бяха изгорили устните ми. От превръзката на ранения ми врат, дебела като шал, избиваше гной, стърчаха кори от засъхнала кръв и полувлажни съсиреци. Тялото вече не си спомняше изкуството да затваря рани. Изпочупени нокти. Пласт, подобен на катран, покриваше косите ми. Хванах един кичур над ухото и с огромна изненада открих, че цветът се бе променил към сивобелезникаво. Като уплашена муха потопих главата си в кофата и я измих. Това не ме задоволи. Библейска кир погребваше тялото ми. Оставих пушката, мунициите, ножовете, свалих си палтото, вълнения

пуловер, ризите, ботушите, чорапите и панталоните, съблякох се гол, сякаш епидемия бе заразила всяка моя дреха, която ме пазеше от студ, и после се изкачих по скалата, откъдето извираше водата.

Там горе нощният дъжд беше образувал нещо като басейн. Водата ми стигаше само до коленете. Отпуснах се вътре. Студът ми въздейства благотворно. Оценявах го, понеже студенината включи сетивата ми, придобих яснота на ума и прилив на жизненост. Естествено, сетих се за Батис. Изворът можеше да се превърне в хубав капан. Рано или късно, щеше да дойде да налее вода. Засада. Беззащитен, изненадан, щях да го пленя с насочена пушка, без да се налага да прибягвам до убийство. Ще го подчиня, ще го превърна в обвиняем. Ще го завържа с вериги вътре във фара. И когато на хоризонта се появи първият кораб, ще паля и гася светлината на фара по морзовата азбука. Дали трябваше да съдят Батис по наказателния кодекс, или да го затворят в лудница до края на живота му? Това бе второстепенно.

Облаците процеждаха тънки, осезаеми колони светлина. Небето ми посвещаваше една светлинна опера. Басейнът бе тапициран с мъх, мек и нежен на допир. Но не бързах да изляза. Крайниците ми бяха свикнали с температурата. Носен от водата, гледах небесната твърд; беше първият час, който отделях за себе си, откакто слязох от кораба.

Седях така, когато чух приближаващи се стъпки. За да не бъда забелязан, потопих се целия, без главата. От моето място не ми беше възможно да го видя, но нямаше нужда от голямо въображение, за да се разбере, че Батис бе избрал точно този момент, за да отиде на чешмата. Идваше с девет кофи, както се разбираше от дрънченето. Проклех съдбата си. Какво можех да направя? Беше въпрос на време да открие дрехите ми и още по-лошо — пушката. Неговата реакция бе непредсказуема. Може би щеше да сподели извора без усложнения. Но лудите имат много деликатни рецептори — знаех, че е напълно способен да долови моите претенции. И аз щях да се окажа обезоръжен. Това бе мълниеносно разсъждение. Всъщност почти нямах избор. Ако по някакво чудо Батис си отидеше, без да види дрехите, щяха да минат дни, докато отново дойде на чешмата. Междувременно чудовищата щяха да разполагат с безкрайни възможности, за да ме ликвидират. Наострих уши. Точно пред чучура е, чувам как сменя пълната кофа с празна. Спира, вижда проснатите

дрехи. Разбира, че има още някой. Скок на пантера — и двете тела се търкалят заедно. Под мен е, натискам го с крака. Вдигам юмрук, без да довърша нападението. Не е Батис. Чудовище е.

Скочих отново — този път, за да се отдалеча колкото се може повече. Но в самото стряскане се съдържаше съмнение. Чудовищата бяха машини за убиване. А аз бях съборил нещо деликатно на тежест и крехко. Кофите още се търкаляха по земята, удряйки се една в друга с тенекиено дрънчене. Наблюдавах чудовището благоразумно — и от разстояние, както някой котарак, комуто любопитството пречи да избяга.

Не мърдаше от мястото, където бе паднало. Чирикаше жално като ранено птиче. Рибя смрад влизаше през ноздрите ми. Довлачих се дотам и за да го разгледам по-добре, магнах ръцете му от лицето — жест, с който търсеше закрила. Беше едно от чудовищата, в това нямаше съмнение. Но чертите на лицето като по чудо бяха миловидни. Закръглено лице и череп без коси. Веждите бяха изписани деликатно, като произведение на шумерската калиграфия. Сини очи, Боже мой, какви очи, какво синьо. Синьо като африканско небе, не, по-ясно, по-чисто, по-наситено, по-блестящо. Тънък нос, остър, дискретен, централната кост по-ниска от ноздрите. Ушите, много по-малки в сравнение с нашите, имаха формата на рибя опашка; всяко се разделяше на четири малки прешлена. Съвсем леко изпъкнали скули. Вратът много дълъг, а цялото тяло покрито с белезникава кожа със зелени отсенки. Докоснах го с върха на пръстите, все още недоверчиво. Беше студено като труп, а на пипане бе като змия. Взех едната му ръка. Не беше като ръцете на другите чудовища. Ципата, покъса, едва стигаше до първата става. Извика панически. Това ме накара да го набия безмилостно, не ме питайте за мотивите. Викаше и хленчеше. Носеше един прост пуловер, толкова провиснал, че бе по-скоро пола. Хванах го за левия глезен. Повдигнах тялото нагоре, както се вдига новородено, за да го разгледам по-добре. Беше от женски пол. Половият орган нямаше косми на пубиса. Риташе отчаяно с крака. Хванах ремингтона и я бих с приклада, докато един особено жесток удар по свивката между крака и корема не я накара да се усуче като червей. Покриваше се с ръце и стенеше с бузи, забити в земята.

Пуловерът и кофите ми говореха, че Батис имаше връзка с тази животинка. Къде я беше намерил и какво значение имаше за него?

Беше ми невъзможно да определя това. Факт, че я бе научил на някои умения, както кучетата санбернар. Носеше кофи например. Също така беше си направил труда да я облече. Пуловер, който не биха приели и турските просяци. Съвкупността от един толкова прокъсан и мръсен пуловер и едно тяло, родено под океана, образуваше непоносим комплект, по-гротесков и от онези смешни кученца, които английските госпожи обличат в дрешки от първокачествена вълна. Но ако Каф си даваше труда за нещо, значи му придаваше някаква стойност. Най-добрият начин да разсея съмненията бе да я отвлека като заложница. Ако Каф се интересуваше от нея, щеше да дойде да я търси. Накарах я да стане, като я повлякох за лакътя. Нахлупих ѝ една кофа на главата, за да не вижда. Трепереше. Кофите бяха нанизани на връв, която използвах, за да ѝ вържа ръцете. Но не скрих следите от борба, за да може Батис да ги види и да ме последва. Удар с приклада и поехме към къщи.

Сложих я на една табуретка. Свалих кофата от главата ѝ, седнах срещу нея и прекарах така дълго време. Синя кръв бе зацапала ъгълчетата на устните ѝ. Сърцето ѝ биеше в заешки ритъм. Дишаше само с горната част на белите дробове. Погледът ѝ беше празен и аз прекарах пръст пред очите ѝ като хипнотизатор. Следваше го вяло. Напика се върху столчето. Погледнах през прозореца, откъдето се виждаше пътеката в гората.

Батис не идва. Дразня се. Един много силен шамар — и тя пада на земята. Този път изобщо не пици. Свива се в един ъгъл, покрива глава с преплетени китки.

Следобед. Светлината се разсейва. Без новини от Батис. Естествено, не е имал ни най-малкото намерение да задържи женското същество. Ако при нормални условия чудовищата бяха страшни, на какво ли биха били способни в случай, че я надушат? Имаше нежна делфинова кожа, опъната като струни на цигулка. Изглеждаше млада и плодовита. Що се отнася до възпроизводството, природата познава обширна гама от средства. Може би имаше възможност да се свързва със своите сродници чрез химически механизми, невидими за човека. За малко да я застрелям.

Но когато слънцето започна да слиза по хоризонта, изстрел проби прозореца.

— Гад мръсна! — изрева скрит глас. — Защо ми обявявате война? Не са ли ви достатъчни жабоглавците?

— А вие, Каф? — извиках в празното. — Нима предпочитате да използвате малкото муниции, които ви остават, срещу мен?

— Крадец! Sie beschissenes Arschloch!

Още един изстрел. Куршумът се забива в единия ъгъл на рамката, поръсва ме дъжд от стърготини. Притиснах животинката към прозореца.

— Ха сега стреляйте, Каф! Може и да улучите!

— Оставете я!

В отговор извих ръката й. Животинката изпищя. Отвърнаха възмутени викове отнякъде в гората. Точно това търсех. Изсмях се:

— Какво ви става, Каф? Не ви ли харесва? Чуйте тогава това!

С ботуша настъпих босия й крак, вой от болка се разнесе из гората.

— Престанете! Не я убивайте! Какво искате? Какво искате?

— Искам да разговаряме! Лице в лице!

— Излезте и ще разговаряме!

Не беше обмислил отговора, твърде бърз и поради това неискрен.

— Да не сте луд? Или ме имате за идиот? Вие ще излезете. Още сега!

Не отговори. Това, което най-много ме безпокоеше, бе да не би Батис просто да се оттегли. Защо трябваше да настоява? Не можех да го разбера. Много ирландски селяни биха убили съседа си заради една крава. Но никой не би заложил живота си за една вълчица. Разполагах с нещо, чиято стойност ми беше невъзможно да определя.

Стори ми се, че едни клони се раздвижиха.

— Каф, излезте веднага — извиках.

За да му кажа това, бях махнал домашната му любимка от прозореца. Видях двойната цев на пушката му, която се показваше от онова място, и жълти светлини, които я осветиха. Куршумите на Батис бяха разкъсващи експлозивни. Отклони се на педя от целта. Горната рамка падна натрошена. Една стърготина се заби във веждата ми. Незначителна рана, но предизвика у мен нечовешки гняв. Превърнах животното в килим, проснато на пода, където го държах под ботуша. Така ръцете ми бяха свободни, за да действам с пушката и да напълня храстите с олово. Стрелях на височината на гърдите, покривах всички

ъгли. Можеше да се намира навсякъде, но така го принуждавах да се наведе. После извиках нещо, на което той не отговори. Какво целеше? Да ме превземе чрез внезапна атака? Нему се падаше инициативата на обсаждащия. Задъхан и бесен, няхах друго спасение, освен да се мятам от прозорец на прозорец. Ако Батис успееше да се добере до външната стена, щях да загубя сигурността си. Видях го през задния прозорец: обикаляше къщата покрай плажа, за да ме нападне в гръб. Стрелях, но издигнатият бряг го закриляше.

— Ще ви убия! — извика той и се приведе. — Свети Христофор ми е свидетел, че ще ви убия!

Тактическата ситуация не подкрепяше думите му: Батис бе блокиран. Докато лежеше проснат на пясъка, не можех да го виждам. Но рано или късно трябваше да напусне плажа, отляво или отдясно, и тогава щеше да е удобна мишена. Ако не излезеше, толкова по-зле за него: съвсем сигурно бе, че с падането на нощта чудовищата ще се зарадват да го намерят там, изтегнат на плажа.

— Трябва да се предадете! — казах аз. — Предайте се, или ще ви убия и двамата!

Той пое риска и се реши много по-бързо, отколкото очаквах. Изскочи отляво. Тичаше приведен и викаше със странно женствен глас.

Успях да стрелям само два пъти. Куршумите се изгубиха към морето, а той — към храстите.

Размяната на огън приключи. Дали се беше върнал във фара? Може би искаше да си мисля така. Така или иначе не вярвах, че мъж като него притежава добродетелта търпение. Завързах едно въже за врата на заложницата. Другия край — за крака на леглото. После отворих вратата и я блъснах навън. Бях сигурен, че Батис ще страда при тази гледка, може би щеше да извърши някоя неразумна постъпка. Животното се поколеба. После се втурна, изтича няколко метра с мисълта, че е свободна, докато въжето не се опъна и тласъкът на нейното собствено усилие не я събори на земята. Ама че глупачка.

Няколко минути без реакция. Аз дебнех през прозореца; виждах вързаната животинка, просната примряла на земята. Понякога правеше движения като вързано куче, което иска да се върне при стопанина си. Отказваше се, почиваше си и отново опитваше. Неочаквано един добре прицелен изстрел разкъса въжето. Каква точна стрелба! Това, което последва, може да се обясни единствено с двойна лудост: вместо да се

стреляме, и двамата се впуснахме в луд бяг към зложницата. Аз изскочих от къщата, а той отнякъде в гората. Но Батис беше по-далече. С една ръка улових врата на животинката, която не реагира, а с другата държах пушката. Ръката ми бе твърде слаба, за да използва това оръжие като пистолет, та не успях. Каф раздвижи цялото си тяло, топка косми и коси, развети от вятъра, харпунът както винаги на гърба. Не можеше да стреля по мен от страх да не рани тази, която искаше да освободи.

— Предайте се! — заплаших го. — Вие сте мъртъв!

Заплю ме и изтича към гората с умели прибежки на зигзаг. Тук видях потвърждението на един стар урок: не е лесно да убиеш движещ се човек. Без патрони в ремингтона, разочарован от стрелбата си на кривоглед доброволец, аз се върнах в убежището си, налагайки зложницата с приклада.

* * *

Нощта падаше върху земята като мрежа от мрак. Виждах гората с беглеца вътре, виждах себе си с пушка в ръце на един остров, поразен от чудовища, с една привлекателна морска животинка до мен, и всичко бе направо фантастично. Не бяха изминали и четири дни, откакто разговарях за ирландска политика с капитан на търговски кораб. Казах си: Всичко това не е действително, и също: да, да и още как, а докато спорех със света относно неговия здрав разум, един изстрел ме събуди. Намирахме се между два огъня и когато вече мислех повече за чудовищата, отколкото за Каф, мощен глас извика:

— Откъде да знам, че няма да стреляте по мен?

— Вече имах възможност да ви ликвидирам и не го сторих! — отвърнах веднага. — Обичате ли слънчевите бани, Каф? Обичате ли да излизате сутрин на балкона полугол? Бях се прицелил във вас. Трябваше само да натисна спусъка и да ви пръсна главата! — И заповядах с тон на старшина: — Покажете се, най-после, проклет да сте! Покажете се!

Едно колебание и най-накрая излезе от гората.

— Хвърлете пушката — заповядах — и застанете на колене.

Изпитваше вътрешна съпротива, но се подчини. На колене, но невъзмутим, Каф разтвори ръце, сякаш казваше: ето ме.

— Сега излезте вие! — настоя с ръце на врата. — С нея, с нея!

Използвах я за щит пред себе си. Когато приближихме, я блъснах върху Батис. Прицелих се с пушката в двамата. Каф я прегледа като ветеринарен лекар — болна коза.

— Ама не виждате ли? — запротестира. — Цялата сте ми я насинили!

— А вие какво очаквахте? Кръвта ѝ е синя — изрекох с жестока ирония.

Батис се огледа наоколо, после погледна към мен:

— Много добре, стъмва се. Какво желаете?

— Вече знаете.

Седнах с отпусната на коленете ми пушка. Изведнъж положението стана много мирно, ако може така да се каже. Преди малко искахме да си срежем гърлата, а сега споделяхме виждания. Бяхме като двама финикийци, изчерпали цялата си енергия в един по-скоро театрален, отколкото действителен пазарлък. Островът бе странно място.

— Би трябвало да ви убия още сега, но няма да го сторя — започнах с примирителен тон. — Всъщност не ме интересува нищо от това, което се случва на този дяволски остров. По неизвестни на мен причини вие не желаете да го напуснете. Имахте тази възможност, когато слязох от кораба, но дори не отворихте уста. Добре тогава, останете си, щом така желаете. Но аз искам да изляза оттук жив и здрав. — Посочих към фара: — Смятам да вляза там с вас или без вас. Да вляза и да оцелея. Скоро ще мине някой кораб. Ще му изпратим морзово съобщение със светлините на фара и ще отплавам за някое по-спокойно място. Това е всичко. Естествено, можете да вземете всички мои провизии. И пушките. Имам два ремингтона и хиляди патрони. Сигурен съм, че ще ви бъдат от голяма полза.

Видях проядените му зъби, отваряше наполовина уста в непонятна за мен усмивка. Извади малка желязна манерка и отпи глътка. Не ми предложи.

— Вие не разбирате — каза. — Това островче е извън всички търговски маршрути. Няма да мине никакъв кораб, докато не дойде смяната на метеоролога. Една година.

— Защо ме будалкате? — скочих. — Има фар! А фаровете ги поставят на места, където има морски трафик.

Той поклати отрицателно глава. Говореше с цигара в уста, която накрая хвърли:

— Този маршрут е изоставен още от време оно. Искали да превърнат острова в каторга за водачите на бурите. Нещо такова, не знам точно. Но морските карти за този сектор са били стари, сбъркани по отношение на размерите на острова. Тук не би се побрал дори гарнизонът на затвора. Смятали са, че е по-голям от това — направи жест с ръка, който обхващаше всичко. — Строежът бил възложен на частна фирма. Когато дошли земемерите, разбрали, че проектът не е изпълним и направили всичко, за да оправдаят бюджета, преди някой генерал да го анулира. Фарът бил включен в плановете на затвора, така че решили да го построят, та никой да не може да ги обвини, че злоупотребяват с финансите на армията. Въпрос на документи. Издигнали фара и си отишли — въздъхна той саркастично. — Биха могли да си спестят скапания фар; тук не би дошъл никой инспектор по държавни поръчки. Особено след като англичаните отстъпиха собствеността на фара на международния суверенитет. А какво означава това на практика? Че преди беше на армията, а сега е ничий.

Отново седнах. Нищичко не разбирах.

— Не мога да повярвам! Ако е така, какво правите тук? Занимавате се с фар, който не обслужва никакъв маршрут?

Настроението му се променяше; беше преживял страха от най-лошото по отношение на животинката и фактът, че си я възвръща, му действаше като балсам. Засмя се и ми подаде манерката. Питието беше студено и кисело. Но жестът струваше много повече от всякаква напитка.

— Аз не съм назначен на фара. Аз съм предишният метеоролог. Е, никога не съм имал диплома, но тези от корпорацията не бяха взискателни към квалификацията на персонала, който изпращат тук. — Помълча. — Това за фара ми го разказа един моряк от кораба, който ме докара тук. Един южноафриканец, запознат с историята.

С жест ми поиска манерката, отпи и добави:

— Hallo, Kollege. Защо сте дошли? Победителите никога не попадат по тези места. Никога. Честните и почтените — също. А вие? Жена ви е избягала с някой инженер по железниците? Не ви достигна

кураж да се запишете в чуждестранния легион? Измамихте банката, където работехте? Или може би загубихте всичко в казиното? Мълчете. Няма значение. Добре дошъл в ада на неудачниците, добре дошъл в рая на пропадналите. — И сменяйки темата и тона, попита: — Къде е другият ремингтон?

Бях като замаян, оставих го да действа. Животинката гледаше в земята с кравешко равнодушие. С два пръста бъркаше в калта. Гълтна един червей, без да го сдъвче. Батис влезе в къщата. Застанал на колене пред сандъка с боеприпасите, изглеждаше като пират, който се наслаждава на съкровището си. Гледката на втория ремингтон и на мунициите го правеше много щастлив.

— Хубаво нещо, да, хубаво нещо — казваше, като опипваше приклада на пушката и разбъркваше патроните, както лихвар се рови из златни монети. — Помогнете ми! — каза неочаквано. — Стъмва се. Знаете какво означава това, нали?

Батис носеше своята пушка и другия ремингтон праметнати през рамо. Всеки улови сандъка с амунициите за една от страничните дръжки. Да, падаше нощта. Той тласна домашната си любимка и тримата се впуснахме в лудешки бяг.

— Давайте, давайте — прищпорваше ме той през гората, — към фара, към фара! — И същият израз на немски: — *zum Leuchtturm, zum Leuchtturm!*

Но беше трудно да се координират движенията на четири крака; по едно време се спънах в един корен и мунициите се пръснаха.

— Какво, по дяволите, ви става — проклинаше ме, докато събирах патроните с шепи, — да не сте пиян?

В сандъка патроните се размесваха с мъх и кал, тичахме побързо, падаше нощта.

— О, Боже мой, Боже мой — шепнеше Батис и повтаряше: *zum Leuchtturm, zum Leuchtturm!*

Бяхме само на двайсетина метра от фара. Започнахме да се катерим с мъка по гранита пред вратата. Изведнъж:

— Стреляйте, стреляйте!

Не знаех за какво става дума.

— Глупак, зад фара!

Видях размазани сенки, един скача вляво, двама вдясно, трима, четирима. Стрелях напосоки. Чудовищата познаваха ефекта на

огнестрелното оръжие и се оттеглиха, като скочиха едновременно. Батис беше поел цялата тежест на сандъка.

— Бутнете вратата, отворена е — извика.

Секунда след като затворихме вратата и сложихме резето, чудовищата вече удряха по желязото в апокалиптичен бяс. Каф се наведе над мунициите, но аз заставах между него и сандъка с патрони.

— А сега какво ви става? — протестира той. — Нападат фара, имам нужда от патроните!

— Погледнете ме в очите!

— Защо?

— Погледнете ме в очите!

— Какво искате?

— Да ме погледнете в очите.

Погледна ме. Хванах цевта на неговата пушка и я сложих на гърдите си.

— Имате ли намерение да ме убие? Хайде. Не понасям мисълта да умра насън. Като ще ме убивате, сторете го сега. Пак ще е престъпление, но поне ще си спестите предателството.

Той пое въздух и го изпусна с гнева на човек, който не намира точните думи, за да отговори на една неясна обида. Направи рязък жест, с който ми изтръгна цевта от ръцете. Заби ми я отстрани на черепа. Беше много студена.

— Вие сте от онези, които искат да живеят вечно. Вашите добрички мама и татко не са ли ви чели Христовите слова? Не са ли ви казали, че трябва да умираме по много пъти?

Махна оръжието. Сведе очи:

— Всички ще умрем. Днес, утре, когато Провидението реши. Има по една пушка за всеки. Ако настоявате, убийте се сам.

Не очаквах, че каменните му черти ще се пропукат в подобие на усмивка. Въпреки напрегнатия момент, си позволи кратко мълчание. Докато слушахме ревовете отвън, той ме преценяваше кой го знае по какъв критерий. Накрая каза:

— Искате да се скриете във фара — готово. Желаете да ви поздравя? Нищо не разбирате. Вие сте от онези, които се чувстват най-свободни край решетките на затвора — махна повелително с ръка. — А сега патроните. Идват жабоглавците.

Отдръпнах се, да му сторя път към онова, което търсеше. Макар да се бе натоварил със своята пушка, един ремингтон и сандъка с муниции, Батис изкачи стълбите на един дъх. Видях два празни чувала. Послужиха ми като импровизиран дюшек. Чудовищата виеха. Батис стреляше някъде отвисоко. Но моята единствена мисъл беше: спи, сега спи.

Спи.

Спи.

Спи.

6

Когато се събудих, дивно спокойствие владееше света. В някой момент от тази нощ жизнените ми функции се бяха възвърнали, както душата на Лазар се е върнала в тялото му. Навън вълните се удряха умерено в най-близките подводни скали и морските звуци въздействаха терапевтично. От легнало положение вътрешното пространство на фара създаваше впечатление едновременно за строгост и гостоприемност. От бойниците, които следваха стъпалата на извитата като охлюв стълба, се процеждаха светлинни лъчи на различни равнища. В проекцията на най-близкия видях пращинка, която се рееше безтегловна, много бавно, в нелепа и меланхолична хармония.

Устата ми бе суха. Надигнах се и взех една гарафа. Беше пълна с оцет, но ми беше все едно. И кипящ катран да бе, пак щях да го изпия. Когато се раздвижих, усетих болезнени пробождания, хиляди игли във всеки крайник, сякаш кръвта не беше циркулирала с години. Все още седнал, можах да забележа съществени промени. Приземието на фара беше предназначено за склад, така е, но сега бе много по-пълен, претъпкан със сандъци, чували и ракли. Взрях се. Бяха моите. Батис влезе във фара.

— Как, по дяволите, сте могли да натоварите всичко това за половин предиобед? — казах с глас на пациент, излизащ от упойка.

— Спите вече петдесет часа — отговори той, като стовари чувал с брашно. Погледнах глупаво ръцете си.

— Гладен съм.

— Знам.

Не добави никакво указание, но аз го последвах по стълбите. Без да се спира, нито да се обръща, той каза:

— Не ги ли чухте? Изобщо? Снощи за малко да ме ядосат. Напоследък са по-разбунени от всякога. — И добави с по-нисък глас: — Измет, измет... — Вдигна капака и влязохме в жилището. — Седнете — нареди и ми показа стол и маса.

Подчиних се. Той остана да гледа от балкона и да си пълни лулата. Аз триех лице с лакти върху масата. Пред мен се появи чиния. Ръцете, които я поставиха, бяха на един от тях — тънки пръсти, свързани с ципи. Скочих от стола по рефлекс, със сдържан вик на уплаха. Можех да чуя сърцето си как бие. Отново се върнах на острова.

— Няма нужда да викате — каза Батис. — Това е само грахова супа.

Каф подсвирна с уста, както селянин дава знак „свободно“ на магарица. Животинката изчезна надолу по трапа като призрак. Не разменихме повече приказки, докато не си изядох супата.

— Благодаря за супата.

— Тя си беше ваша.

— Тогава благодаря за това, че ми я предложихте.

— Тя я донесе.

Нито вериги, нито въжета я задържаха. Попитах:

— Няма ли да избяга от фара?

— Бяга ли кучето от чифлика?

Настъпи мълчание и аз не можах да избегна известна злост:

— Притежава ли и други умения, освен да пренася чинии и кофи? Не сте ли я научили на латински?

Погледна ме твърдо. Не искаше разправия, но имаше готовност да даде отпор.

— Не — отговори. — Нито латински, нито гръцки. Показал съм й само това. И вдигна приклада на ремингтона. — Важи колкото всички уроци по латински и гръцки взети заедно.

— Да, разбира се — казах аз и си разтърках главата. Страшна мигрена ми пречеше да следвам разговора.

— Но ако трябва да отговоря на вашия въпрос, ще ви кажа — да, има някои способности, които я правят много ценна. Когато наблизко има жабоглавци, тя пее.

— Пее ли?

— Пее. Като канарче. — Изплъзна му се дълбок, злокобен и много грозен смях. — Предполагам, че носи късмет на собственика си. Това е най-добрият талисман, който може да се намери на острова.

Не казахме нищо повече. Останах си спокойно на стола. Умът ми действаше бавно. Затруднявах се да свързвам образите с думите, които ги определяха. Вцепенен, обзет от объркване като преминал през

лавина, гледах стаята, леглото, балкона, неподвижния Батис, една бойница — и нищо нямаше точно значение.

— Нека ви разведа из фара, да го разгледате — каза Батис, възприемайки пасивно моето състояние. — Елате.

Изкачихме се по желязната стълба, която свързваше жилището с горния етаж. Там, под самия купол на фара, беше машинарията на прожекторите. Сложен часовников механизъм, масивни части, производство на металургията. В средата на залата — генератор, хранещ двата прожектора. Свързваха се посредством метални оси. Подвижната инсталация бе разположена върху нещо като железница-джудже, която обикаляше помещението от външната страна. Батис задейства три лоста и механизмът се задвижи със слонско скърцане, преодолявайки статичната инерция. Както виждате, насочил съм ъгъла на прожекторите под такъв градус, че да претърсват околностите на фара. Така имам възможност да ги откривам, когато приближат. При всяка обиколка обаче прожекторите променят наклона. Фокусират последователно основите на фара и някаква точка на разстояние. Мога да покрива цялата гора. Ако трябва, светлината може дори да къпе къщата на метеоролога в другия край на острова.

— Знам това.

Но аз самият не знаех дали думите ми бяха укор, или проста констатация. Батис игнорира и двете значения.

— Бих могъл да направя така, че светлината да се фокусира само в рамката на вратата под нас, статично. Но за какво? Ще странят от прожектора. С постоянното въртене ги принуждавам да се движат, за да избягват светлинния сноп. А те, като всички зверове от преизподнята, мразят светлината, била тя божествена или човешка.

Това беше най-високата точка на островчето и ни предлагаше прекрасна панорама. Земята се простираше във формата на чорап. Каменният покрив на къщата се открояваше в дъното, на петата на чорапа. От двете страни на брега, обикаляйки го, подводни скали с различни размери изпълваха океана с бенки. На северната страна имаше една по-висока от останалите — на сто, сто и петдесет метра от острова. Взрях се по-добре и тогава видях, че стърчеше носът на малък, заседнал в пясъка кораб.

— Португалци — осведоми ме Батис, още преди да го попитам. — Не е минало много време от корабокрушението. Идваха от своята

колония Мозамбик. Пътуваха към едно пристанище в Южно Чили. Прекарваха незаконен товар, затова следваха този маршрут, така отдалечен от всички търговски пътища. Беше кораб с малък тонаж, имаха проблеми и искаха да спрат на остров Буве. Но се сблъскаха с подводните скали — заключи с равнодушието на човек, който си припомня случка от детството.

— Предполагам, че вие, с обичайната си любезност и отзивчивост, незабавно сте се притекли на помощ с предложение за подслон и храна — казах аз с цинизъм, зареден с отрова.

— Нямах възможност да направя каквото и да било — каза, защитавайки се. — Претърпяха корабокрушението през нощта, когато подводните скали са по-опасни. Екипажът се изкачи на скалата, до която се допира носът. Виждате ли я? Онази малка повърхност. Естествено, бяха погълнати, преди да се покаже слънцето.

— Ами тогава откъде знаете подробности за националността, маршрута и направлението, което са следвали?

— Сутринта все още имаше един жив. Не знам как бе постигнал това, но успял да се скрие в една кабина на носа — малко помещение, разположено над водата. Можех да виждам лицето му през кръглото прозорче. Разговарях с него с викове от брега. В началото не се разбирахме: стъклото беше много дебело, можех да видя само как движи устните си. После излезе от кабината, качи се на палубата и поговорихме известно време. Горкият нещастник се беше побъркал напълно. Накрая нещо го прихвана и стреля по мен с револвер. — По лицето на Батис се изписа гадна усмивка. — Взе ме за едно от чудовищата. Както и да е, беше много лош стрелец. После се върна в кабината и остана там, в очакване на нощта. Спомням си лицето му в рамката на кръглото прозорче. Горкият идиот. Ако беше му останал малко разум в главата, щеше да запази последния куршум за себе си.

Бих могъл да отправя много укори към Батис. Но най-лошото не бяха фактите, които разказваше, а тонът. Отнасяше се към съдбата на онези нещастни португалци със студенина, която кара човек да настръхне. Без да добавя разсъждения. Преди всичко, без чувства. Върнахме се в жилището, което той обитаваше. Запозна ме с разположението и защитните тактики на редута. Съсредоточаваше силите си предимно към балкончето. Средновековните бойници бяха наблюдателни пунктове и позиции за стрелба, от които покриваше

триста и шейсетте градуса на фара. Не се безпокоеше, че могат да влязат през бойниците, тъй като жабоглавците никога не биха се побрали в теснините им, а камъкът бе прекалено як, за го пробият. Ако отнякъде биха могли да форсират, това бе именно балконът. Така се обясняваха острите колове и другите укрепления по стените. Единствен стрелец с минимални способности би могъл да отблъсне всяка атака, колкото и интензивна и многобройна да бе тя.

— Следователно опасното за защитника е да се покаже на балкона — разсъждавах аз. — Защо просто не затворим големите прозорци с тези железни капаци, които сте добавили?

— Не след дълго ще се окаже безполезно — каза той. — Жабоглавците имат свръхчовешки сили. Постепенно ще съсипят блиндажа, а на острова няма материал, за да го възстановим. Затворен и залостен вътре, бих се превърнал в зложник на собствената си защита. Дори и да продупча бойница, ще ми липсва тгъл за стрелба. Не. Единственият начин е да бъдат държани надалеч с пушечна стрелба.

Каза всичко това и аз нямаше как да не приема здравомислието в думите му. После слязохме до долния етаж. На яката врата беше добавил три дебели дъски. Бяха поставени хоризонтално. За да се махнат, беше нужно само да се вкарат отстрани в скалата в нарочно издълбани много дълбоки дупки. Откъм външната страна на фара Батис бе изобретил защита, която аз вече познавах.

— Катерят се като маймуни, невероятни са — каза с едва сдържано възхищение.

Единственото, което можеше да направи, бе да сплете паяжина от въжета и празни консервени кутии, за да ги чува, когато приближат; да спои камъните с паста от сварена хартия, смесена с пясък; да забие пирони и натрошени стъкла.

— Никога не изхвърляйте ръждясал пирон или празна бутилка — предупреди с тон на домакин. — В страната на жабоглавците официалната монета се нарича стъкло, а пиронът е най-ценената подправка.

Почти нямаше какво повече да ми каже. Следобед отидох до къщата на метеоролога. В сравнение с фара ми се стори като кибритена кутийка — крехка, незащитима и крайно бедна. Батис беше прибрал всичко, освен дюшека ми. Предвидливо накарах домашната

любимка да дойде с мен — не бях сигурен дали на връщане щях да намеря вратата на фара отворена. Но Батис не ми създаде главоболия. Германската раса е такава. Дълга и тясна интелигентност, която напредва в права линия, докато събитията не я принудят със сила да се обърне на деветдесет градуса. Поне привидно, моето присъствие се приемаше по силата на свършените факти.

Веднага щом се върнахме на фара, сложих дюшека в един ъгъл на долния етаж. Там щях да спя. До стената, най-близко до морето. В бурните нощи вълните ще прескачат скалите, ще се разбиват в постройката и само скалата ще ме дели от развълнуваното море. Но фарът беше строен за векове напред и съзнанието, че се намирам толкова близо до вълните и в същото време така добре закрилян от фара, ми предлагаше приятното усещане за детски чаршаф — убежище, което ни пази от най-лошите страхове.

Бях приключил горе-долу с оправянето на леглото, когато Батис ме извика. Тялото му се показваше наполовина от отворения трап:

— Kollege! Затворихте ли добре вратата? Качете се. Скоро ще имаме гости.

Жилището бе просмукано от военщина. Батис ходеше насам-натам, за миг поглеждаше през бойниците, трупаше муниции, различни бойни пособия и сигнални ракети — разбира се, от моя багаж.

— Какво чакате! Вземете си пушката! — каза, без да ме погледне. Моят досегашен противник изведнъж се превръщаше в боен другар.

— Сигурен ли сте, че днес ще нападнат?

— Папата в Рим ли живее?

Окупирахме балкончето — той вдясно, а аз вляво, застанали на колене. Бяхме едва на метър и половина един от друг и беше толкова тясно, че разстоянието между прага и перилата нямаше й три педи. Отгоре, отстрани и най-вече отдолу дузини колове с различни размери стърчаха като рога на еднорог, насочени на всички страни. По някои още личаха петна от засъхнала синя кръв. Батис стискаше пушката си. До него, на пода, ремингтонът и три цилиндрични сигнални ракети. Беше запалил фара. Шумът от машинното отделение достигаше до нас приглушен, като скърцане на махало, по-силен, когато вагоните на прожектора циркулираха над нас, и по-слаб, когато се отдалечаваха.

Прожекторът премиташе гранитната основа и малко по-нататък, на равни интервали, границата с гората. Но те не се появяваха. Леден вятър влачеше на пристъпи клонки. Вятър, който свиреше и дразнеше гърлото, равнодушен към чувствата, които събуждаше. Когато прожекторите се отдалечаваха, почти непрогледна тъмнина завладяваше пейзажа.

— Откъде знаете, че ще дойдат оттук? Морето е зад нас. Ако излизат от водата, ще се изкачат по отсрещната страна на фара — казах аз.

— Морето е от всички страни, това е остров. Това, че са зверове, не означава, че не познават вратите. Зад едната има месо. — Батис усети изтощението ми, от което не бях се възстановил напълно, и нервността ми и добави: — Ако искате, приберете се. Подавайте ми муниции или пийнете ром, както предпочитате. Преживял съм достатъчно нападения сам, така че не се нуждая от вас.

— Не, не мога — казах аз и добавих: — Много ме е страх.

Консервените кутии, които висяха по стените, задрънчаха.

— Това е вятърът, вятърът, само вятърът — успокои ме той бавно с ръка.

Аз изпитвах нужда да стрелям по някакъв обект, който не се явяваше. Батис раздвижи глава като хамелеон и хвърли сигнална ракета. Червената светлина полетя нагоре, описа дъга и бавно падна. Една обширна повърхност се освети в гранатов цвят. Но тях ги нямаше. Втора ракета, този път зелена. Нищо. Фосфоресценцията угасваше и отразяваше единствено камъни и дървета, клатени от вятъра.

— Mein Gott, Mein Gott — прошепна неочаквано Батис, — идват повече жабоглавци от всякога.

— Къде са? Не виждам нищо.

Но той не отговаряше. Намираше се много далеч от мен, макар че си беше там. Устните му бяха разтворени и влажни като на идиот, сякаш погледът му беше обърнат навътре, към духа му, вместо да наблюдава местността около фара.

— Не виждам нищо. Каф! Не виждам нищо! Защо твърдите, че са повече от друг път?

— Защото много пее — отговори с механичен тон.

Домашната любимка беше запяла един припев с далечно сродство с музиката на остров Бали — мелодия, която би било безсмислено да се описва, музика, която би избягала от всяко петолиние. Колко ли човешки същества са чули тази песен? Колко човешки същества от началото на времената, откакто човекът е човек, са имали привилегията да я чуят? Нима само Батис Каф и аз? Или всички, които в някой момент са се озовавали пред последната битка? Беше страховит химн и варварски псалм и беше красив в първичната си злина, много красив. Докосваше целия спектър на нашите чувства с точността на хирургически нож. Смесваше ги, разбъркваше ги и ги отричаше три пъти. Музиката се освобождаваше от изпълнителката. Кънтяха струни, които природата беше подготвила, за да се изразяват в дълбините на преизподнята, домашната любимка, седнала с кръстосани крака, отсъстваща от сцената, както Батис, както чудовищата, които не се явяваха. Единствено човек, който се ражда, или човек, който умира, може да бъде така сам, както бях аз в онази нощ на фара.

— Вижте ги — рече Батис.

Нашествието се бе осъществило от някоя далечна точка. Излизаха от гората. Цели стада чудовища, от двете страни на пътя. По-скоро ги усещах по интуиция, отколкото ги виждах. Чувах гласовете им. Като звуци от гаргара, умножени по сто, по двеста или може би по петстотин. Приблжиха лека-полека, една безформена армия. Виждах сенки и чувах гаргарата все по-наблизо. Боже мой, този гърлен шум, нека си представим някой, който повръща киселини. Зад нас домашната любимка спря да пее. За миг бихме казали, че зверовете също се отказаха от фара. Спряха точно на границата, белязана от прожектора. Но внезапно нападнаха в пълно единодействие. Тичаха и скачаха, главите им — на различна височина. Тълпата напредваше в светлината на прожекторите. Стрелях, обезумял, във всички посоки. Някои падаха, други се оттегляха, но бяха тъй многобройни, че мнозинството продължаваше напред. Имахме нужда от картечница. Стрелях, полудял, докато Батис не улови цевта на пушката ми. Пареше, но кожата на огромната му ръка оставаше незасегната.

— Какво, по дяволите, правите? Да не сте си загубили ума? Още колко нощи ще можем да се съпротивляваме, ако харчите мунициите

така лекомислено? Не искам фойерверки. Не стреляйте, докато аз не стрелям!

Това, което последва, бе един зловещ урок. Кълбото чудовища се скупчваше пред вратата. Не можеха да я насилят, нито можеха да изкатерят стената. Но бяха достатъчно, за да построят кули от тела. Магма, образувана от ръце, крака и голи торсове. Без никакъв ред, в хаотично блъскане, едни се катереха върху други и планината растеше с метри. Батис все още се съдържаше с ужасяващо хладнокръвие. Когато покаченият най-високо почти докосваше първите колове с хищните си нокти, Батис опря двете цеви на пушката си на парапета. Изстрелът пръсна мозъка на чудовището, части от черепа му изхвърчаха като картечни куршуми. То падна и с него кулата се срути.

— Ето, така — изрева Батис. — Вдясно от вас!

Подобна кула се издигаше от моята страна. Аз трябваше да бутна двама, за да я съборя. Падаха, цвилейки като ранени хиени, търкаляха се, а малки групи отнасяха трупове.

— Не стреляйте по тези, които бягат, пестете куршумите — предупреди ме Батис. — Ако им дадем достатъчно мърша, ще се излапат помежду си.

Имаше право. Когато една кула се разпадаше, чудовищата приличаха на настъпен мравуняк. Пет, шест, седем или осем от тях хващаха мъртвите и си отиваха. Постоянството не им беше присъщо и скоро се разпръснаха. Върнаха се в своя мрак като кресливо ято диви патици.

— Ква, ква, ква — имитираше ги презрително Батис, — ква, ква, ква! Все така става — каза той повече на себе си, отколкото на мен. — Един-двама мъртви са достатъчни, за да се откажат да се катерят. Искат да налапат добрия Батис Каф, а накрая поглъщат своите мъртъвци. Жабоглавци, мръсни жабоглавци.

Тази победа отбеляза повратна точка в нападенията на чудовищата. Следващата нощ забелязахме само двама, които дори не се приближиха. На другата — само притичване, невидими очертания. Моята трета нощ на фара бе първата, в която не присъстваше нито едно чудовище. Странно, че не беше най-спокойната, тъй като не си починахме чак до зори. Опитът на Батис му показваше, че жабоглавците не се подчиняват на никакви правила и могат да нападнат всеки миг.

— Това не е разписание на прусашки влакове — предупреди ме той.

* * *

Окончателно се установих на долния етаж на фара. Вечер се качвах по стълбите и заемах своето място в битката на балкончето. Заредиха се нощи и дни и с течение на времето се наложи някакъв вид съжителство. Кой бе този мъж? От някогашния метеоролог не бе останало повече, отколкото от който и да било ветеран корабокрушенец. Егоист и саможив като дива котка, неговата необщителност не беше толкова приспособяване към средата, колкото сублимация на естествени наклонности. Но въпреки всички варварски черти и всички явни кръчмарски недостатъци, често показваше характер на аристократ, лишен от всичките му земни блага. Груб, но посвоему почтен; също така надарен с интелигентност, да, макар думата да звучи странно. Най-проницателният Каф се проявяваше, когато пълнеше лулата си с тютюн; притискаше отвора с едно диво око, винаги нащрек какво става навън. В такива моменти напомняше за онези волтерианци, които напругат въображението си и в резултат се раждат барикади. Беше образец на човек, подчинен на една-единствена истина, само една, но основна. Имаше качеството да опростява дотолкова и така добре, че дори той беше способен да разбере същността на проблема. Когато се изправяше пред технически аспекти например, умът му бе спокоен и ясен. В тази материя беше ненадминат и на това дължеше оцеляването си. В други моменти обаче нивото му падаше ниско, до естетиката на казак-дезертър. Философ на мускулатурата, с повече от просташки хигиенни навици, когато се хранеше, ми напомняше истинско преживно животно. Дишането му бе шумно, можеше да се чуе на метри разстояние. Също така си запазваше пространства на просветен, който живее за собствените си митове. С всеки жест, с всяко презрение даваше да се разбере, че той не е направен за света, а светът е направен за него. Като луд цезар — личност, която чува галоп на невидими коне и ги обезглавява с хиляди.

Но не ме плашеше и не ме караше да страдам. Скоро разбрах, че от него мога да очаквам солидарност, като на гарваните. Било от

вродено благородство, било поради примитивизма, който островът налагаше, го виждах далеч от съблазънта на предателството. Батис живееше с лице към бъдещето — макар в неговия случай „бъдеще“ да беше дума, която включва само „утре“, — никога към миналото, а от мига, в който се озовах вътре във фара, ме прие като свършен факт. Моето присъствие отменяше нашата обща история, низости, враждебност и изнудвания.

А аз изживявах един изключителен етап от живота си, бях готов да сдъвча всички неудобства в името на оцеляването. Не ме безпокояха големите различия в индивидуалността; приемах ги. Но също както в брака, най-непоносимите драми се причиняват от дреболии. Например: почти пълната липса на чувство за хумор. Батис се смееше винаги сам, никога съучастнически. Когато се шегувах, когато му разказвах някои лесносмилаеми смешки, той ме гледаше объркан, сякаш сам съзнаваше наличието на някакъв свой вътрешен недостатък, който му пречи да възприеме забавното.

Една сутрин ръмеше и в същото време грееше чудесно слънце. Четях книгата на Фрейзър, която, както ми бе казал Батис, не принадлежала на него, а на фара. Тоест някой от строителите я беше забравил. Четях без кой знае какъв интерес, отегчен, а Батис мина пред мен. Смееше се и се смееше с наклонена глава, полусдържайки се. Никога не ще узная дали искаше да сподели нещо с мен, или само се движеше в онази посока. Смееше се и се смееше, с края на нещо като анекдот в устата:

— ... не беше содомит, беше италианец.

Пещерен смях, който се самопазваше. „Не беше содомит, беше италианец“ — повтаряше. Изкачи се по стълбите, като повтаряше финала на този само нему известен разказ.

Втория път, когато го видях да се смее, има по-дълга история. След едно много тежко нападение аз се оттеглих върху моя дюшек. Разсъмваше се и опасността се разсейваше. Подготвих се за сън, когато някакви шумове ме вдигнаха от леглото. Първо се чу скимтенето на домашната любимка. Биеше ли я? Не. Върху звуците на любимката скоро се насложиха интимните звуци на Батис. Не можех да повярвам на това, което ми казваха ушите, дори си помислих за слухова халюцинация. Не, не беше. Беше скимтене, да, но от удоволствие. Леглото горе караше целия етаж да се тресе ритмично. Дребни

дървени стърготини се сипеха отгоре ми, сякаш вътре във фара валеше сняг. Скоро раменете и косите ми побеляха от стърготини. Сферичната форма на фара разпръсваше звуците с ехо, а моето въображение отблъскваше образа с недоверие. Съвкуплението продължи час или два, докато едно кресчендо на звуци и движения не го пресече рязко.

Как можеше да се сношава с едно от чудовищата, които ни обсаждаха всяка нощ? Що за неведоми пътища следваше умът му, та да преодолее пречките на цивилизацията и природата? Това бе лошо от канибализма, който може да бъде разбран в отчаяни ситуации. Сексуалното невъздържание на Батис изискваше клинично изследване.

Естествено, дискретността и добрите обноски не ми позволяваха да коментирам зоофилията на неговите гениталии. При все това беше очевидно, че аз знам, и ако той не го споменаваше, беше повече от мързел, отколкото от свян. Един ден самият Батис спомена мимоходом нещо по въпроса. Без да проявявам интерес, отбелязах с клинична безпристрастност:

— А не страда ли от диспареуния?

— Диспа... какво?

— Диспареуния, болка при полов акт.

Обядвахме заедно на масата в неговото жилище и лъжицата му застина във въздуха. Не можа да си дояде яденето. Смя се толкова, че се изплаших да не му се откачи долната челюст. Смееше се, като напъваше стомаха, гърдите и гърлото си. Тупаше си бедрата и почти изгуби равновесие. Потекоха му сълзи, правеше пауза, за да ги избърше, и отново се смееше. Смееше се и се смееше; взе да лъска една пушка, но не можеше да спре да се смее. Смя се, докато се мръкна и нощта погълна цялото ни внимание.

В замяна на това един ден, когато случайно стана дума за любимката и аз попитах защо носи онази нелепа дреха на плашило, онзи мръсен, провиснал и изпокъсан пуловер, отговорът бе колкото изчерпателен, толкова и ограничаващ:

— От приличие.

Такъв беше този мъж.

7

11 януари

Според един японски философ малцина мъже ценят военното изкуство. Батис е един от тях. Нощем воюва, денем се люби. Трудно е да се прецени в коя от двете дейности влага повече страст. Открил е, че в моя багаж има два капана за вълци. Две жестоки жезела като челюсти на акула. Ентусиазиран, е поставил клопките на разстояние на сигурно попадение. Умерено нощно нападение. Две чудовища са се хванали, убива ги с изстрели — ненужен акт, ако следваме доктрината му за пестене на муниции. Сутринта отива при капаните. Води го непризнато желание да си набави трофеи. Обаче чудовищата в своята кръвожадна ненаситност са отнесли труповете заедно с капаните.

Това го разстройва дълбоко.

13 януари

Ако доразвия Мусаши, добрият боец не се определя по каузата, която защитава, а по смисъла, който е способен да извлече от битката. За жалост, афоризмът няма валидност на фара.

14 януари

Ранните часове на нощта: необичайно безоблачно небе. Фантастична гледка — звезди и падащи звезди. Това ме вълнува до сълзи. Размишлявам върху географската ширина и подредбата на звездите. Толкова съм далеч от Европа, че съзвездията разместват положението си на небосвода и не ги разпознавам. Но няма безпорядък, нека си го кажем; безпорядъкът съществува дотолкова, доколкото сме неспособни да признаем различен ред. Вселената не се поддава на безпорядък, ние — да.

16 януари

Нищо. Няма нападение.

17 януари
Нищо.

18 януари
Отново нищо. Къде са?

19 — 25 януари

Лятото в Южното полукълбо замира срамежливо, но с един апотеоз на срамежливостта. Днес видях пеперуда. Тук, на фара. Разходи се в безцелен полет, безразлична към нашето страдание. Каф се опита да я смаже с длан, без особен интерес. Би било престъпление, тъй като студът напредва и съм сигурен, че няма да видим друга. Но е невъзможно да се обсъжда това с човек като него.

Бих могъл да добавя и едно не толкова философско и потревожно разсъждение. През лятото нощите бяха много къси. А сега безмилостно приближава зимата, тоест тъмнината. Нападенията винаги са нощни, а сега се удължават все повече и с всеки ден. Какво ни очаква, когато нощите станат двайсет часа и повече?

26 януари

При ограничените размери на нашия остров погледът ерозира предметите. Минал е хиляда пъти по всички повърхности. Разговаряме за помещенията на фара като за някаква провинция. Всеки ъгъл има своето име, всяко дърво, всеки камък. Кръщава се незабавно всяка клонка с необичайни форми. По този начин разстоянията преобразуват качеството си. Ако някой ни слуша, ще си помисли, че разговаряме за далечни места, а всъщност всичко, което съществува, е на един хвърлей.

Времето също се превръща в относителна величина. Капка, увиснала на нишка от паяжина, може да виси векове, докато капне; в замяна на това понякога докато премигна, и е изминала една седмица.

27 януари

Не мога да избегна еротичния шепот, който ми проважда своеобразната акустика на фара. Обикновено Батис избира последния час на нощта, когато аз се оттеглям от балкона и от жилището, за да започне. Може да продължава тази дейност два, три, та дори и четири часа. Стоновете им следват един след друг със стенографска точност. Издава звуци на зажаднял мъж, прекосяващ пустинята, монотонна агония. Понякога си мисля, че е способен да поддържа този синкопиран ритъм дни наред.

Любопитна е полиоргазмията на домашната любимка. Мога да проследя непрекъснатата възбуда, ускоряващите се спазми и кулминацията, увенчаваща делото. На всяка минута и половина, най-много, избухва ефервесценцията с вулканични писъци, дълги-предълги, поддържа удоволствието цели два-сет секунди и вместо да спадне, започва отново. Равнодушен, Батис я напада пак и пак, докато удоволствието приключи с някое неприлично междуметие.

28 януари

Менюто ни включва раци. В Европа никой не би ги ял. Бронята им е много дебела, а под нея — много тлъстина и малко месо. Но ние го приемаме с голямо удоволствие, няма как. В началото, колко съм наивен само, островът ме видя да подскачам смешно по подводните скали по брега. Раците лесно ми убягваха, като се криеха из процеците. Вълните се блъскаха в изпъкналостите на скалите с глух шум и пяната ме обливаше. Това бе повече опасно, отколкото забавно. Аз исках само да допринеса за запасите на фара, но студената вода скова зъбите ми. Отдавна не бях ругал толкова много. За щастие, Батис минаваше оттам и ми каза:

— Приличате на куца коза, колега.

Отправяше се към гората с брадва на рамо. Зад него вървеше домашната любимка. С едно изсвирване ѝ даде някакво нареждане. Тя се плъзна между камъните като змия. Ловеше раците с обидна леснота. Също така изскубваше миди, така впити в камъка, че аз дори и не бих помислил да им посегна, защото бях сигурен, че ще ми трябват длето и чук. На нея ѝ бяха достатъчни ноктите. Аз трябваше само да отворя

кошницата. Понякога, преди да хвърли някой рак в кошницата, любимката изскубваше някоя щипка и я схрускваше цяла.

Моят принос към менюто на фара беше вид ядливи гъби, които открих в гората. Прилепваха към кората на дърветата, както мидите към скалите, и трябваше да ги изтръгвам с кама. Сигурно нямат кой знае каква хранителна стойност, но все едно, берях ги. Освен това мачках корените на някои горски растения, докато се превърнат във витаминозно пюре.

Понеже Батис е много мълчалив и угрижен, следният диалог заслужава да се отбележи:

— Откъде знаете, че тези треви не са лоши? — попита, загледан недоверчиво в сиропа, който се получи след смесването на пюрето с джин.

— Тревите, както и хората, не са нито добри, нито лоши — отговорих аз, след като отпих. — Те са ни познати или непознати, нищо повече.

— Светът е пълен с лоши хора, много лоши. Само един наивник може да вярва в човешката доброта.

— Това, че индивидите могат да бъдат по-добри или по-лоши по природа, е без значение. Въпросът е дали след като са заедно, обществото, което образуват, е добро или лошо. А глобалната стойност не зависи от наклонностите на човешкия характер. Представете си двама корабокрушенци, и двамата крайно зли. Поотделно могат да бъдат омразни. Но щом заедно изберат единственото възможно решение да се съюзят, за да построят едно по-добро място за живот, кой би се интересувал от личните им недостатъци?

Но не знам дали ме слушаше. Изгълта сместа и каза:

— В Австрия имаме шнапс. Харесва ми повече от джина.

Също така ловим риба. Много преди моето пристигане Каф беше строил цяла батарея от въдици на южния бряг върху едни скали, които се открояваха като малки полуостровчета, заобиколени с вода от трите страни. Противно на очакванията, нашият проблем не е оскъдицата при риболова, а свръхизобилието. Рибите по тези ширини са съвсем глупави, а може и да нямат никакъв опит с въдиците. Но са толкова големи и мощни, че могат да изтръгнат цялата пръчка. За да предотврати това, Батис ги е забил здраво в камъка, като колове. Изобретил е яка желязна тел с куки като пилешки крак, с три ченгела.

И въпреки това периодически ни изчезва по някоя пръчка. На другия ден след изтръгването можем да я видим как се носи по течението. Тази загуба на материал буди у нас пристъп на ярост, който не можем да насочим срещу никого. Както и да е, би трябвало да признаем, че островът представлява едно затворено хранително стопанство. Провизиите, които донесох, допълват и разнообразяват менюто, но не зависим от тях.

29 януари

Относно моето ежедневие. На разсъмване напускам поста си на балкона. Освобождавам се от оръжието и се изтягам на дюшека, често направо с дрехите. Съзнанието ми изгасва като петролната лампа с едно духване и спя толкова, колкото ми е нужно по природа. Откакто съм на фара, не помня сънища.

Обикновено се събуждам по обяд, или по-късно. Закусвам в алуминиева чиния като на затворниците. Ако времето е хубаво по изключение, мога да изнеса яденето навън. Връщам се вътре, тоалет. Ето ти най-хубавият момент от деня. Но от периодическите прегледи заключавам, че косите ми са си сменили цвета завинаги, поне на врата. Страхът от първите дни ги преобрази в пепелявосиви и така си останаха. След това се обличам. Относно моето облекло: панталоните, които най-често обувам, са от груба материя, но подходящи за тежка работа. Върху фланелките — моряшки пуловер с висока поло яка. Първите дни носех и една дреха до кръста цвят „каки“ с два много дълбоки джоба на гърдите, където слагах мунициите, сякаш бях бонбони. И ето тук една ирония, която се докосва до пародията: не бях забелязал, че е старо яке от английската армия, докато Батис не ми обърна внимание. Някой я беше оставил на фара. Може би принадлежеше на военния склад към обзавеждането на един гарнизон, който така и не се беше осъществил. Колкото и да бе полезна, изхвърлих я в морето. Батис ме нарече луд.

Правя гимнастика два дни седмично, дори и да вали, което е почти ежедневие. Понеже няма бръснар, подстригвам си косата по маниера на средновековните пажове. Що се отнася до бръсненето, не отстъпвам. Защо ценя толкова гладко избръснатите бузи? Заради хигиената? Защото така си налагам ежедневна дисциплина? Едва ли.

Отговорът е, че понякога границата между варварството и цивилизацията зависи от такива минимални действия, като едно хубаво бръснене. Гъстата брада на Каф ме ужасява. Полага много малко грижи за нея. По-скоро я поддържа като с брадва. Най-лошото е, когато прави слънчеви бани отвън, седнал на земята, облегал на стената на фара. Седи неподвижно като крокодил и междувременно любимката му пощи брадата с голямо умение. Един ден разбрах, че го прави, за да яде въшките, които намира.

После се заемам с ежедневните задачи, които вършим заедно с Батис. Събирам дърва. Сушат се бавно и трябва да ги струпаме под покрива на фара много преди да стане време да ги горим. Това може да се окаже излишна работа, но ни дарява надежда за бъдеще. Събирам въдиците и ги прибирам във фара. Поправям и укрепвам системата от консервени кутии, преглеждам за ръждясали пирони и чупя бутилки, разпределяйки стъклото, за да направя по-недостъпни процепите между камъните. Никой, който не е живял тук на фара, няма да разбере никога какво представлява един свободен сантиметър между пирон и пирон или стъкло и стъкло. Освен това правя нови колове, броя мунициите, които ни остават, и разпределям на дажби хранителните припаси. Обикновено Батис не оспорва моите инициативи, когато предлагам например да издълбаем звезда в капсулата на куршумите, за да ги превърнем в разкъсващи заряди, или да пробием дупки в гранита, който заобикаля фара. В дупките поставяме още колове, високи само педя и много остри, та чудовищата да си наранят стъпалата. Идея от римски военен лагер. Очевидно не им пречи да се приближат, но ги затруднява. С това нововъведение нашата среда става още по-мрачна.

Докато се стъмни, разполагам със свободно време, ако този израз може да има смисъл тук, на фара.

1 февруари

Хубава привечер. Денят се оттегля, сякаш хоризонтът е един голям механизъм за театрални декори; изсмуква светлината, поваля я и наслажда отгоре тъмнина. Сякаш огромна четка боядисва небето в черно, подчертавайки малките искрици, които са звездите. На пост съм и забелязвам, че едно сутрешно чудовище ни дебне, едно необичайно

малко чудовище. Не би трябвало да го забележа, защото се е скрило много добре. Но се покачва на същото дърво, на което се качих аз, когато исках да убия Батис, и това го издава. Наблюдава ме, като бухал с ръце. Седнал съм на столче и пуша. Оставям цигарата на перваза и бавно се прицелвам. Чудовището не свързва моята поза с предстояща смърт. Седи си на дървото и ме гледа, без да разбира. Сърцето му е на мерника ми. Изстрел. Тялото пада, обрулва шумата, за миг го губя от поглед. Но преди да падне на земята, коленете му се заплитат в клоните. Ръцете му се люлеят, мъртво е. Изстрелът е пронизал гърдите.

Батис ми се кара, напразно похабен куршум. Напомням му случая с капаните. Не беше ли ненужно да стреля срещу неподвижни и поради това безопасни чудовища?

— Трябва да пестим — казва той, — мунициите са живот.

— Аз донесох мунициите — отговарям му — и ще ги харча, когато поискам.

Цяла нощ спорим като две деца.

2 февруари

Днес чудовищата цялата нощ пицяха в тъмнината, но без да ни нападнат, много любопитно. Опитвам се да разговарям с Батис за предишния ни живот в Европа, без успех.

Невъзможно е да се установи и най-малка близост с този мъж. Не отказва да разговаря, нито крие нещо. Но един най-обикновен и спокоен разговор просто не го интересува. Когато му разказвам за моя живот, кима с глава. Когато го питам за неговия, отговаря едностранно, винаги втренчен в мрака, заобикалящ фара. И така, докато се откажа. Нека си представим двама души, които спят в една и съща стая и говорят насън — това е най-точното описание на нашите диалози.

5 — 20 февруари

Нищо. Това нищо включва факта, че домашната любимка не пее — това е добре. Моите контакти с нея са по-малобройни. Или се съвкупява с Батис, или се занимава с най-прости неща, или ме избягва, защото помни първия ни контакт с паметта на бито куче.

Когато излиза от фара например, няма как да не ме срещне. Ускорява крачка и поддържа дистанция като врабче. Когато я гледам,

понякога настръхвам. И от един поглед се вижда, че е четириръка, термостатична, далтонистка, злъчна и безволева. Но формите ѝ са толкова антропоморфни и поведението ѝ тъй човешко, че са нужни истински усилия, за да устои човек на съблазънта да започне разговор с нея. Докато не се сблъскаме с една кокоша интелигентност: не ни гледа, не ни слуша, не ни вижда, не ни чува. Живее на самотна орбита — тук има контакт с Батис.

22 февруари

Батис се е напил, нещо много рядко при него. Видях го пиян, в едната ръка бутилката джин, а в другата — пушката. Танцуваше като зулу върху гранита, където се издига фара. После изчезна към гората и не се върна чак до късно. Междувременно хванах любимката и я заведох до един ъгъл, въпреки че се съпротивляваше. Умряла от страх, не разбираше, че исках само да опипам черепа ѝ. Главата е съвършена. Съвършено гладка, чисто сферична, без неравности. Дали е така, за да понася наляганията при огромните дълбини? Няма ги вдлъбнатините на престъпниците по рождение, нито изпъкналостите на преждевременните гении. Изненада за френопата: никакво особено развитие в париеталната или оксипиталната зона. Обемът е малко по-малък, отколкото при славянските жени и една шеста част по-удължен, отколкото при бретонската коза. Хващам я за бузите и я принуждавам да отвори уста. Няма сливици, на тяхно място се появява второ небце, което вероятно служи, за да предпазва от навлизане на вода. Страда от аносмия и не усеща миризмите. В замяна на това ушичките ѝ могат да чуват звуци, които за мен са неуловими. Често изпада в унес, получава пристъпи на замайване, при които губи ориентация за сметка на неизвестни гласове, мелодии и призови. Какво ли чувства? Невъзможно е да се познае. Ципи на ръцете и на краката, по-умерени на ширина и дължина, отколкото при мъжките екземпляри. Може да раздалечи пръстите на горните и долните крайници до ъгъл, непостижим за човешките същества. Предполагам, че това помага на чудовищата във водата, за да получат тласък при плуването. Събличам я с шамари, защото се съпротивлява. Тялото е с възхитителни пропорции. Момичетата в Европа щяха да се отчаят, ако можеха да

видят фигурата ѝ — разбира се, за да се представи в салоните, ще ѝ трябват копринени ръкавици.

В качеството си на атмосферен специалист знам, че островчето се намира в една особена морска зона, заобиколена от топли течения. Това би обяснило много неща. Като се започне с изобилието на растителност на повърхността и забавянето на първите зимни снегове — които вече би трябвало да паднат, — до присъствието на тези зверове. Ако населяваха всички морета и океани, човечеството би имало исторически доказателства, а не просто легенди. Също така съм чел, че полярните риби разполагат с вещества в кръвта си, които предотвратяват замръзването. Предполагам, че в техния случай това обяснява синия цвят на кръвта. Как иначе би могло да се обясни, че сложни организми, които живеят в студени океани, нямат натрупани пластове тлъстини? Мраморна мускулатура, опъната кожа, изящно лакирана в саламандренозелено. Нека си представим горска нимфа в змийска кожа. Зърната на гърдите са черни и малки като копчета. Сложих молив под гърдите, но пада, сякаш невидима нишка ги дърпа нагоре. С тези ябълки Нютон би имал много проблеми, за да съчини теорията си. Тук не можем да минем, без да се позовем на френския източник, според който съвършените гърди трябва да се побират в чаша за шампанско. Мускулатурата на цялото тяло излъчва здраве и енергия, сбогом сutiени и корсети. Ханш на балерина и плосък, съвсем плосък корем. Седалище по-стегнато от гранита на острова. Кожа — еднаква по цялото тяло, докато при човеците често текстурата на бузите в сравнение с останалата част от кожата показва различия. При нея цялото е тънък слой, който покрива и най-малките пори. Нито следа от корени на косми под мишниците, по черепа или пубиса. Бедрата са едно стройно чудо и съответстват на ханша с точност, която никой скулптор не би могъл да възпроизведе. Що се отнася до лицето, египетски профил. Нос като игла, в контраст със сферичността на черепа и на очите. Челото се издига бавно, като лек, много лек склон, нито един римски бюст не може да се сравнява с него. Вратът, присъщ на стройни девойки, напомня ренесансови картини.

Отвеждам я в един тъмен ъгъл, трепери от страх, идиотката, кравата също не разбира причините за манипулациите на ветеринарния лекар. Запалих свещ и я приближавах и отдалечавах последователно от очите ѝ. Прекалено силната светлина свива зениците, които се

превръщат в минимален процеп, като при семейство котки. Докато наблюдавах това, не можах да избегна чувството на силен страх: очите са невероятно сини огледала, по-скоро кръгли, отколкото овални. Кехлибарен блясък, очна течност с гъстотата на живак. Видях се там, вътре. За малко щях да се откажа. Когато човек се вижда отразен в очите на чудовище, изпитва нелепо, но силно замайване, нека ме укорява само който е преживял нещо подобно.

Невъзможно е да я наблюдаваш и да запазиш дистанция. Когато я докосвам, се разчувствам. Полагам длан на бузата ѝ. И ръката ми бяга ужасена, сякаш през мен минава ток с високо напрежение. Един от нашите най-примитивни инстинкти свързва човешкия контакт с топлината, няма студени тела. Но нейната температура ме стряска и ме кара да се чувствам зле. Напомня студенината на труп, когото животът вече е напуснал.

25 февруари

Появиха се. Много са. Нашата дневна дажба муниции са шест патрона, а се наложи да изстреляме осем.

26 февруари

Двамата с Батис изразходвахме деветнайсет куршума.

27 февруари

Трийсет и три.

28 февруари

Трийсет и седем.

1 — 16 март

Прекалено съм зает да се боря за живота си, за да пиша. Нищо от това, което бих могъл да напиша, не заслужава да се помни.

18 март

Нападенията постепенно намаляват. Дълго време стоях и гледах откъм гората фара и балкона. Батис се почувства привлечен от моето отношение и, без да каже дума, се присъедини към наблюдението. Стоеше до мен, раменете ни се докосваха. Мен ме интересуваше да видя фара от перспективата на чудовищата, да навляза в мрачините на кръвожадния им ум, та да си представя как те ме виждат. Батис, след известно време:

— Ами аз не виждам никакви пропуски в защитата.

И си отиде.

20 — 21 март

Наблюдават ни, без да ни нападат. В началото това беше тревожно, след това само любопитно. Предимно са пробягващи форми. От време на време ги виждаме между дърветата. Когато светлините попадат върху тях, изчезват.

Нощта разширява владенията си. Сега ни се дават само три часа слънчева светлина. Останалото принадлежи на нощта. Докато слънцето се покаже, и вече се сбогува с нас. Как да опиша на хартия уплахата, породена от това? При обикновени условия да бъде човек тук, на острова, вече е ужасно и мъчително. С чудовищата, които ни заобикалят, се минават разумните граници. Често, макар да изглежда странно, паузите между нападенията са по-лоши от самите нападения. Вътре във фара, в полусенките на петролните лампи, до нас достигат слелите се шумове от вятър, дъжд и море и очакваме новия ден, и очакваме, и очакваме, и не се знае кое ще дойде по-напред — светлината или смъртта. Никога не си бях допускал, че адът може да е нещо тъй просто — като часовник без стрелки.

Краят на март

Откривам, че Батис умее да играе шах. Този нищо и никакъв факт е за мен като цивилизован остров сред толкова лудост. Три партии. Две реми и една победа. Защо да отбелязвам кой си я самоприсъди?

4 април

Пладне. Играем шах. Вечерта ни нападат шест пъти, на последователни приливи. Стрелям толкова много, че затворът на пушката ми пари. Налагаше се и Батис не спомена нищо за разточителство с мунициите.

8 април

Прилагам романтични увертюри, които се провалят срещу защитата на Каф. В този смисъл е много ловък. Прави рокада и моята офанзива бавно чезне. Съвпаденията между човека и шахматиста са прекалено очевидни, за да добавям бележки. Отвсякъде батистиански или кафтистки манталитет, както желаете.

Чудовищата крещяха извън обсега на светлините, в мрака. Като лешояди, които спорят. После направиха един странен опит, но се разпръснаха, преди да стреляме. Цяла загадка. Най-лошото от всичко е липсата на логика при тях. Това ги прави непредвидими.

10 — 22 април

Разсъждавам върху онова, което ме доведе на острова. Търсех спокойствие в нищото. А вместо тишина, ми се представя един ад, претъпкан с чудовища. Какво би било правилното тълкуване според моя наставник? Мисля много за него. Колкото и да се питам и разпитвам, мога да установя единствено страховитата действителност, която подчинява всичко наоколо: чудовища, чудовища и още чудовища. Няма какво да се гледа, няма какво да се преценява, няма нищо.

23 — 24 април

Ужасяващи битки лице в лице. Изстрелите на месо пръскат вътрешности, сиво вещество и синя кръв по балкона. Две последователни нощи чудовищата се изкачиха толкова над коловете, че трябваше да ги отблъскваме с ритници, с ножове и с удари с брадва. При тези условия Батис показва най-дивата си природа. Когато са съвсем близо, когато ръце и крака нападат последните укрепления с коловете, Батис с боен вик захвърля пушката. Аз продължавам да стрелям за прикритие, една крачка назад, а той грабва харпуна с една

ръка, брадвата с другата. Мушка с единия инструмент и сече с другия. Ранява, осакатява и убива с хаотична енергия, крайниците му се превръщат в мелница-убиец. Той е истински демон, отчаян северен викинг, пиратът Барбароса, всичко това и още нещо. Кара ме да настръхвам и не бих искал да го имам за враг. Това са действителни образи, изживявам ги, да, аз, днес и тук, но са изживени сякаш под влиянието на халюциногенно вещество и когато слънцето отново изгрява, изпитвам основателни съмнения относно своето душевно здраве. Нашият живот на фара не е правдоподобен; нашият живот на фара е най-абсурдната от всички епопеи. Липсва ѝ смисъл.

Преглеждам записките си. Те никога не биха могли да възпроизведат отчаянието, което ме сломява. Всяко изкуство на разказа би било бледо отражение на бедствието, което се опитвам да организирам в думи. Няма да излезем живи оттук, това е сигурно. Не вярвам дори, че бихме могли да дочакаме първия сняг.

2 май

Усещам сянка на благодарност от страна на Батис. Без да го изказва ясно, без да се изпусне да каже някоя мила дума, разбира, че моето присъствие допринася за неговото оцеляване. Нападенията, които изтърпяваме, доверява ми той, превъзхождат всичко, което е преживял тук, на фара. За сам човек би било непосилно да се противопостави на тази маса насекоми, избягали от лудницата на преизподнята. Дори за него.

Но не можем да продължаваме така. Някой хубав ден тяхната численост ще надделее.

3, 4 и 5 май

Същото. Не мога да разбера Батис. Има голямо противоречие между опасностите, които ни заплашват, и неговите душевни състояния. Колкото по-отчаяни са нощите, толкова по-щастлив е той през деня. Някакъв вид бойна еуфория, стремеж към преизподнята. Не иска да разбере, че фарът не е рокада в шаха и че ако изгубим единствена от нощните партии, това ще означава нашият край.

6 май

През нощта. Един изстрел на Батис докосва ръката ми. Разкъсва ризата и ме ранява повърхностно. Но той стреля срещу едно чудовище, което ме преборваше, та няма как да не го оправдая и да не го хваля.

7, 8, 9, 10 и 11 май

Нападения по-ожесточени от всякога. Някои чудовища успяват да се изкачат по стената от противоположната страна на фара и ни атакуват отгоре, където коловете не са толкова нагъсто. Буквално падат върху нас. Стреляме последователно с цевта вертикално нагоре и после надолу, откъдето също напират. Сега употребяваме средно по петдесет куршума на нощ. Количеството на чудовищата надвишава всеки кошмар.

После — кисел спор с Батис. Обвинява ме, че не проявявам достатъчно старание да поправам укрепленията от пирони и стъкла. Отричам, извън себе си. Дори и само от скука, работя два пъти повече от него. Обиждаме се взаимно. Казвам му, че е примитивен и саможив любовник. Каф ограничава правата ми, нарича ме противен натрапник, никога не беше използвал тази дума. По-дълбоко от всякога сме в дупката.

12 май

Едно чудовище се вкопчва в крака на Батис. Застрелвам го незабавно, но изстрелът му отнася ботуша и половин показалец. Лекува си раната, без да си позволи и стон.

Но не можем да продължаваме така.

8

Зачестилите нападения бяха предизвикали у нас бавна, но системна ерозия. Бяхме като двама алпинисти, които изкачват големи височини, лишени от кислород. Вършехме всичко с механични жестове. Ако разговаряхме, правехме го като посредствени актьори, които рецитират скучен текст. Тази умора бе много различна от онази, която изпитвах първите дни, умора на дълго разстояние, по-неуловима, по-малко отчайваща, но много по-сурова. Вече не си говорехме. Нямаше какво да си кажем, като двама осъдени в очакване на екзекуцията. Дни наред единствените думи, които излязоха — от устата на Каф, бяха „Kollege“, ако му трябваше нещо незабавно, или призива „zum Leuchtturm“ привечер.

Ето една обичайна картина от този период: аз съм буден, върша нещо крайно нужно за сигурността. След това поради липса на повече занимания се отправям към светлинното помещение. Тъй като е най-високата точка, мога да видя отдалечени места на хоризонта. Там съм с надеждата да се появи някой заблудил се кораб. Не се появява. На покрива на фара, на върха на конуса, има железен ветропоказател, много прост. От моето местоположение не мога да го видя, само го чувам. Скърца много вяло. Все едно е накъде сочи.

Непосредствено след пладне плътна розова светлина къпе нашето островче, откроява го от морето и рисува мъничката му природа — тук, на сред най-тъжния океан. Короните на дърветата се осветяват с матови отблясъци. Усещаме липсата на топлина, но топлина от оживено движение, а не от температурата. Нито една птичка. На южния бряг има китка дървета, които стигат до водата. Клони и листак падат на морската повърхност като завеса, както по бреговете на тропическа гора. Това е неприсъща гледка. Ако погледна по-нататък, мога да видя първото си жилище. Само на хиляда метра и нещо. Но би могло да се каже, че цяла епоха ме дели от къщата. Сега я разглеждам със съзнанието на войник. Мисля за нея като за изоставена

позиция, ничия земя, която не бих си възвърнал дори под прякото командване на Александър Велики.

На балкона съм. Под мен — Батис. Върви. Или, по-точно, движи се. Невероятно е количеството на заниманията, които е способен да си намери. Тук, на фара. Въпреки изчерпването на тялото, въпреки вледенената си душа, винаги има нещо за вършене. Спи, съвкупява се и се бие, а останалото време умее да запълва с крайно трудоемки дреболии. Може часове наред да точи един пирон например, с азиатска работливост. Или се излага на слънце с открити гърди и затворени очи. Ако отвори уста, ще заприлича на истински крокодил. Останалото не го интересува.

— Ще умрем — споделих един ден.

— Само ще умрем, това е всичко — отвърна с фатализма на бедуин.

Понякога сяда на гранита и гледа. Нищо повече. Това е забележително имунно, защото няма нищо забележително: гледа, както би гледал сомнамбул, и така бяга от преходността. Малките колове, които навремето поставих, се показват заплашително от земята навсякъде, но той седи на стратегическите скали и гледа, гледа, гледа. Слива се с камъка, превръща се в някакъв езически тотем. Батис живее в нещо, подобно на постоянна смърт. Привечер прозвучава монотонната аларма:

— Zum Leuchtturm! Към фара!

* * *

Апатията ни приключи в деня, в който Батис случайно се качи при прожектора. Искаше да провери как работи механизмът, а аз гледах по посока на малкия португалски кораб. Батис работеше с машината. За да кажа нещо, попитах какво е превозвал корабът.

— Експлозивни — отговори той, застанал на колене, човъркащ нещо по прожектора.

— Сигурен ли сте? — попитах без много въодушевление, просто поддържах разговора.

— Динамит. Контрабанден динамит — обясни с обичайната си пестеливост на думи.

Разговорът спря дотук. По-късно се върнах на въпроса с експлозивите. Както му бил обяснил оцелелият моряк, корабът карал незаконен динамит. Получили го почти като подарък от оттеглили се южноафрикански миньори и смятали да го препродадат на астрономически цени в Чили или Аржентина, където щял да послужи в подкрепа на някаква си революция. В склада на фара бях видял пълен водолазен комплект. Мозъкът ми имаше нужда от още два дни, за да оформи идеята. Но само като чувах мислите си, изпитвах желание да се смея като луд. Онази нощ беше ужасна. Зверовете се скупчиха на вратата. Батис стреляше и стреляше, почти слепешката, не смогваше, та ме помоли да сляза и да укрепя входа. Коего и направих. Слизах по стълбите, а вътрешният резонанс на фара разпръскваше виенето на чудовищата като огромен орган. За малко да се върна. Както и да е, стигнах до вратата. Желязото, колкото и да беше солидно, се извиваше навътре. Железните пръчки бяха почти строшени, скърцаха при всеки напън. В действителност не можех да направя нищо полезно. Ако влезех, масата щеше да ни погълне и щяхме да сме мъртви. Батис изби много от тях, други напуснаха поради непостоянство.

На другия ден Каф ме помоли да го изслушам. Приех с истинско любопитство, защото подобни инициативи не му бяха свойствени.

— След като обядваме — каза той.

— След като обядваме — приех аз.

И Батис изчезна. Мисля, че се скри някъде из гората. Много разстроен трябва да е бил, за да се отдаде на самотни размишления.

Аз се заех да укрепвам мрежата от въжета и камбанки, която покриваше фара. По време на тези занимания любимката излезе навън. След съвкуплението с Батис не беше си облякла оня жалък пуловер. Беше гола. Не ме видя. Отправи се към една тясна пясъчна ивица, където стърчаха най-високите и най-остри подводни скали. Бях уморен от тази трудна и монотонна работа и я последвах.

Приблжих се, скачайки по скалите, които се подаваха над водата. Бяха много. Често ми напомняха устата на гигант, заспал под земята, където пясъкът беше венците, а скалите — зъбите. Между скалите, на равнището на вълните и вятъра, се простираха малки плажни островчета. Потърсих я. Беше в една от тези дупки. Любимката се беше изтегнала като гушер — толкова неподвижна, че можеше да се сбърка с камъните, които я закриляха от бурното море.

Понякога вълните проникваха и потопяваха тялото ѝ. Но тя се отнасяше към водата като членестоного. Не обръщаше внимание на вълнението по същия начин, по който не обръщаше внимание на мен: аз седях на една скала, на две педи по-нагоре и беше невъзможно да не е усетила моето присъствие.

Като я гледа човек, разбира слабостта на инстинкта на Батис. Този път моето любопитство не беше толкова научно. Тя го улови по някакъв начин, защото нито бягаше, нито се боеше от мен. Прекарах ръка по гърба ѝ. Влажна, кожата бе плъзгава, сякаш я покриваше пласт зехтин. Не помръдна. А фактът, че този контакт не я трогна, интересно, предизвика у мен едно непознато безпокойство. Плисна вълна, която я покри с пяна, оспорваше ми правото над тялото и този бял чаршаф ме съблазняваше и в същото време ме засрамваше. Оттеглих се, възмутен от самия себе си. Чувствах се, сякаш ме бе обидил анонимен глас, на който не можем да отвърнем.

След като обядвахме, Батис действително разговаря с мен. Излязохме от фара под претекст да се поразходим. Беше по-скоро завещание, а не разговор. Ходехме из гората и без да споменава поражението, без да изоставя плебейския си стоицизъм, описа положението така:

— Ако искате, заминете. Може би не знаете, че имаме една лодка. Остави я тук корабът, който ме докара. Намира се в едно малко заливче близо до къщата на метеоролога, малко на север. Растителността я скрива. От много време не съм наминавал, но не вярвам жабоглавците да са я повредили: от човеците ги интересува само месото. Вземете провизии и всичката питейна вода, която можете да натоварите.

Направи пауза, за да запали цигара. Последваха гимнастически упражнения с ръцете, цигарата на устните, сякаш така показваше презрението си към бъдещето:

— Очевидно няма да ви послужи за нищо. Не е възможно да стигнете донякъде и няма да срещнете нито един кораб, ще умрете от глад и жажда. И то в случай, че някоя буря не потопи тази черупка. Или ако жабоглавците не я нападнат преди това. Но няма да бъда аз този, който ще ви отрече правото на избор.

Вместо да отговоря, аз също запалих цигара и застанах прав пред него, като закован. Беше по-студено от обичайното. Парата, която

излизаше от устите ни, се смесваше с дима от тютюна. Батис виждаше, че размислям, но не можеше да си представи посоката, която следваше моята логика.

— Мисля, че трябва да направим усилие, за да поемем рискове — заявих накрая. — Обективно погледнато, всичко сме загубили. Ако чудовищата продължават да напъват вратата, нищо няма да ги спре. Видях, че имаме водолазен костюм с бутилка въздух. Дали няма да можем да го натоварим на лодката и да се доближим до португалския кораб?

Батис не ме разбираше. Сбърчи вежди.

— Динамитът, динамитът — казах и посочих кораба с ръката, в която държах цигарата.

Батис обърна цялото си тяло, сякаш се подравняваше по военному:

— Искате да отидете до кораба с лодката. Да си сложите водолазния костюм, да слезете и да вземете динамита. Искате да слезете до дълбините на жабоглавците с моя помощ и да се потопите под носа им, за да извадите експлозивите. Така ли е? — направи той лаконичен преглед на моите намерения.

— Много добре го резюмирахте.

Погледна ме, обърна глава, почеса врата си. Сега веждите му образуваха обратно „V“. Наблюдаваше ме със смесица от жал и липса на интерес.

— Вижте, Каф, може би не е толкова самоубийствено, колкото изглежда. Чудовищата ни нападат само през нощта, както всички познати хищници. Това означава, че през деня почиват. Ако изберем добре часа, имаме голяма вероятност да успеем. А морето е много голямо. Кой знае къде живеят? Кой знае дали леговището им не е от другата страна на острова, или на десет километра от брега? На кораба няма нищо, което да ги интересува, както изтъкнахте, и няма защо да се появят там.

Отричаше с глава, слушаше глупости. Аз не се предавах:

— Какво губим? По същество сме само два трупа, които все още говорят, нищо повече. Вие сам признахте, че се намираме в края на пътя. Батис — настоях аз, — нека ви разкажа една ирландска история. Веднъж един английски комисар искал да залови един младеж. Комисарят разправял, че генерал Колинс, лидер на бунтовниците, не

струвал нищо без своите командири. Младежът бил един от тези почти анонимни командири, човек, който поддържал връзката между Колинс и бунтовниците. Една вечер комисарят се върнал вкъщи след тежък ден на разпити и признания. Чувствал се доволен. На другия ден щял да хване този младеж.

— И после? — поинтересува се срамежливо Батис.

— Приятелите на младежа го чакали в неговата дневна.

— А сега нека ви разкажа една немска история! — изрева Батис. — Живяло едно време бедно момче в къщата на един селянин. Криело се по дърветата и под мебелите и когато се покажело, получавало плесници. Край на историята.

— Нуждая се от вас. Трябва някой да задейства бутилката с въздух и да вдигне касите с експлозивни. Сам не мога да го направя.

До този момент ме бе слушал с търпението, с което се отнасяме към недъгавите си деца или с много изкуфели старци, но тъй като аз настоявах с аргументите си, той ми обърна гръб.

— Почакайте — възкликнах и го хванах за ръкава.

Освободи се неочаквано рязко, изрече две ругатни на немски, които Гъоте никога не би включил в творбите си, и си тръгна, като си мърмореше под мустак. Последвах го на разстояние. Когато стигна фара, се зае да работи по вратата. Поправяше повредените части, игнорирайки моето присъствие.

— Но това само ще забави края, няма да го предотврати. Спомнете си своите рокади, Батис — казвах му аз, — без защитата на топа, царят е нищо. — И почти на ухото, в изповеден стил: — Сто мъртви. Двеста, триста разкъсани от бомба чудовища. Урок, който няма да забравят и който ще ни спаси живота. От вас зависи.

Би обърнал повече внимание на бръмчаща муха. Така или иначе, бях му изложил аргументите си. И ми се стори препоръчително да му дам време да ги осмисли. Естествено, осъзнавах безумието, което си бях наумил. Но останалите възможности бяха още по-мрачни. Да отплавам с лодка? Накъде? Да издържа? Докога? Каф имаше гледната точка на фанатичния, тъп борец. Аз, от своя страна, изпитвах отчаянието на играча, залагащ последната си монета в казиното: за нищо няма да му послужи, ако я спести.

Натоварих няколко инструмента, чаршафи, сковани от студа, буркани с катран и празни чували. Искях да отида до лодката, която

Батис спомена, да видя в какво състояние е и ако има нужда, да я накалафатя. После щях да отскоча до къщата на метеоролога за още пирони и най-вече панти. Щяха да ни бъдат от полза на фара. Носех голям товар и когато тръгнах, срещнах любимката. Прехвърлих ѝ част от товара и като я блъснах доста нелюбезно, я насочих по нов път.

Лодката действително се намиреше там, където беше посочил Батис. Малко, съвсем дискретно заливче, прикрито от дървета и гъсталаци мъх, вкопчили се в дървото като същинска кожна болест. Вътрешността на лодката представляваше вир. Но един бегъл преглед ми показва, че водата се бе събрала повече от дъждовете, отколкото от просмукване. Мъхът с плитките си корени бе предотвратил гниенето на дървото, предпазвайки лодката като пласт асфалт. С лекота я изпразних от събралата се вода и изстъргах растителния пласт.

И така, разполагах с всичко необходимо за авантюрата. Да ме придружи Батис, да приеме едно смело самоубийство, това беше последното препятствие. Аз вече бях взел своето решение. Тук ме обхвана необичайно душевно спокойствие. Заливчето имаше формата на подкова и не беше по-голямо от малка конюшня. Закриваше хоризонта и трудно можех да видя открито море. Изкуствени вълни клатеха лодката и се чуваше кух звук от лекото им докосване. Сигурно ще умра, но ще бъде смърт по избор. В онези дни можех да гледам на това като на предимство. Доста време не правих нищо друго, освен да си чистя ноктите, прав и спокоен, като същевременно се замислих върху миналото.

Животът не е голяма работа. Но по време на своята разходка по света човечеството проявява подчертана тенденция да размишлява. Припомних си първия спомен от детството и последния от моя цивилизован живот. Моят първи спомен бе едно пристанище. Може би бях на три години, или по-малък. Седях на детско столче в „Блакторн“ заедно с десетки други деца. Но аз бях близо до прозорец, откъдето съзирах в далечината най-сивото пристанище в света. Моят последен спомен също беше пристанище. Това, което виждах от кърмата на кораба, който ме докара от Европа до острова. Да, животът е нещо маловажно.

Любимката седеше на трон от мъх с кръстосани крака, с ръце на глезените, гърбът — облегал на стена от дъбове. Гледаше в безкрая, който не съществуваше. Образуваше една естествена композиция,

толкова на място и толкова съвършена, че изподраната дреха дразнеше очите. Нека не бъдем наивни: преди да ѝ сваля пуловера, аз вече знаех какво искам. Щях да умра скоро и пред смъртта моралната устойчивост е прах по пътя. Сигурно щях да умра, а любимката бе най-близката до жена фигура, която имах подръка. Щях да умра, а стоновете на това тяло ден подир ден, месеци наред ме бяха направили равнодушен към моралните граници.

Това, което последва обаче, бе най-неочакваната изненада. Аз си представях един кратък, мръсен и груб коитус. Вместо това навлязох в един оазис. В началото ледената студенина на кожата ѝ ме караше да настръхвам. Но допирът уравни наши температури в една непозната точка, едно място, където представи като студ и топлина не означават нищо. Тялото ѝ беше като жива гъба, излъчваше опиум, анулираше ме като човешко същество. О, Боже мой! Всички жени, почтени или не, бяха само придворни пажове, които никога няма да пристъпят прага на двореца, чираци на гилдия, която още не е измислена. Отваряше ли този контакт някаква мистична врата? Не. Тъкмо обратното. Аз мърсувах с онова същество, с тази безименна домашна любимка, и тя ми разкриваше една истина, едновременно гротескна, трансцендентална и детинска. Европа не знае, че живее в постоянна кастрация. Сексуалността на любимката бе лишена от всякаква тежест. Дори нямаше някаква особена любовна изтънченост. Тя само се сношаваше, сношаваше се с цялото си тяло и докато го вършеше, не съществуваха нито нежности, нито сладости, нито злопаметност, нито болка, нито наем за публичния дом, нито заплащането на любовниците. Свеждаше телата до едно собствено и единствено измерение и колкото по-животински се проявяваше, толкова повече удоволствие доставяше. Едно чисто физическо удоволствие, което аз не познавах.

Навсякъде по света мъж на моята възраст и със съответния опит е познал любовта и омразата. Преживял е тъжни дни и откъслечна красота. Познал е враждебност, братство и неприязън. Познал е някакъв успех и много поражения. Там, на фара, бях изпитал най-зловещите видения на падението и на агонията. Но на хората невинаги им е дадено да познаят крайната страст. Колкото и да копнеят, милиони хора са живели и са умрели, ще живеят и ще умрат, без да открият съществото, което притежава тази способност, която при нея бе така

естествена и проста. До този момент моето тяло бе изпитвало удоволствия, така както един добър буржоа внася капитали. Тя правеше така, че чрез удоволствието да осъзна тялото си, да го отделя от себе си, унищожавайки всяка връзка между моята личност и моето удоволствие, което сега можех да възприема като нещо живо. Всичко свършва, дори и онова с нея, и когато приключихме, имах усещането, че съм изпитал върха на човешките преживявания.

Постепенно си възвърнах личността. Примигвах, сякаш така улеснявах прехода към нормално състояние. Нужни ми бяха минути, за да възприема температурата, миризмите и цветовете, които ме заобикаляха. Тя не помръдваше от своя дюшек от мъх. Гледаше небето и протягаше мързеливо ръце. Къде е грешката, питах се, без да разбирам въпроса или защо си го задавам. Отново бях аз, бях някой и изведнъж ме обзе едно смътно чувство, че съм станал смешен. Чувствах се тъпо унижен. Изживявах нещо, което не знаех как да определя, а тя, като котка, просто си протягаше крайниците. Прибрах всичко и поех отново към фара. Видя, че си отивам, и ме последва на разстояние. Искях да я мразя.

* * *

Когато стигнахме фара, Батис бе променил мнението си. Резервиран както винаги, не смееше да ми изложи промяната в позицията си. В някои отношения беше много горд и не допускаше да го убедят в идеи, които вече бе отхвърлил. Това, че дойде при мен и се разприказва, можеше да означава само едно: че искаше да обсъдим още веднъж експлозивите и опита да ги извадим. Аз бях все още развълнуван и доста дълго не му обръщах внимание. Накрая казах:

— Има една стара ирландска приказка, която наподобява твоята германска история. Един ирландец се намира в тъмна стая. Опипом търси петролната лампа. Намира я, запалва я с клечка кибрит и вижда, че отпред има друга врата. Минава през нея и я затваря след себе си, забравяйки лампата, за да установи, че отново се намира в стая без светлина. Историята може да се повтаря до безкрай с упорития ирландец, който търси лампи и ги пали, минава през врати и ги затваря, забравя лампата, винаги напред, винаги към нова тъмнина.

Накрая упоритият ирландец се озовава в стая без врати, хванат в капан като мишка. Знаете ли какво казва? „Добре че беше последната ми клечка кибрит.“ — Повиших тон: — Аз не съм този герой, Батис, не съм! Петстотин зверове, убити завинаги, може би шестстотин. Или седемстотин. Какво смятате?

Престори се, че все още се противи. При все това проличаваше страстта на ловеца.

— Не се безпокойте — пошегувах се, без да се смея и без да го гледам, — ако се провалим и ни изядат, ще поема цялата отговорност.

Любимката седеше в ъгъла и си чешеше слабините.

9

Разсъжденията ни водеха до заключението, че рано сутрин чудовищата вероятно бяха по-малко активни, отколкото във всеки друг момент. Стигнахме до този извод, използвайки нашето разписание като огледало на тяхното: ние се бяхме приспособили към ритъма, който те ни налагаха, а не обратното и затова се очакваше някаква симетрия.

Отправихме се към лодката след една също толкова бурна нощ, както и предишните. Още веднъж оцеляването ни бе висяло на косъм. Като защитна мярка следобед надупчихме гранита като цедка и проснахме килим от колове точно пред входа. Не можехме да направим нещо повече. Всъщност не знаехме дали това ги привлича, или отблъсква. Вечерта повториха напъните срещу вратата, пренебрегвайки загубите, сякаш водени по интуиция към крайната офанзива, сривайки колове със силата на многочислеността — лепкава маса, която мучеше и удряше по вратата с глави, крака и юмруци. Нямахме как да не пожертваме малкото бутилки, които ни оставаха. Бяхме ги напълнили със смес от ром, катран, петрол и всякакво гориво, останало в склада. Гърлото на всяка бутилка бе завито с памук, напръскан с алкохол. Батис ги палеше и ми ги подаваше. Аз ги мяхах срещу чудовищата. Като се чупеха, те се възпламеняваха. Телата бяха влажни и не горяха добре, но поне тази нощ се изплашиха достатъчно, за да изчезнат.

Така че не бяхме спали, но умовете ни бяха по-свежи от всякога. Бяха ни нужни две пътувания до лодката, за да натоварим цялата екипировка, включваща бутилката с въздух, водолазния костюм, бронзовия скафандър, специалните обувки с оловни подметки, въжета, преносима макара, оръжие и муниции. Гребяхме към кораба с гръб към скалата, която имаше форма на торта. От време на време обръщах глава. При тези обстоятелства усещането е, че целта вместо да се приближава, се отдалечава. Бяха само сто метра, само една вечност. Всеки релеф, образуван от вълнението, бе скривалище, всяка вълна — капан. Все ми се струваше, че виждам сферични черепи да се показват

от водата тук и там. Дънери, които се носеха по течението, люшкани от вълните, ми напомнях крайници на звяр. *Va bene, va bene, va bene*, пеех в момент на италианско вдъхновение, без много убеждение, само защото музикалността на езика ме успокояваше. „Затворете тази проклета уста“ — казваше Батис, гребейки до мен като галиот на галера. Сивота на надгробна плоча притискаше повърхността на океана. Един страничен удар на водата ни обля. Устата ми се напълни със сол. От страх и бързане не премерихме силите си: нахвърлихме се срещу скалата така устремно, че избягнахме катастрофата единствено благодарение на една наклонена площадка, върху която се покачи лодката. Слязохме на остър, прояден от ерозия камък. Едно смешно малко продължение с много дупки, където се събираше почти замръзнала вода. Често се хлъзгахме и трябваше да си помагаме с ръце.

Такъв бе нашият план: с просто око се забелязваше, че скалата се снишава под мек наклон. Щях да се спусна като подводен алпинист по най-близката до кораба стена. От каменната площадка Батис ще ме снабдява с въздух и ще вдига касите, след като ги завържа. Споделяхме рискове и работа: аз щях да бъда беззащитната душа, която ще посети ада, той имаше не по-маловажното задължение да поддържа прилива на кислород и да прибира експлозивите. Бутилката трябваше да се захранва ръчно с постоянен и равномерен ритъм. Ако няха достатъчно въздух, щях да се задуша; ако се помпаше прекалено, прекомерното налягане щеше да пръсне белите ми дробове. А това Батис трябваше да го върши само с една ръка. Другата щеше да му служи, за да задейства макарата, след като аз натоваря динамита. Инсталирахме бутилката и макарата плътно една до друга, за да улесним работата му. Трябваше да вярвам в добрата координация на Батис. Въздишка.

Корабът се бе забил в скалата с носа, който стърчеше към небето под трийсет градуса наклон. Корубата на съда беше здраво скрепена в скалите като с оловни нитове. Задната част, забита в пясъка, несъмнено носеше товара. Батис бе свидетел на корабокрушението. Уверяваше, че една голяма цепнатина е отворила кораба като консерва откъм кърмата. Надявахме се дупката да е достатъчно голяма, за да ми позволи да вляза. Естествено, щяхме да опростим операцията. Водолазът трябваше да слезе по палубата и веднага да се промъкне по

наводнените коридори, докато открие товарното отделение. Но това не бе осъществимо. Вътрешните помещения вероятно бяха затворени и ръждясали под въздействието на водата. Не можех да мина. Освен това острите стърчащи части и тесни проходи заплашваха да разкъсат тръбичката с въздуха. Налагаше се да прекося целия съд до кърмата, където се предполагаше, че се намира динамитът.

Облякох водолазния костюм и обух оловните ботуши. Седнах отстрани на лодката. Батис ми помогна да сложа първо бронзовия скафандър, който покриваше голяма част от гърдите и гърба ми. След това каската. Завинтваше се върху скафандъра. Но точно когато понечи да ми я сложи, го спрях.

— Вижте — казах аз.

Валеше сняг. Първо малки точки. За минута нараснаха до големи пухкави кълбета. Падаха и се топяха при допира с водата. Валеше върху морето и това толкова обикновено и просто явление събуди у мен странно чувство. Снегът налагаше тишина, въздействаше като палката на диригент. Морето, което до този момент бе леко развълнувано, се успокои изведнъж, укротено по невидима заповед. Може би това щеше да бъде моята последна гледка от света и той ми се представяше с банална и скромна красота. Разтворих длан. Кълбетата падаха върху ръкавицата и се топяха на мига. Спомних си Ирландия. Какво бе Ирландия? Музика, може би. Спомних си за моя наставник. И за един непознат. Много стар мъж, много любезен, който един ден преди много години, когато ме преследваха англичаните, ми помогна да намеря скривалище, без да задава въпроси. Това бе всичко. Усетих опъването на бузите, което предшества плача.

Батис погледна към небето с каската в ръце.

— Това е само сняг — каза той.

— Да — казах аз, — просто сняг. Сложете ми каската, не разполагаме с цял ден.

Завинти я и свърза тръбата за въздуха през отвора на врата. Аз носех две въжета. Едното — за връзка с Батис. Другото — за да вадим експлозивите.

— Нали разбрахте — напомних му, — ако дръпна водещото въже веднъж, всичко е наред. Ако дръпна два пъти, завързал съм каса за товарното въже. Три пъти едно след друго — режете тръбата с брадва и бягайте.

Нагласих кръглите визьори. Имах един отпред и по един от двете страни. Проверихме дали въздушната тръба е наред и започнах спускането. Водата ме погълна, настръхнал от студ. Докато се усетя, вече бях под повърхността. По скалата имаше дупки, които ми служеха за стъпала. Така можех да печеля метри с лекота. От време на време въртях глава, но през страничните стъкла не виждах нищо особено. Безкрайността на океана остана зад мен. Отпред на няколко сантиметра от носа ми се виждаше само мъртва скала, без растителност.

Дойде моментът, когато краката ми вече нямаше къде да стъпят. Все едно.

С Батис се бяхме договорили макарата на тръбата да не се препречва от нищо, за да се развие свободно, ако ситуацията наложи да скоча в бездната. Дръпнах веднъж въжето, за да успокоя Батис, и се оставих да падам свободно. Оловото на обувките ме повлече бавно, с разчетена тежест, докато се приземих със свити колене. Размътената вода бавно стигна до пояса ми. Това бе финият слой пясък, който покриваше дъното. Релефът бе удобен за работа, хоризонтален като архитектурно творение. Можех да ходя като по ливада. Разбира се, усещах плътността на водата, която забавяше всеки мой жест.

Намирам се в свят, където владее тишината. Вътре в каската мога да чуя единствено дишането си, секретите на лигавицата си и един полууплашен стон, който ми се изплъзва. Сдържам се, защото осъзнавам, че моите звуци пришпорват страховете ми. В лявата ръка нося и двете въжета, в дясната — нож. Гледам на всички страни. Няма никакво чудовище, няма нищо. Видимостта стига само до трийсет или четирийсет метра, може би по-малко. Вдясно от мен е търбухът на кораба. Напомня ми туловище на кит. Отпред — широта. Неопределени частици се носят без посока, като черни снежинки. Ленти от водорасли, като серпентини, са застанали почти статични между две течения. Огромното отворено пространство не свършва до никоя врата, границата на мрака не е определена. Това противоречи на католическата доктрина, че адът не е място, където се влиза отведнъж, а се стига с малки крачки, неусетно.

Движех се из неопределена област, един преход, където синьото се размиваше в черно. Гледката се уголемяваше. Можеха да се появят

всеки миг отвсякъде. „Не мисли за това — казах си, — не мисли за чудовищата, само работи.“ Тази стратегия беше най-разумна.

Отправих се към носа. Ударът бе срязал стоманата и бе превърнал долната част в нещо като изкуствена пещера. Корабът беше леко наклонен към щир-борда. Сблъсъкът бе разместил товара и голяма част се бе изсипала през дупката. Разкошен дар на съдбата, тъй като нямаше да се налага да влизам в товарното помещение. Малки метални квадратни контейнери бяха пръснати около раната. Прекарах ръкавица по най-близкия. След като се поизчисти, можах да прочета надписа с главни букви: ВНИМАНИЕ! ОПАСНОСТ! Трябваше само да вържа възел на товарното въже, да дръпна два пъти сигналното и Батис с германска прилежност вдигаше тежестите. Касите изчезваха над главата ми. След като ги прибереше, Батис ми връщаше въжето. В края му бяхме завързали олово за тежест. Падаше до мен и си оставаше там.

Работех с миньорска страст, докато Батис не разтърси въжето — свързка между двата свята. В началото не го разбрах. Заплашваше ли ни нещо? Не забелязвах и следа от чудовищата. Не, не беше това. Сигурно се бяха натрупали прекалено много контейнери. Но аз бях обзет от златотърсаческа треска. Само един, Батис, само още един, молах го наум. Без да обръщам внимание на вибрациите на въжето, завързах още един. Батис го издърпа, но този път въжето се върна с възел близо до оловото; това ми пречеше да товаря и така ми казваше да приключвам. Събрах всичкото останало ми благоразумие и го послушах.

Колкото и противоречиво да звучи, това бяха най-лошите минути от моето потапяне. Казват, че нито един войник не желае да бъде последният загинал във войната. Тази мисъл крие една много човешка истина. След като бях слязъл в дълбините, след един пълен успех, да ме убият точно сега би бил прекалено жалък край. Изведнъж открих, че скафандърът е непоносимо тежък. До този момент не бях усетил, че вратът ми е разранен от допира със стоманата. Придвижвах се към скалната стена, влачейки крака, а движенията ми бяха отчайващо бавни, като в детски кошмар. Дишах затруднено. Искях да изляза оттам. Но не можех. Два съгласувани ума не бяха предвидили най-очевидната глупост: поради това, че бях скочил във водата в свободно падане, беше невъзможно да се върна по същия път. Пред мен скалата

се издигаше като огромен кътник с кариеси. Не можех да я изкатеря, а Батис, достатъчно зает с въздушната помпа, никога нямаше да може да издигне тежестта ми с една ръка. Колко време ще мине, докато се появят? Ужасът и въображението се сливаха. Тази течна безбрежност бе класическият невидим враг. Батис, там горе, не можеше да проумее странните движения на въздушната тръба. Вървах от едно място до друго в търсене на брод. Накрая видях, че единственият достъп бе плътно до корубата на съда. Но това бе маршрут за професионален катерач. Някои камъни падаха при най-леко докосване. Подхлъзнах се и тялото ми изгуби пет, десет метра, при едно свличане в литературния стил на Данте.

Отново бях на долния етаж. Вдясно от мен стената беше вдлъбната; стори ми се, че там нещо се движи, някаква форма. „Не, не, не са те“ — казах си аз, а си го казах, защото нищо не губех, като залагах на оптимизма. Последва мъчително усилие да се съсредоточа. Трябваше да се изкачвам педя по педя, без да поглеждам назад, без да мисля за нападение, при което ще ми отмъкнат ръка или крак. Постъпвах като моряците, когато се катерят по въже, подсигурявайки три от четирите крайника, преди да направя следващото движение. Вече можех да различа повърхността, прозиращата фигура на Батис, който ме окуражаваше със свободната си ръка. Усетих, че пикая в панталоните на водолазния костюм.

Каф скочи и ме издърпа, като ме улови под мишниците. Искаше да ми помогне за каската, но го отблъснах с ръце.

— Товарете динамита на лодката, бързо!

Когато си свалих екипировката, аз също се включих да товаря лодката с контейнерите. Карахме толкова голям товар, че палубата се показваше над водата само на една педя. Невероятно, но няколко минути след това отново бяхме на острова, невредими и ликуващи. Оставихме лодката близо до фара, на малък плаж с ръбести скали. Още там Каф отвори няколко контейнера, като използва за лост дръжката на брадвата си. Всеки съдържаше по шейсет шашки динамит, сухи и годни, както личеше. Но едно необяснимо оглупяване се мътеше вътре в нас. Валеше по-силно от всякога. Косите ни се покриваха с бяла патина. Спогледахме се, гледахме към динамита и си четяхме общите мисли. Не можех да повярвам на това, което си казвахме без думи, не можех. Имахме петдесет контейнера динамит. С този материал щяхме

да причиним големи поражения. Ами ако бяха шейсет? А защо не осемдесет или сто? Нашите врагове не бяха подвластни на омразата. Принадлежаха на природата, сила от същия порядък като ураганите или циклоните. И въпреки всичко сега, когато разполагахме с власт, сега, когато можехме да им нанесем кърваво поражение, сега ни заливаха вълни на истинска жестокост. Предполагам, че бяхме полудели, толкова луди, че знаехме, че сме луди. Говорех и не можех да повярвам на това, което изричах.

— Да ги избием! Да избием всичките. Да действаме!

— Да, да ги избием всичките! Да действаме! — потвърди Каф и се върнахме при лодката, сякаш това второ пътуване към самоубийството бе включено в програмата от самото начало, сякаш вместо себе си изпращахме там други хора.

Върнахме се при скалата, сложих си костюма и се потопих с маневри, които демонстрираха опит, повече бързина и координация. Нямахше прошка. Бях на кърмата на португалския кораб, беззащитен в страната на чудовищата. Но намерих контейнерите и ме вдъхновяваха видения за перли. Извадихме три, четири, пет. Десет, двайсет. После, колкото и да пребърквах дъното, за да открия още, запасите явно се бяха изчерпали. Дръпнах един път водещото въже: всичко е наред.

Металното покритие беше разкъсано, сякаш титан го бе прегризал отстрани. Влязох без затруднение. Единствено ме безпокоеше дали тръбата зад мен следва траекторията на един канал, издълбан в желязото, защото нямахше остри върхове, които да я разкъсат. Това бе товарното отделение, натъпкано с контейнери. Вземах един, връзвах го за товарното въже и го подавах извън кораба. Дърпах два пъти, за да дам знак на Батис да вдига товара, и продължавах работата си.

Може би бях извадил петнайсет, двайсет или повече. Уморен, спрях след толкова дълга еднообразна работа. Товарното отделение бе осветено от оскъдния следобеден сумрак. Свръхизобилието на желяза пораждаше клаустрофобия. Бях вътре в кораба, вътре в скафандъра, вътре в моите страхове, които ме бяха довели дотам с героизма на мишките. А ако добавим и гъстотата на водата, това ставаше най-мрачното място, където съм стъпвал през живота си. Стени, производство на металургичната промишленост, инструменти, полуразядени от водата, с похитена от ръжда самоличност. Помислих

си, че нищо от това не е създадено с мисълта да ощастливи човека. Оловните крака влизаха в контакт със стоманата и предаваха нови шумове и деформирано ехо. Помещението свършваше до една яйцевидна врата. И ги видях там, от другата страна.

Показваха главите си до очите, дебнеха ме равнодушно. От колко време ме наблюдаваха? Извиках в каската. Не можех да бягам. Това бе техният свят, движеха се с изключителна леснота. Наскачаха върху мен от всички посоки. Режех въздуха с ножа си — жалко усилие, чрез което исках да ги държа на разстояние.

Но когато вече мислех, че съм мъртъв — възкресение. Стъклото на моите визьори увеличаваше размерите. В действителност чудовищата нямаха и по половин метър. Малки слаби тела със сребристорсива лента в долната част на гърба, много блестяща, която след години щеше да потъмнее, както при техните родители. Както и при хората, черепът, като част от анатомията, имаше най-малък обем. Това ги превръщаше в същински попови лъжички. Израженията на лицата им бяха като усмивки на делфини. Движеха се като ято птичета, с вълшебна скорост. Изплъзваха се от моята непохватна отбрана, докосваха дрехата ми, щипвайки с пръсти най-вече каската, и побягваха. Възможно е облеклото, скафандърът да им напомняха за далечен роднина. О, Боже мой, разбрах аз, те просто играят. Играят, да, бяха превърнали желязната коруба в детска площадка, а аз бях един любопитен натрапник. Писукаха, ако трябва да определя по някакъв начин възторга в гласовете им. Моето присъствие бе за тях изключителна новост. Бях очаквал кръвожадни зверове, а попаднах на подводен балет.

Не знам колко време прекарах сред тях. Противно на всички предвиждания, присъствието им внасяше благотворна светлина в това гробище. Изживявах първия миг на острова, в който ме напускаше страхът. Чувствах се освободен от ужаса, като от мъчителен товар. Самият аз не съзнавах тежестта на постоянния и системен страх. В продължение на цели месеци, нощ и ден, ден и нощ, бях изживявал всички оттенъци на страха, неизменно страх за компания. Защо, питах се, защо точно сега, когато си в търбуха на ада, те напуска уплахата? Не намирах отговора, докато не улових един от малките за ръката: и той не се страхуваше. Беше чудовище или потенциално чудовище и заслужаваше да му счупя гръбнака. Но той не изпитваше страх. Само

гъдел. Засмя се. Подводен смях, да. Смееше се с уста, с вежди, с очи, с ръчички, които потриваха мястото на докосване между плътта на двама ни. Под водата смехът звучи като камбанките в хотелите. От колко време не бях се смял? Пуснах го и вместо да бяга, той остана там, пред мен, сдържаше хаотичния си полет на пеперуда и се смееше. Ръчичката му докосна стъклото с пръсти на зародиш. Споменът за тези сиви пръстчета ме преследваше дни наред.

Излязох от кораба. Докато се изкачвах, ми правеха компания. Заобикаляха ме и ме щипеха с мило нахалство. Горедолу като ухапвания на игриви котенца. С приближаването на повърхността броят им намаляваше. Когато показах глава, Батис подскочи:

— Помислих, че оставате да живеете там! Mein Gott, какво по дяволите се случи там долу?

Краката не ме държаха. Свали ми каската и видя изражение на халюциниращ, видя един отпаднал пратеник, който с последната въздишка е забравил посланието.

— Жабоглавци ли? — попита ме много нервен.

— Не, делфинчета.

Батис дръпна една крачка назад. Наблюдаваше ме, сякаш искаше да прецени душевното ми здраве.

— Това е опиянение от дълбочината — произнесе се накрая. — Скоро ще се възстановите.

Но изведнъж сякаш му предадох предполагаемата деменция. Със сдържан вик свали пушката от рамото си. Близко до нас една глава се показваше от водата. Излегнат на скалата, вдигнах ръка:

— Не стреляйте! За Бога, Каф, не стреляйте!

Батис погледна към мен, към неподвижното чудовище и отново към мен.

— Не стреляйте! — настоях аз. — Детенце.

Той бе твърде бавен. Докато се прицели, морето отново бе празна повърхност.

Когато стъпихме на острова, гледката се бе променила. Снегът покриваше дърветата и клоните крепяха белия товар. Пътят, който прекосяваше гората, не съществуваше, беше заличен. Нашите крака бяха първите, които стъпваха по девствения килим. Вместо обичайната мрачна атмосфера, вместо онази негостоприемна земя, слой слонова кост придаваше на нашето местожителство невъобразима нежност. Снегът затрупваше остатъците от битката, покриваше гранита и коничния връх на фара. Камарите смет, които трупаме навън на около петдесет метра, изчезваха от погледа ни под захарно одеало. Дори близките скали бяха увенчани с бял връх, който вълните се опитваха да ближат. Това ме опияняваше. Още не бях превъзмогнал срещата с жабоглавите дечица и ето че снегът възпроизвеждаше нежност, която ранява. Разтоварвахме динамита, а тялото ми извършваше работата в отсъствие на моята личност.

Батис не знаеше почивка. Военният му дух вече координираше първите задачи. Подредихме и преброихме шашките. Имахме достатъчно динамит, за да вдигнем във въздуха половин Лондон. В склада се съхраняваха стотици метри непромокаем фитил и три детонатора, както и квадратни каси със съответния лост във форма на „Г“. Бяха част от материалите, които по регламент се отпускат при строеж. Според разпорежданията, в случай на война трябваше да послужат за разрушаването на фара. Дали от небрежност или поради липса на компетентност, бяха забравили фитила и детонаторите в ъгъла.

Тук свършваха инициативите на Батис и на сцената излизаше моето въображение на поборник. Винаги ще имаме възможността да използваме шашките като ръчни бомби. Но аз се стремях към повече. Фитилът и детонаторите ни предлагаха допълнително предимство. Моята идея беше да създадем три опустошителни фронта.

Първите заряди ще подредим пред самата гранитна основа. Това ще бъде най-близката до нас защита и от съображения за сигурност —

най-рехавата: не сме специалисти, не познаваме добре експлозивната мощ на динамита и ако прекалим, целият фар може да хвъркне във въздуха.

Вторият фронт ще се разположи на двайсет метра по-нататък, където започва гората. Няколко шашки, заровени в снега и свързани с фитил. В тази точка ще разположим основната мощ на експлозива. Много логично предвиждане, защото точно тук, между гранита и гората, очаквахме най-голям брой чудовища. Ще покрием разстоянието от бряг до бряг, разпределяйки мунициите в малки дупки.

Третият фронт ще бъде изтеглен още по-назад: във вътрешността на гората, замаскиран между дърветата. Имаше инструментална цел. Можем да възпламеним тази линия, когато ни е удобно. Преди втората, ако искаме да предизвикаме бягство, което да тласне масата чудовища към втората линия. Или отвъд нея, ако трябва да се избият само малкото оцелели, докато се оттеглят. Всяка линия е свързана с отделен детонатор и ще ги задействаме един по един според нуждата.

Работихме през целия ден. Правехме купчини от по десет шашки, връзвахме ги и съединявахме с един фитил, заравяхме ги и няколко метра по-нататък повтаряхме операцията. Накрая заровихме и фитила, метър по метър, чак до фара. Заковахме го на вратата; изкачваше се по камъка до балкона, където бяхме разположили детонаторите. Любимката също помагаше, без да знае какво прави. Пълнеше торби с пясък от плажа, добре натъпкани, които връзвахме за перилата на балкона като барикада. Това щеше да е нашето прикритие срещу предвидимия дъжд от шрапнели. Работихме като роби и надвечер бяхме приключили блестящо работата като същински военни сапъори.

— Днес ще останат много сираци — помислих на глас.

— Това е целта — отвърна Батис.

Изведнъж настъпи нощта. Но те не идваха. След като толкова дни устоявахме на прага на агонията, тази нощ те най-необяснимо не се явиха. Часовете отминаваха и нетърпението се превръщаше в изнервеност. „Къде са, къде са, къде са, по дяволите?“ — питах в пространството. Батис бе по-флегматичен страж. Ограничаваше се да следи обиколката на прожектора с цевта на ремингтона. Дупчейки тъмнината, светлинният лъч откриваше само безобидни снежинки. Никаква следа, никаква стъпка освен оставените от нашите ботуши не

нарушаваше снежния пейзаж. Дланите ми се потяха. Непрекъснато свалях и слагах ръкавиците, или си изтръсквах снега от мустаците. Да не би пък снеговалежът да променяше навиците им?

Следващата нощ донесе малка промяна. Видяхме няколко, или по-точно ги чухме. Крякаха с гласовете си на земноводни в двата края на мрака, без никаква конкретна цел. Когато първите слънчеви лъчи се показаха, ги различихме: две, три, четири или пет, не бяха повече. Движеха се по края на гората напосоки и дори не се доближиха до нас. Нямахме смисъл да хабим куршуми, камо ли динамит. Следващите нощи — същото. Хем бяха там, хем ги нямаше.

Ситуацията се задържа така и най-странни идеи се въртяха в главата ми като мухи на торище. Често се отправях към трите линии с експлозиви, до навързаните и затрупани в снега снопове. Инспектирах стъпките им като следовател, на колене, търсех хищническата логика, която ги водеше. Дали бяха надушили динамита? Нима това многобройно стадо подозираше нова опасност, по-страшна от пушките, които вече познаваха? Понякога изненадвах самия себе си, докато издишвах пара през устата, търсейки смисъл в лабиринти от чудовищни стъпки. Ами ако бяха по-хитри от лисиците? Но експлозивните заряди бяха недокоснати. В границите на възможното, преди да затрупаме фитила го бяхме прекарали през тръби, каквито на фара имахме в излишък. Нищо от това не бе докоснато.

Докато изживявахме този междинен период, отново започнах да правя секс с любимката. Обичайният повод, за да я отведа със себе си, беше да ми помага да товаря динамит. През деня, поради липса на други занимания, увеличавах мощта на пълнителите с пластове желяза, пирони, камъчета и всякакви други малки, но остри предмети, които ни бяха подръка. Къщата на метеоролога ми служеше много добре за целта. Буквално я разглобихме в търсене на материал. И след като напълнихме чувалите, или преди това я просвах на леглото и я обладавах.

Философията и любовта си запазват битки в невидими области. Но войната и половите сношения представляват ръкопашен бой. Съвкупявах се с любимката като един вид позволено изнасилване. Моите крайници не ми бяха достатъчни, за да обхвана тялото ѝ в неговата цялост, повърхността на кожата ѝ. В края на всяко сношение изпитвах истинска омраза към нея, към тази посланичка на ужаса.

Онова извънмерно удоволствие вече не беше новост. Но това не го намаляваше. Направих го два или три пъти, може би четири. След това изпитвах голяма тъга и се чувствах като изоставено дете. Бях любовник без любовница, изгубил се човек, който прави кръгове в пустинята. Печалното състояние на обиталището увеличаваше усещането за глуха линия. Мястото бе като малък Рим, опустошен от хиляда години варварски нашествия. Лежах с любимката до мен под мръсни и студени одеала, по-твърди от картон, а къщата, наполовина опустошена, ме гледаше, както една лупа гледа мравка. Течовете на тавана бяха замръзнали в пластове лед. Влагата извиваше дъските на стената, сякаш бяха слънчогледи. Вътре времето забавяше ход; животът се виждаше от перспективата на червеите. През онези дни там вътре се чувствах по средата между живота и смъртта. Всичко се свеждаше до два импулса — да убиваш и да любиш, и двете ми бяха отказани; те не идваха, а тя беше те.

— Днес ще дойдат — казваше понякога Батис с вид на земеделец, предсказващ времето. Но винаги бъркаше. Просто се бяха изпарили. Сега ни показваха не толкова благоразумие, колкото презрение. Ако ги виждахме, беше случайно. Чувахме малки групи да се движат извън ограничения спектър на прожектора. Скърцаха върху нощния сняг или ни дебнеха мълчаливо, но никога нямаха за цел фара. Човек можеше да си помисли, че прекосяват земните тъмнини на острова, следвайки някакъв път, че се отправяха към някаква конкретна точка и най-пряката пътека минаваше през гората. Това беше всичко. Един ден изстреляхме сигнални ракети с различни цветове срещу гласовете с надеждата да ги привлечем. Не се получи.

* * *

Никога не бих повярвал, че един ден ще желая да ни нападнат шепа чудовища. А факт е, че тяхното отсъствие сега ме докарваше почти до криза. Един ден видях Батис седнал отвън на стол. Изкарах и аз един стол. Моят беше със счупен крак и липсата на равновесие ме накара да падна много смешно. Имахме малко столове и бих могъл да го поправя много лесно. Вместо това го натроших, удрияйки го в стената на фара. Счупих краката, облегалката, а после скачах върху

останките, докато не остана нищо, напомнящо мебел. Батис ме гледаше и отпиваше от бутилка ром. Не отвори уста.

Друг път за малко не убих любимката. Не си спомням защо и всъщност няма значение. Струва ми се, че пренасяше дърва за горене. Носеше три, изпусна едно. Когато понечи несръчно да го вдигне, изтърва другото. Наведе се вземе второто дърво и ѝ падна третото. Тъпото изпълнение се повтаряше до безкрайност. Отидох при нея. „Вземи дървата“ — казвах ѝ. Опитваше се и се проваляше. С отворена длан я заудрях по врата. „Вземай дървата!“ Трепереше от страх. Хванах я за врата. „Вземай дървата!“ Изпищя за помощ и това ме вбеси. Да, щях да я убия, ако не беше се появил Батис:

— *Kollege*, това е една нищо и никаква жабоглавка.

Беше не толкова проява на милосърдие, колкото заявление за собственост, нека бъдем наясно. Това, че аз я измъчвах, нарушаваше върховното право на Каф над любимката, нищо повече.

— Да, жабоглавка. Една. Това е проблемът — казах аз. И се отдалечих.

Моята фрустрация се дължеше на умствени процеси, за които не бях сигурен дали искам да ги осъзная. На първо място, един очевиден въпрос: бях вложил капитала на своя живот в подводното приключение, бях рискувал кожата си на португалския кораб. А по някаква неразбираема случайност моите рискове съвпаднаха с апатията на неприятеля. Това ме разстройваше дълбоко. След нашия набег се чувствах като добър буржоа, който очаква възнаграждение за усилията си. Нещо повече — вярвах или исках да вярвам, че едно повсеместно избиване ще разчисти опасностите веднъж завинаги. От друга страна, имаше безпокойство, което не бях способен да облека в думи: самите чудовища. Ръчичката на стъклото на скафандъра. Сексуалността на любимката. Денем нарушената душевна дисциплина ми представяше видения като при пушач на опиум. Батис беше пред мен, жужеше едносрични думи и аз му отговарях. Но не внимавах. Пространството, което ни разделяше, се изпълваше с димни видения.

Виждах ръчичката под водата. Пръстчетата, които докосваха стъклото, толкова сигурни, толкова невинни. Виждах тялото на любимката. Виждах извивките му и споменът за това ме нападаше, сякаш въздухът беше екран. Всички аспекти на тази похот. Всичко тъй диво и същевременно лесно.

Най-голямото противоречие бе, че колкото по-голямо удоволствие получавах от нея, толкова повече я мразех. Тя бе представител на вида си и фактът, че те ми всяваха неизразим ужас, а тя доставяше неописуемо удоволствие, може би обясняваше нервните кризи, които получавах. „Мисли, мисли — казвах си и се удрях по челото с юмрук, — мисли, мисли.“ Но за мен да мисля не бе синоним на „разсъждавам“, а само на „планирам“. Действието изместваше разсъждението; когато се опитвах да обмисля нещата, мозъкът ми се противопоставяше, скърцаше като ръждясали панти. Бяхме се разположили в нападателното поле и не исках да го напускам.

— Батис — казах му един ден, — нека не ни напуска дързостта. Да им предложим нещо, да ги подмамим. Бихме могли да оставим вратата отворена.

Преди да е успял да се обяви против, се постарях да му обясня:

— Не е толкова опасно, колкото звучи. Като си помисли човек, могат да се изкачат по витата стълба само един по един. Стрелец горе на трапа може лесно да ги отблъсне. Но това няма да се случи. Искаме да се струпат около фара. Когато се съберат всички, ще ги хвърлим във въздуха.

Батис ме гледаше като девственица, която я очаква изнасилване. Цяла вечност, сам или с мен, бе отбранявал фара, без да допусне чудовищата да престъпят прага на неговата светая светих. А аз му предлагам да оставим вратата отворена, вратата на неговия фар.

— Хиляда чудовища мъртви, Батис — казах аз с цел числото да просветли ограниченото въображение на мъжа.

— Кой ще задейства детонаторите?

В този въпрос се проявяваше незрелостта на Батис. Има два вида бойци. Тези, които обмислят стратегии, и тези, които никога не са се освободили от детската склонност да трошат. Аз принадлежах към първата група, а Каф към втората.

— Вие лично — успокоих го аз. — Ако не възразявате, аз ще отбранявам стълбата, докато вие ги пращате в ада.

Така се разбрахме. Щом притъмня, отворих вратата. На всеки двайсет стъпала поставих по една запалена лампа. Така щеше да ми е лесно да ги видя и да ги спра, в случай че влязат. Достатъчно бе да покажа ремингтона през отворения трап. И най-лошият стрелец на света не можеше да пропусне целта.

— Е, какво? Виждат ли се вече? — питах.

— Не.

След малко:

— А сега? А сега, Батис?

— Не. Нищо. Няма нищо.

Исках да се уверя с очите си и, воден от нетърпение, излязох на балкона.

— Връщайте се на трапа — изкрещя Батис. — Връщайте се, мътните ви взели! Да не искате да ни избият?

Не му липсваха основания. Бяха напълно способни да избегнат лъча на прожектора и да ни изненадат. Но и аз не виждах нищо. Само слабата светлина на петролните лампи, разпределени по витата стълба. Всеки пламък светеше и потрепваше от лекия полъх на въздуха.

— Двама — каза Батис.

— Къде, къде? — извиках от моята позиция.

— На запад. Сега идват. Четири, пет. Не мога да ги преброя.

— Не стреляйте. Оставете ги да се приближат, най-важното е да видят отворената врата.

Този телеграфен диалог ми късаше нервите. Каф се движеше от единия край на малкия балкон до другия, взрян в нощта. Аз се целех с ремингтона в празното пространство, но гледах Батис и го питах час по час дали има новини, забравяйки своите задължения. Грешката можеше да е фатална. Шум от счупени стъкла привлече вниманието ми. Първите лампи бяха угаснали.

— Каф, вече са тук! — предупредих го аз.

Можех да чуя техния лай там долу. Едва-едва съзрях лапата, която нападаше третата лампа. Така губех видимост в цели сектори от стълбата. Долният етаж бе черен кладенец, дупка, откъдето долиташе концерт на земноводни. Но изведнъж едно самотно чудовище изкачи стълбите на един дъх, на четири крака. Вече не си правеше труд да гаси лампите и ясно различих пъплещото му тяло. Оцелелите лампи го осветяваха откъм корема и тази светлина изотдолу подсилваше дяволския му вид. Идваше към мен, тичаше срещу пушката. Дали да стрелям? Ако стрелях, другарите му отвън може би щяха да се откажат, а ние искахме масов погром. „Kollege, Kollege“ — чувах виковете на Батис. Нямах време да му обяснявам размишленията си, изчадието преодоляваше стъпалата с бързината на гущер. Но когато ни разделяха

само десет стъпала, девет, осем, изведнъж спря. Последната лампа бе съвсем близо до лицето му. Вторачихме се един в друг. Аз — от отвора на трапа, той — на осем стъпала от цевта. Между нас имаше само светлина. Погледнахме се в очите, да, и тонове злопамятност изпълниха малкото пространство. Видя ми се като някое от явленията на свети Антоний; буквално се душехме, всеки претегляше силите и възможностите на другия. Ръцете му бяха разтворени и подпрени на следващото стъпало. Това ми позволи да видя една показателна подробност: липсваше му част от ципата и половин пръст. Почерняла гной и белези се сливаха в отвратителна кора. Беше онзи. Оттогава много неща се бяха променили. Аз вече не бях беззащитна плячка. Сега се мразехме, както могат да се мразят само равни. Инстинктът ме подтикваше да го ликвидирам още там. Интересът ми ме умоляваше да не го убивам, да го оставя да призове своите, вратата е отворена, отворена е, елате всички. Постигнах уговорка между волята и чувствата: ако изкачи още едно стъпало, ще изпразня пълнителя в него.

— Мърдай, сине на животинска Вавилония — прошепнах аз и се прицелих в него. — Само мръдни.

Излая. Но преди да се реши, ни прекъсна изстрелът на Каф. Стреляше срещу неговото племе. Моето чудовище отвори уста и се изплези, гримаса едновременно оскърбителна и безсилна. Върна се назад. Оттегли се бавно, без да ми обръща гръб. Напускаше всяко стъпало неохотно, като император, отстъпващ провинции. Когато изчезна, поисках обяснение от Батис:

— А динамита? Мога ли да знам защо, по дяволите, не възпламенихте експлозивите?

Моята разгорещеност не го извади от равновесие. Като аргумент изложи научни изчисления:

— Бяха прекалено много, за да ги оставим да влязат, и твърде малко, за да употребим динамит.

С това въпросът се изчерпа. Но беше постъпил правилно. Всичко, което бяхме желали, откакто се спуснах под вода до кораба, всичко, което бяхме очаквали ден подир ден, нощ подир нощ, ни споходи на следващия ден.

* * *

През деня валя сняг със скандинавско постоянство. Половинметров слой покриваше острова. Рано следобед слънцето вече захождаше, сякаш бързаше да се сбогува със света. Падаше с изненадваща скорост, повличаше сумрака след себе си, бягаше, отказваше да бъде наш свидетел. Любимката пя, без да спре и без да си почине от вечерта, със затворени очи. Разрушителна мелодия, която не бях чувал от нея преди. Спомням си как двамата с Батис се хранехме в железните паници в пълно мълчание. От време на време се споглеждахме или гледахме нея. Тревожеше ни повече от всякога. Но нямахме воля да я накараме да млъкне. Тези и други по-дребни знамения ни караха да предчувстваме приближаването на решителни събития.

Пушихме след вечеря. Батис си почесваше брадата и гледаше пода. Изведнъж се почувствахме като двама непознати, срещнали се на гарата.

— Батис — любопитствах аз, — вие участвали ли сте в някоя война?

— Кой, аз? — попита Каф без особен интерес. — Не. Но известно време работих като горски. Помагах на ловци, повечето богати италианци. Отстрелвахме елени, глигани, мечки... Такива неща. А вие? Имате ли военен опит?

— Да, в известен смисъл.

— Така ли? Никога не бих го допуснал. Участвахте в Голямата война? В окопите?

— Не.

След много дълга пауза Батис попита:

— В коя война тогава?

— В една патриотична война — разсъждавах от своя страна. — Предполагам, че се борих за родината. В моя случай тя също е остров.

Батис се почеса по врата:

— Така ли?

— „Татковина“, „отечество“, все „земя на бащите“ — засмях се аз. — Абсурдното в случая е, че съм сирак.

— Аз не бих воювал заради баща си, нито за неговата ферма — каза той и додаде шепнешком: — Тор, тор, тор...

Не си направих труда да споря. Винаги ставаше така. Привидно поддържахме диалог, а всъщност бяха кръстосани монолози. Настъпи

мъртва пауза. Погледнах към небето, без да ставам от стола. Снеговалежът бе затихнал. Ще имаме пълнолуние. Преди луната да изплава се показаха падащи звезди, натрапници във виолетовия полумрак, кратки като пламъчета на кибритени клечки, така ефимерни, че нямаше време да си пожелаем нещо. Той, с едно детинско безпокойство:

— Кой спечели войната?

Бях се вгълбил в мислите си и вече не помнех за какво става дума.

— Коя война?

— Вашата — помогна ми той, изненадващо любезен. — Кой спечели? Патриотите от острова, или другите?

— Войната още не е свършила. — Отправих се към трапа с ремингтона на рамо. — Да не забравите да завъртите три пъти оста на лоста, преди да задействате детонаторите. Ако не се набере достатъчно енергия, не правят контакт.

Разпределих по стъпалата лампите, които ни оставаха. След това заех мястото си горе до трапа. Излегнат на пода, трапът — открит, и пушката в ръцете ми. Периодически питах Батис за новини.

— Не жабоглавци, ни следа от жабоглавци — казваше той, измъчвайки синтаксиса.

Измина половин час. Долу вятърът навя сняг през отворената врата. Но само сняг.

— Виждате ли ги, Батис? Виждате ли ги?

Не отговаряше. Аз се бях поучил от грешката си от предната нощ и не смеех да обърна глава. Не исках да изпускам от поглед долния етаж и отворената врата.

— Батис?

Хвърлих бърз поглед към него. Беше с гръб към мен на балкона, клекнал зад барикадата от чували. Нещо го бе парализирало, напомняше статуя от сол.

— Батис! — извиках, за да го изкарам от обзелото го вкаменяване. — Идват ли, Батис?

Не помръдваше нито мускулче. Принуждаваше ме да напусна позицията си въпреки волята си. Хванах го за лакътя:

— Много ли е студено? Искате ли да си разменим местата за известно време?

— Mein Gott, mein Gott...

Чух гълчава като приглушена канонада. Погледнах навън от балкона.

Броят им надвишаваше и най-болната фантазия. Пълнолунието, усилено от южната ширина, ни ги представи с празничното осветление на голям театър. Бяха толкова много, че покриваха пейзажа, гъмжаха из гората, клатеха клоните и събаряха къдели сняг. Бяха толкова много, че преливаха през клоните, люлееха се, качваха се, слизаха и се трупаха един връз друг. Пълчището бе тъй необятно, че десетки от тях се принуждаваха да приемат ролята на зрители и се скупчваха по скалите, на северния бряг и на южния, като влечуги на слънце. Тясно им бе, дори нямаше къде да помръднат горните си крайници, превъзбудени, бесни; като огромна купа с живи червеи за рибарска стръв. По-буйните напредваха през по-мудните, раняваха ги, ако се налагаше, стоварваха се върху лисите им черепи. Лепкава маса от сиво-зелена плът, която се спираше пред гранита, отстъпваше нерешително, сякаш очакваше заповеди от безименен водач.

— Батис! — извиках аз. — Детонаторите, възпламенявайте ги!

Но не ме чуваше. Долната му устна висеше, сякаш дърпана от обица. Стискаше пушката с две ръце, без да се прицелва.

— Батис, Батис, Батис — разтърсих го за раменете.

Той свали ремингтона още по-надолу. Гледаше ме, без да ме познае, и шептеше:

— Кой сте вие? Къде сме, къде сме?

Това ме потресе със страшна сила, най-вече защото го казваше мъж така сигурен относно простите истини. Не можех да разчитам на него. Но няхах време да му окажа помощ.

— Наведете се — ограничих се да му кажа, като го улових за врата. Батис гледаше гърдите и ръцете си, без да бърза, чужд на бедствието, което ни заобикаляше. В известен смисъл му завидях.

Трите детонатора бяха в пълна готовност. Искях да активирам най-напред шашките най-близо до гранита. Лостът стигна до дъното. В продължение на една секунда Батис, в умствено помрачение, и аз се гледахме като двама идиоти: не действаше. Но изведнъж страшен гръм ни накара да се проснем зад барикадата, закрили глави с ръце. Пламъците се издигнаха като вулканично изригване, парчета гранит и какво ли не се забиваха в чувалите, в стените, огъваха перилата, сякаш

бяха от тел. Цялата постройка се тресеше. Имах чувството, че се накланя като кулата в Пиза. Когато отворих очи, пласт прах и пепел ни покриваше отвсякъде. Вътре в жилището се стелеше непрогледен облак; прехвърчаха орляци горящи сажди. Някъде там се долавяше силуетът на любимката, която пищеше ли, пищеше ужасена.

С лакти се изправих на барикадата. Дузини, стотици чудовища се бяха изпарили. Трупите бяха пръснати, агонизиращите се влачеха между мъртвите. Премигах, отрих бузите и челото си, и извиках:

— Батис, помогнете ми!

Оцелелите не обръщаха внимание на мъртвите. Напираха с вой към отворената врата. Полусъвзел се или съвсем побъркан, Батис стреля с пушката срещу гмежта. Аз също, с бързината на картечница. Беше невъзможно да пропуснеш целта. Умираха като фанатици, падаха и падналите спъваха тези, които идваха след тях.

— Продължавайте да стреляте — изревах и оставих пушката. — Не позволявайте да се приближат до вратата!

Моето намерение бе да активирам втория заряд, но битката бе тъй разгорещена, че сбърках: вместо да възпламеня динамита на втората линия, хвърлих във въздуха третата, по-отзад. Половината гора хвъркна нагоре.

Черно-гранатова гъба се издигна на дващест и пет — петдесет метра височина. Въпреки слоя сняг, дърветата горяха като кибритени клечки и много от тях се изстрелваха във въздуха, въртяха се около оста на корените и падаха върху нас. Парчета от тела се набиваха върху коловете. Бомбардираха ни като топовни залпове и един череп се разби върху блиндажа на балкончето в момента, когато до нас достигна въздушната вълна. Повлече повечето чували и мен самия с мощта на тропически ураган. Изведнъж се озовах вътре в стаята. Влачех се на лакти сред гъст черен дим, който ме задушаваше. Подът беше застлан с пясък и искри, които прехвърчаха. Някъде навън динамитни заряди избухваха със закъснение под влияние на експлозиите. Дъхът ми лъхаше на сяр. Закашлях се, изплюх и видях любимката безпомощна в един ъгъл на къщата. За секунда разменихме погледи. Тя не разбираше нищо. Нито пък аз. Какво ставаше? Тази експлозивна мощ надвишаваше и най-оптимистичните ни предвиждания. Къде беше Батис? Дали бе паднал от фара като моряк от кораб? Да, Батис. Стана ми ясно, че през последните дни, докато аз преглеждах разпръснатите

заряди и събирах парчета картеч, той не бе устоял на съблазънта да добави още шашки. Бяхме се разбрали за всеки случай да спестим част от динамита. Но несъмнено скришом бе използвал всичкия, с който разполагахме. Ако първата и третата линия с динамит за малко не ни убиха, какво щеше да стане, когато задействаме втората, с мощност колкото двете заедно?

— Батис!

Беше на балкона, невредим и мръсен. Нещо като лондонска мъгла размиваше очертанията му и му придаваше вид на призрак. Крещеше на чудовищата, превърнат в Голиат, обсебен от духове на валкирии, отвъд всякакво човешко разбиране. Голяма част от косата му беше изгоряла и димеше. Стреляше наляво и надясно с ремингтона с една ръка, сякаш бе пистолет, и проклинаше със стиснат юмрук. Невероятно как едно чудовище успя да се покатери между коловете и полуразрушената ограда на балкона. Каф му размаза черепа с приклада, пръсна го като диня, удряше пет пъти, шест, седем с особена жестокост, после с един ритник го запрати долу. Сетне вниманието му се насочи към последната кутия с детонатори.

— Батис, недейте, в името на това, което най-много обичате, не го правете — виках аз на колене, хванал го през кръста. — Ще ни вдигне във въздуха!

В продължение на няколко мига ме гледаше със снизхождението на феодален господар. След това каза:

— Отстранете се!

С един удар ме събори и аз паднах върху чувалите.

Под нас чудовищата се пържеха в капан без изход. Търсеха морето, а срещаха само огнени завеси. Много от тях тичаха обхванати от пламъци, все още живи. Пожарите бушуваха в по-голямата част от острова. Смесицата от нощ, обезумели чудовища и червени пламъци създаваше ефекта на китайски театър на сенките. Две трети от гранитната скала бяха изчезнали. До балкона стигаха гласове от лудница. Батис натисна лоста надолу.

Помислих, че островът потъва, като обстрелян с оръдия кораб. От север на юг се издигна горящ купол. В сравнение с това явление нашият фар беше смешно незначителен, по-уязвим от свещ при буря. Вълна от руини и черна кал се надигаше и покриваше цялото зрително поле. Письците на чудовищата, на Каф, моите, всичко стихна

отведнъж. Бях оглушал. Сред изкуствената тишина виждах как се движат устните на Батис. Виждах разкъсани тела да летят на невероятна височина. Виждах експлозията, подобна на живо същество, призовано от Батис. Равнодушен към апокалипсиса, Батис ръкопляскаше, танцуваше и проклинаше, сякаш бе под въздействието на напитка, приготвена от вещици. Една последна лавина нахлу през балкона, поток от лава, който ни покри със студена магма. Някаква вторична сцена от края на света.

Последвалото е без значение. Ние с Каф седнахме на разстояние един от друг. Избягвахме се, жертви на странно подивяване. Ако това бе победа, никой от двамата ни не желаеше да споменава или да празнува тази кланица. Два часа по-късно започнах да чувам свирката на далечен локомотив. Постепенно ушите ми отново заотваряха врати към света на звуците и малко преди да настъпи денят почти се бях възстановил.

Приготвихме се за най-зловещата задача. С шалове и кърпи си запушихме носовете. Излязохме, когато ранната утрин осветяваше полето едва-едва, като със свещи. Беше ужасно. Езикът на пламъците бе боядисал фара в черно. Картечните попадения го превръщаха в лице, надупчено от най-жестока вариола. От чувалите на перилата, целите разпрани, все още се сипеше пясък като от пясъчни часовници.

Там, където беше избухнал последният заряд, зееше огромен кратер. Що се отнася до чудовищата, те бяха проснати навсякъде, сякаш поразени от ангел-отмъстител. Невъзможно бе да се преброят труповете. Бяха навсякъде. Много се носеха в морето. Разкъсани, почернели, мумифицирани от въздействието на огъня крайници. Свити, със схванати лапи и зеещи усти. Винаги ще помня тази смрад на изгорена плът, напомняща миризмата на врящ оцет. Някои тела бяха загубили толкова плът, че ребрата им, прегорели, стърчаха като черни пръчки. Други още мърдаха. Това, че ги доубихме, трябва да се разбира по-скоро като проява на състрадание, отколкото нещо друго. Вървахме между мъртвите и когато виждахме някакво движение, ги пробуждахме във врата: аз с един дълъг нож, а Каф с харпуна си. Но гледката събуди най-садистичното у Батис.

Един от тях бе загубил единия си крак догоре, а другия крак до коляното. Бе се превърнал в торс, който се влачеше на лакти. Вместо да го доубие, Батис му препречи пътя. Чудовището видя ботушите,

които му пречеха да продължи. С няколко конвулсии смени посоката. Батис пак застана между него и брега и така отново и отново. Но чудовището не се предаваше, с движения на охлюв и биволско упорство се стремеше към морето.

— Довършете го, проклет да сте! — смъкнах аз кърпата от лицето си и се провикнах. Той се позабавлява още малко. След това прониза врата му с харпуна.

Потопихме телата си в морето за неопределено време. Още не бяхме приключили, когато видях любимката на балкона. Седеше със сгънати крака и се държеше за перилата, сякаш вързана с вериги.

— Боже мой — възкликнах аз, — погледнете я.

— Сега пък какво ѝ става? — попита Батис.

— Боже мой, та тя плаче.

Катастрофата се стовари върху нас с допълнителното насилие на непредвидеността. Не бяха изминали и четирийсет и осем часа от времето на голямата касапница. Два дни, само два дни без нападение. Намирах се някъде из гората. Разхождах се въоръжен с молив и бележник и възстановявах календара. От много време не знаех точната дата на деня, който живеехме. Каф не го беше грижа, а аз на няколко пъти бях спирал да отбелязвам датите. През най-опасните периоди не слагах кръстче на приключващия ден, просто защото не вярвах, че ще настъпи следващият. А и цели страници от календара бях пресмятал по два пъти. Такъв бе случаят с един месец, от който бях дублирал всички дни: можех да проследя нервния почерк, сменил черния молив с червен, причина за объркването. Черният унищожаваше дните, като ги застрелваше с една линия. Но червеният сякаш не зачиташе валидността на зачертаването и започваше отново същия месец, ден след ден. В стил геометричен барок червеният се задържаше на всяка дата подробно, украсявайки цифрите, докато добиеха формата на капричо. Първи февруари бе дебнещо чудовище; втори — приклекло чудовище, готово за скок; осми — планина от тела, покатерени по фара; единайсети — група в колона. Не си спомнях как съм стигнал до такава умствена несъстоятелност и сега не възприемах това като свое произведение. В началото, естествено, се зарадвах: ако бях забавил погрешка времето, значи моят кораб ще пристигне по-рано от очакваното. Но изчислението на моите грешки, на дните, зачертани два пъти, даваше резултат, точно противоположен на радостта: календарът казваше, че корабът е трябвало да се появи преди две седмици.

Какво би могло да се е случило? Нова световна война, спряла корабоплаването до приключването на военните действия? Може би. Но ако човеците сме склонни да виним големите масови убийства за собственото си нещастие — това повишава нашата стойност като личности, — то истината почти винаги се пише с малка буква. Аз бях последната песъчинка на безкрайния плаж, наречен Европа. Пушечно

месо на предна позиция, анонимен патрул, поданик без владетел. Най-вероятно по вина на някой некадърен бюрократа, объркано досие или дребна небрежност са прибрали метеорологичната станция в грешна папка. Административната верига се беше скъсала на някое място — и толкоз. Аз не съществувах. Някакъв метеоролог, изгубен в околностите на Антарктида, о, колко фатално, каква страшна тревога за една международна корпорация! Съвсем сигурно е, че ръководството няма да ме включи в дневния ред на нито едно от своите заседания.

Спомням си как прелиствах нервно страниците и се опитвах да направя отново катастрофалните изчисления, които всички аритметики потвърждаваха. Спомням си черния нокът на моя показалец, нагоре-надолу, най-злочестият от всички счетоводители. Нищо, нищичко. Чувствах как се разстила отчаянието вътре в мен, един замък се сригваше в стомаха ми. Календарът бе приел смъртната присъда и ме уведомяваше, че съм обречен на доживотен затвор. Исках да умра. И все пак най-добрият начин да се забрави една лоша новина е да чуеш друга, още по-лоша. Възможно ли бе да има по-лоша новина? Да.

Не можех да повярвам на командата zum Leuchtturm!, която ме предупреждаваше откъм балкона. Усетих тревогата на Батис и чух изстрели, които надупчиха студената атмосфера, и нещо много деликатно се пречупи в мен. В началото не го осъзнах. Захвърлих молива и хартията и побягнах да спасявам живота си.

Дори не изчакаха да падне нощта. Появяваха се с първите светлосенки и обсадиха изгорелия и надупчен от шрапнели фар.

— Kollege, Kollege — викаше ме Батис и стреляше напосоки.

Стъпалата в гранитната скала бяха разрушени от експлозиите. За да стигна до вратата, трябваше да лазя на четири крака. Батис ме прикриваше. Прицелваше се в най-близките до мен чудовища. Появяваха се и изчезваха при всеки изстрел. Когато вече бях на два метра от укрытието, страхът ми се превърна в бяс. Защо идвах отново? Бяхме избили стотици. А ето ги отново. Вместо да се скрия, затрупах с камъни най-близкия до мен. Грабех гранитни камъни и му ги хвърлях в лицето: един, два, три. Спомням си, че му крещях. Чудовището се закриваше с ръце. Отстъпи назад. А след това, нещо нечувано, той също ме замери с камъни! Всичко това беше ужасяващо и същевременно гротескно. Каф го ликвидира с един добре прицелен изстрел.

— Kollege! Влезте! Какво чакате?

Заех мястото си до него на балкона. Стрелях веднъж или два пъти. Не бяха много. Но ги имаше.

Отпуснах цевта. Присъствието им показваше, че всяко усилие е излишно. Каквото и да правим, те ще идват отново, винаги, повече, всички. За тях куршумите и барутът бяха като дъжд за мравките, природни бедствия, които те приемаха и които се отразяваха единствено на числеността им, никога на постоянството им. Предавах се, вдигах бяло знаме.

— Къде, по дяволите, тръгнахте? — скара ми се Батис.

Нямах сили да му отговоря. Седнах на един стол с пушката на коленете, ръцете на главата. Разплаках се като малко дете. Пред мен бе любимката. За разлика от друг път седеше на стол. Седеше, облегнала равнодушно половината от тялото си на масата. Както винаги, гледаше Батис, изстрелите, моя плач, нападението на фара, както зрител в музей разглежда картина на военна тема, от разстояние.

Бях показал смелост, енергия и интелигентност отвъд всякаква граница. Бях се борил с тях въоръжен и невъоръжен, на земята и в морето, в укрепление и на открито. И пак идваха всяка нощ, когато си поискат, безчувствени към гибелта. Батис продължаваше да стреля. Но тази битка вече не ми принадлежеше. „О, Боже мой — казах си аз, бършейки сълзите, — какво още би могъл да направи един разумен човек в моето положение, какво още? Какво би направил най-решителният, най-разумният от всички, което аз все още не съм направил?“

Погледнах влажните си от сълзи длани и любимката, любимката и дланите. Преди два дни плачеше тя, сега плачех аз. Плачът бе отпуснал не само тялото ми. Спомените ми полетяха без контрол — след като си поплачем, мислим по-свободно от всякога — и паметта ме отведе при една типична за моя наставник случка.

Веднъж бях застанал пред едно огледало, потънал в това така загадъчно самодоволство на юношите. Наставникът ми ме попита кого виждам. „Себе си — отговорих му, — едно момче.“ „Правилно — каза той. Сложи ми английска военна шапка на главата — кой знае откъде я бе извадил. — А сега?“ „Английски офицер“ — засмях се аз. „Не — прекъсна ме той, — аз не ви питам какво виждате, а кого.“ „Себе си — отговорих аз, — с английска шапка на главата.“ „Не съвсем“ — настоя

той. Превръщаше всичко в едно от своите упражнения, понякога тъй дразнещи. Прекарах половин следобед с тази омразна шапка на главата. Не ми я свали, докато не отговорих просто: себе си, виждам себе си.

Двамата с любимката се гледахме през цялата нощ. Каф се бореше, а ние се гледахме от двете страни на масата и аз не знаех кого виждах, нито кой ме гледаше.

В края на нощта Батис се отнесе към мен с презрението, което заслужават дезертъорите. Сутринта излезе да се разходи или за нещо друго. Веднага след това аз се качих в жилището. Любимката спеше свита в един ъгъл на леглото. Гола, но с чорапи. Хванах я за китката и я накарах да седне на масата.

Следобед Каф видя пред себе си един трескав мъж.

— Батис! — казах аз, преливащ от ентузиазъм. — Познайте какво направих днес.

— Губили сте си времето. Трябваше сам да укрепявам вратата.

— Елате с мен.

Хванах за лакътя любимката и я поведох. Батис ме следваше. След като излязохме извън фара, я накарах да седне на земята. Той остана прав, невзмутим.

— Вижте — казах.

Събрах под мишница една, две, три, четири цепеници. Четвъртата обаче нарочно оставих да падне. Разбира се, разигравах театър. Хващах цепеницата и друга ми се изплъзваше. Действието се повтаряше отново и отново. Батис ме гледаше посвоему, без да разбира, но и без да ме прекъсва. „Хайде, давай, давай“ — мислех си аз. Сутринта, докато Батис отсъстваше, бях направил този експеримент. Но сега не получавах резултат. Батис гледаше мен, аз — любимката, тя — дървата.

Накрая се засмя. Истината е, че беше нужно малко въображение, за да се приеме, че това е смях според нашите разбирания. Но беше. Първо заклокочи в гърдите. Все още държеше устата си затворена, но вече чувахме ясно звука. Произвеждаше го някакъв вътрешен отвор на ларинкса и до нас достигаха звуци. После разтвори устни. Наистина се смееше. Седеше със скръстени крака и разтърсваше глава от една страна до друга. С длани се удряше по вътрешната страна на бедрата.

Ту придвижваше торса напред, ту обръщаше очи към небето. Гърдите ѝ танцуваха в ритъма на смеха.

— Виждате ли? — казах аз триумфално. — Виждате ли? А сега какво мислите?

— Че моят Kollege не е способен да задържи четири дървета едновременно.

— Батис! Тя се смее! — направих пауза в очакване на реакция, която не идваше. Добавих: — Плаче. Смее се. До какви заключения стигате?

— Заключения? — викна той. — Аз ще ви кажа до какви заключения стигам! Смятам, че изтрепахме малко, много малко! Смятам, че се възпроизвеждат като бръмбари. Смятам, че скоро отново ще ни нападнат, но не като последните нощи, а с хиляди. И това ще бъде последната ни вечер на Земята. А вие се забавлявате, като размествате четири пръта като палячо на панаир.

Но аз мислех само за нея. Какво правеше там, на фара, с този троглодит? Всъщност знаех само повърхностно биографията ѝ. Веднъж Батис ми каза, че я е намерил излегната на пясъка като някоя от медузите, които идват да умрат на нашите плажове.

— Никога ли не е пожелала да избяга? Никога ли не е напускала острова? — попитах аз. Батис не ми обръщаше никакво внимание. Настоях: — Вие често я биете. Сигурно се бои от вас. Но не бяга. А не ѝ липсват възможности.

— Напоследък имате странни приумици.

— Да. Не мога да се освободя от една безумна мисъл — съобщих аз. — Представете си, че са нещо повече от подводни чудовища.

— Нещо повече от подводни чудовища... — произнасяше той, без да ме слуша, броейки мунициите, които намаляваха с всеки ден.

— А защо не? Може би под тези голи черепи има нещо повече от прости инстинкти. Ако е така — настоях аз, — бихме могли да се разберем с тях.

— А аз мисля, че трябва да вържете по-изкъсо въображението си — прекъсна ме той и зареди пушката с предумишлена театралност.

Не печелехме нищо от спора и аз предпочетох да си спестя една полемична вечер.

* * *

Наистина, нападенията не бяха чести. Любимката не пееше и това ни вдъхваше относителна сигурност. Но не можехме да се залъгваме. Нашите сетива се бяха изострили. Битките на фара ни бяха направили специалисти в едно познание, колкото невидимо, толкова и осезаемо. Развълнувано море; вълни с цвят на патладжан; влага във въздуха, така сгъстена, че по небето можеха да плуват китове. Неща, които не би трябвало да означават нищо, но които, без да можем да свържем причина и следствие, ни показваха, че приближава страшният съд. Че под вълните се струпваха сили и този път нашият намален арсенал не би могъл да ги спре.

Всичко говореше за приближаването на смъртта. И може би точно поради това отново престъпих нормите с любимката, защото всичко губеше значение. Не ми бяха нужни много предпазни мерки, за да се скрия от Батис. Смъртта всеки момент щеше да се спусне на нашия остров, нашата смърт, и това беше достатъчно този мъж да се вгълби в своя вътрешен свят. Губеше времето си в непрактични, но трудоемки дейности. Бягаше от действителността чрез дребни поправки на вратата или дълги преброявания на малкото куршуми, които ни оставаха. Познаваше ги всеки поотделно, както селяните познават кравите си, и дори им даваше имена. Куршумите, които му изглеждаха по-красиви (не знам по какъв признак ги различаваше), увиваше в копринена кърпа и ги прибираще отделно. Развързваше възела и отново ги броеше. Притворил очи, ги посочваше с пръст, сякаш никога не бе сигурен за съответното име. Той знаеше, че неговата задълбоченост в подробностите ме влудява и че за да се избегне напрежение в отношенията, често се отдалечавах от фара. По време на тези дълги отсъствия прелюбодействах с любимката. В къщата на метеоролога, но най-вече в гората, да не би Батис да се появи ненадейно.

Та през тези дни на бавна агония отношенията ми с Батис бяха откъслечни. Още по-лошо: обстановката във фара стана особена по един неуловим начин. Проблемът не беше в това, което си казвахме, а в това, което вече не си казвахме. Все още не се решавах да ни

екзекутират и усещах нужда умът ми да е зает с работа. Спомних си за книгата на Фрейзър.

— Знаете ли къде е книгата на Фрейзър? От два дни я търся и не я намирам.

— Книга ли? Аз не чета книги. Това е работа за монаси.

Не му повярвах. Защо лъжеше? Толкова ли неприязън събуждах у него, та дори ми препречваше достъпа до едно философско четиво? Батис, който посвоему можеше да бъде много дипломатичен, ми нанесе удар, както си седеше на стола:

— Искате книги? Имате нужда от развлечения? Вие сте млад. Може би трябва да хванем някоя жива жабка.

И ми отправи едно крайно неприятно иронично подобие на усмивка. Подозираше ли нещо? Не. Целеше единствено да ме нарани. Освен това ми каза да напусна помещението, защото искал да се сношава с любимката. Аз не исках да си отивам.

— Последното нещо, което може да се каже за този остров — отвърнах аз, — е, че предлага скучна среда. Защо не направите усилие да я облагородите? Вероятно изходът от нашите неволи е под носа ни.

Той съдържа саркастичната си реакция.

— Нима? — скръсти ръце и много бавно допълни: — Обяснете ми тогава. Напредват ли вашите усилия? Какви точно умения й преподавате? Френска кухня? Китайска калиграфия? Или е достатъчно да жонглира с четири дървета?

Заблуждаваше се. Въпросът беше не в това, на което можехме да я научим, а какво ние можем да научим от нея. Най-лошото бе, че всъщност нищо не се беше променило. Постъпвахме като пейзажисти, които рисуват бурята с гръб към хоризонта. Нужно беше само да обърнем глава, нищо повече.

Всички очи гледат, малко забелязват, още по-малко виждат. Сега я гледах в търсене на човешкото в нея и виждах жена. Ни повече, ни по-малко; ни по-малко, ни повече. Това, което събаряше стени, бяха незначителни неща: тя се усмихва, тремава е по природа, не понася, когато я следвам и преследвам, кляка, за да пикае. Жена, която споделя тази толкова европейска идея за смешното у другите. Ама че съм и аз, още я съдя с критерия на дете, което не познава нормите на възрастните. Преди съжителствах с животно и всяка цивилизована постъпка се свързваше с опитомяването. Всеки нов ден до нея, всеки

час внимателно наблюдение скъсяваше разстоянията с чудодейна бързина. Това, което бе само присъствие, се превръщаше в съжителство. И колкото повече общувах с нея, толкова повече ме задължаваше да я възприемам посредством спокойното ежедневие. Превръщаше сетивата в чувствителни инструменти и като я виждах по всякакъв друг начин, освен като животно, мястото на действието се преобразяваше сякаш под въздействието на вълшебна напитка. А тя принадлежеше на онзи свят. Тя беше те.

Всички очи гледат, малко забелязват, а още по-малко виждат. Още една нощ сме на балкона, наполовина прикрити от падащия сняг. Преди не бих могъл да видя планини от мрамор, сега различавам песъчинки на хоризонта. По време на едно от по-несъществените нападения през тези дни, когато поставиха на изпитание последните ни възможности за защита, Батис рани един от тях, от по-дребните. Четирима други му се притекоха на помощ. О, Боже мой. Онова, което тълкувахме като треска на канибали, се оказа усилието на смелите, които рискуват, за да спасят братя по оръжие под вражеския огън. Аз мразех най-вече този предполагаем канибализъм, тази жажда да се поглъща мърша, още преди тялото да е мъртво. Колко ли пъти бяхме стреляли по индивиди, които желяеха единствено да спасяват братя?

12

Коя е тя? Там, на фара, си задавах този въпрос безброй пъти. Когато ме обземаше желанието и след като я обладавах. Преди и след всяко нападение, при изгрев-слънце и при залез. Питях се всеки път, когато уморена вълна стигаше до нашите плажове: от балкона виждах морето, тази обширна площ, която винаги сме смятали за празна, и моето въображение впрягаше цялата си мощ, за да попита: Коя си, какво правиш тук?

Никога нищо няма да узная за нея. Бях осъден на това изначално невежество. Между нея и мен се простираше невъобразимо разстояние. Беше част от общество на жители на подводния свят. Въображението ми бе безсилно да си представи нейния свят, ежедневието и битовизмите, принципите, на които се крепеше съществуването му. Как можех да разбера конфликтите, които я противопоставяха на нейните съплеменници? Как бих могъл да разбера нейните разочарования и поражения? Никога не ще узная какво я е довело да се скрие на фара. Беше също толкова невъзможно, колкото и тя да разбере мотивите, довели тук един ирландец-дезертьор. Преди фара душата ми се беше движила по лъкатушни пътеки. И ако приемех вероятността, че тя е като мен, трябваше да приема също така, че нейният живот се е движил по равностойни, да, но безкрайно отдалечени пътища. Не знаех дори дали за тях съществува понятие като „любов“.

Започнах да се отнасям към нея с нежност, каквото никога преди не бях проявявал. Първият път, когато я обладах, беше чиста случайност, акт на отчаяние. Преди да я докосна, телесната ѝ миризма ме отблъскваше. Също неокосмената глава, допирът и цветът на винаги влажната ѝ кожа. А сега не можех да повярвам, че изобщо съм изпитвал подобни усещания. Вече нямах контрол над изблиците си на нежност. Не може да се отрече, в началото бе предумишлено: вярвах, че ако ѝ покажа привързаност, ако я обичам, както бих постъпил с една жена, това ще е началото на взаимно сближаване. Вярвах, че ако има и

най-малката чувствителност, ще схване огромната разлика между мен и Батис Каф. По този начин, мислех си, нейната най-човешка същност ще излезе на бял свят като пеперуда от пашкула. Не стана така. Без да го желая, аз ѝ посвещавах все по-искрена страст, а тя не се трогваше. Забелязвах, че в мен расте нова любов, която фарът съчиняваше. Но колкото повече се доближавах до нея, толкова повече съпротива срещаше тази безпрецедентна любов. Преди да се любим, никога не ме гледаше в очите. А след това бе толкова невъзприемчива към усмивките, колкото и към милувките. Регулираше удоволствието с точността на часовник, който отбелязва часовете. И със същата студенина.

Ако извън фара понасяше тялото ми, вътре го превръщаше в призрак. Избягваше ме. Беше безполезно да се опитвам да привлека вниманието ѝ. Имаше един допълнителен фактор: самият Каф. Когато той присъстваше, ставаше още по-необщителна, ако това беше възможно. Искях да се опитам да мисля за нея като за особено същество, подложено на специална тирания. Но щом се озовеше във фара, сред пушките и господаря си, отново се превръщаше в идиотка, смесица от послушно куче и саможива котка. И всичко онова, което ми се струваше, че съм видял, се превръщаше в мираж.

Тези дни вече не знаех къде е истината. Може би единствено се стремях да представя по-достойно влечението си. Може би исках да я издигна до моето равнище от страх да не би смъртта да ме сполети в диво състояние. От друга страна, аз се бях отказал от света и от всички човеци. И макар да ми изглеждаше невероятно, вътре в мен си пробиваше път мисълта, че, без да подозирам, тя е убежището, което бях търсил след бягството от Европа. Само когато я гледах, само когато я докосвах, само в тези мигове не съществуваха жестокостите на фара. И можах да установя, изумен от себе си, че не ме интересува нито дали е повече или по-малко като нас, човеците, дали е повече или по-малко жена. Лъжа е, че добрият Бог е отделил седмия ден за почивка. На седмия ден е създал нея и я е скрил от нас под вълните.

Както и да е, моите действия ставаха независими от мислите ми. Сега полагах извънмерни усилия, за да я обладая далеч от Батис. Веднъж я отведох в гората и после заспахме върху мъха. Този ден станаха очевидни неудобствата на една толкова гротескно тайна любов. И не само това.

Аз съм марионетка без конци, изчерпал съм дори и тези мускули на тялото си, за които не подозирах, че съществуват. Обръщам се в леглото от мъх със съзнание, реещо се из морни светове. Но когато ми се изплъзва една лека прозявка, усещам, че ръката ѝ затваря устата ми и ме принуждава да онемея с решителността на вендуза от плът. Отварям очи. Какво прави?

Чувам отривиста германска песничка. Близо до нас кожените ботуши на Батис газят растителността. Търси дървен материал за ремонта на фара. Когато се появи подходяща жертва, брадвата я посича безмилостно. Опитва всяка находка, възхищава се на силата си и се смее сам. Мога да видя само краката му на четири дървета разстояние. Приближава се още малко и вече под ударите на брадвата върху телата ни се посипва дъжд от стърготини. Тя се държи възхитително спокойно. Нито диша, нито мига и ръката ѝ ме моли да правя като нея. Подчинявам се. Тя има опит: колко ли пъти е трябвало да се маскира, за да не я забележат китове и още хиляди подводни опасности? Батис издава гърлени звуци, нещо като гаргара, изразяваща доволство. Отдалечава се с песен.

Няколко часа след това Каф се среща с друг мъж. Влезе в помещението и седна срещу мен, разсеян. Не казах нищо. Той говореше на вечната си тема — за мунициите и повредените врати.

— Батис — прекъснах го аз, без да помръдна. — Те не са чудовища.

— Извинете?

Забавих се доста, преди да повторя.

— Не се борим срещу зверове, сигурен съм.

— Kollege! Този фар подлудява всекиго. А най-вече вас. Вие сте слаб, Kollege, много слаб мъж! Не всеки може да устои на фара.

Но аз вече не можех да го следвам. Нашите различия бяха два пътя, стигнали до кръстопът. Много уморен, поклатих отрицателно глава. Говорех бавно. Всяка дума имаше своята тежест.

— Не, Батис, грешите. Всичко приключва дотук. Трябва да им изпратим знак на добра воля.

— Май съм оглушал.

— Трябва да направим някакъв жест. Може би така ще разберат, че тази война не ни интересува. Сигурно вече е много късно. Но няма друг път.

Естествено, аз не можех да му разкажа цялата истина. Не можех да му кажа, че зверовете не разбират от тайни връзки, нито крият прелюбодеяства. Не можех да му кажа, че всички негови аргументи немят пред ръката, закрила устата ми. Поразсъждавах още малко, но той с един юмручен замах събори всички предмети на масата. Зениците на очите му се бяха смалили до иглен връх, по-черни от всякога.

Не искаше да ме слуша, изправи се. Нямахше нищо по-абсурдно от това масово избиване. Врагът не беше звяр и тази проста констатация не ми позволяваше да стрелям срещу тях. Какъв е смисълът да се избиваме? Защо трябваше да губим живота си на някакво мизерно островче в Южния атлантк? Нямахше разумен отговор. С жестове на ръцете си умолявах събеседника си да ме разбере.

— Напрегнете се малко, Батис. Причинили сме им много зло. Помислете за това — ние сме нашественици. Това е тяхната земя, единствената земя, която имат. А ние сме я окупирали с една малка крепост и въоръжен гарнизон. Не смятате ли, че е достатъчно основание, за да ни нападат. — Без да искам, се нервирах. — Аз не мога да ги укорявам за това, че се борят, за да освободят острова си от нашественици! Не мога!

— Къде бяхте днес следобед?

Тази неочаквана смяна на темата ме принуди да продължа по-смирено:

— Дремнах в гората. Къде искате да бъда?

— Да, разбира се — отвърна разсеяно. — Следобедна дрямка. Това ободрява. А сега се пригответе, стъмва се.

Протегна ръка и ми подаде моя ремингтон. Не го поех. Беше моментна реакция, следствие от предшестващия спор. Моят отказ го възмути. Но не каза нищо. Нито пък аз. Излезе на балкона и малко по-късно го последвах. Аз, невъоръжен, духах на ръцете си, за да се стопля. Батис гребна шепа сняг и ми го хвърли в гърдите:

— Вземете! — каза той. — Може пък да ги прогоните със снежни топки.

— Мълчете.

Тя пееше. От черната гора до нас достигаха железни гласове. Дълъг, продължителен и нежен вой. Нежност, която ни караше да

примираме от страх. Батис зареди ремингтона си с много познатия щрак-щрак.

— Не стреляйте! — казах аз.

— Пее! — каза той.

— Не.

Думите на Батис изразяваха убеждението му, че съм полудял. Прошепнах:

— Не пее, разговарят. Слушайте.

Обърнахме глави. Тя седеше на масата. Гласът ѝ стигаше до балкона и отвъд него. Струваше ми се, че долавям диалог между виковете отвън и нейната песен. Проекторите не показваха нищо, освен снежинки, които падаха спираловидно от небето. Влязох в помещението. Когато се приближих към масата, тя спря да пее. Гората също млъкна.

Диалогът все още ехтеше в мен. Знаех само, че някои изрази се бяха повторили по-често от други. Думи като „индов“, нещо такова. И най-вече „Анерис“, или нещо подобно. Но всякакъв опит да се транскрибират тези звуци е обречен на провал, една неосъществима партитура. Моите гласови струни приличат на техните колкото четката прилича на цигулка. Въпреки това казах с много лоша имитация и голяма доза въображение:

— Анерис.

Тя ме погледна. Това ми бе достатъчно.

— Индов, Батис. Така наричат себе си — казах с голяма щедрост по отношение на звуците и моето тълкувание. — И тя си има име: казва се Анерис. Всяка нощ се любите с жена, наречена Анерис. — И заключих, понижавайки глас: — Казва се Анерис. Много красиво име, трябва да призная.

Батис ги беше свел до безименна маса. Аз смятах, че като им дадем име, неговият възглед неизбежно ще се промени. „Индов“, „Анерис“, няма значение. Думите, които съставях, почти измислях, бяха само неясно отражение на звуците, които те произнасяха. Но това беше по-маловажно от факта, че им отреждах определена самоличност. Естествено, постигнах точно обратното на това, което търсех. Батис избухна като бомба:

— Искате да говорите езика на жабоглавците? За това ли става дума? Тогава вземете техния речник! — И рязко хвърли към мен моя

ремингтон, който прелетя разстоянието, което ни разделяше. — Знаете ли колко муниции ни остават? Знаете ли? Те са там отвън, ние тук вътре. Излезте и им дайте пушката! Ще се радвам да видя как го правите. Да, ще се радвам да видя как преговаряте с жабоглавците!

Не казах нищо, а той набра инерция. Размаха стиснат юмрук:

— Махайте се оттук, проклет ревльо! Заемете поста си на стълбищната площадка! Слезте долу, защитавайте вратата! Нали ме обвинявахте, че съм убиец? Убиецът сте вие! Убиец на наивници! Заради вас ще ни убият! Ще изядат плътта ни, ще изсмучат мозъка от костите ни и когато се наситят, ще се смеят на вашите кретенски идеи, там, на дъното на своя мокър ад! Махайте се от очите ми!

Никога не бях го виждал такъв. Бе възбуден, както в най-лошите ръкопашни боеве на балкона, за миг ме накара да се почувствам като някой от омразните му жабоглавци. В продължение на няколко секунди издържах погледа му. След това предпочетох да прекратя разговора. Не слушах. Излязох от помещението.

Това, което ме изненадваше у Батис, не бяха аргументите, а отношението. Логично бе да вземем предпазни мерки. Бяхме убили стотици. Не можехме да очакваме едно бяло знаме да разреши изведнъж всички проблеми. Но Батис като че ли погребваше всякакви преговори. Не искаше да чуе и дума по въпроса.

През останалата част от нощта не се случи нищо. През отвора на вратата видях няколко, съвсем малко, които избягваха прожектора. Там горе Батис стреляше побеснял и ги ругаеше на своя германски диалект. Беше много нервен. Летяха сигнални ракети, виолетови на цвят, съвършено ненужни. За какво можеха да му послужат тези фойерверки?

Постепенно се вгълби в себе си. Избягваше всякакъв контакт с мен. Когато вечер се налагаше двамата заедно да сме на пост, говореше, без да казва нищо. Говореше и говореше, както никога преди. По този начин насищаше обстановката с празни приказки, говореше, за да задуши разговора, избягваше единствената тема, която трябваше да обсъдим. Аз се стремях да упражня всичката възможна търпимост. Искях да вярвам, че рано или късно ще отстъпи.

Тъй като изобщо не можех да разчитам на помощта му, реших сам да предприема една инициатива. Щях да се радвам да участва. Но беше невъзможно да го привлека на своя страна. Най-голямата ирония

бе, че самият Каф беше подсказал идеята. По време на спора спомена безумната възможност да предадем пушките си на индов. Точно това и направих. Предпазливо, разбира се. Отдавна за старата пушка на Батис нямаше муниции и поради това ни беше напълно безполезна. Един толкова практичен индивид като него не би тъгувал за безполезно оръжие.

Отправих се към плажа, където за първи път стъпих на острова. Знаех, че те често използват това място като отправна точка, когато излизаха от океана. Там забих пушката здраво в пясъка откъм приклада. Заобиколих я с кръг от големи загладени камъни — просто съоръжение, което разкриваше моите намерения. Може би ще разберат знака. Във всеки случай нямаше какво да губим.

* * *

Изнизаха се три дни и в интерес на истината трябва да се каже, че Батис не заставаше между Анерис и мен. Вярвам, че постъпваше така поради сложни причини. Той не умееше да се справя с важни дилеми. Естествено, подозираше нещо за отношенията ми с нея. Но подозренията му бяха много по-мъгляви, отколкото би могло да се очаква при създадите се обстоятелства.

Мъжете, отдадени на морето, са колкото груби, толкова и практични. От нашето съжителство и поради простия факт, че бях прочел повече книги от него, той заключаваше, че съм нещо като библиотекар не на мястото си. Явно единствената разлика между нас се състоеше в това, че в моята биография бе влязъл един много специален наставник, нищо повече. Но Батис споделяше това разпространено схващане, според което книгите са нещо като средство против плътските изкушения, и поради това беше убеден, че нашите влечения нямат пресечна точка.

Вероятно най-много го объркваше това, че аз не му оспорвах собствеността върху Анерис. Иначе би имало пиратски сбивания, където той би се чувствал на свой терен. Но аз никога не съм предявявал претенции към някаква си вагина. Това, което излагах пред него, бе по-висше, много по-висше: че врагът не е звяр. Един по-просветен човек би заключил, че тази идея е далеч по-опасна за

неговите интереси, защото именно тя неизбежно ме сближаваше с Анерис. Той — не. Очевидността сломяваше дори първобитната логика на един Батис Каф, но резултатът не бе просветление, а срыв. Тъй като отхвърляше постановката в нейната цялост, не можеше да се противопостави дори на онази част от нея, която го засягаше най-пряко. Неговият отговор бе да обърне гръб и да се преструва, че не вижда проблема.

Истината бе, че Батис бе подложен на двойно преследване. Сега го дебнеха както извън фара, така и вътре. Не може да се каже, че не бе способен да разбере действителността. Просто той нито желаше, нито можеше да я приеме. Беше се приспособил към острова посвоему. Не отричам, че притежаваше морални принципи. Не беше убиец. Или не искаше да бъде. През тези дни повтаряше повече от всякога историята за италианеца, сбъркан със содомит, или обратното. Не ставаше дума за анекдот. Бяха фрагменти от минало, което не познавах, някаква злополука, неволно убийство, постъпки повече или по-малко случайни, които го бяха отхвърлили от обществото. Може би по този начин се е озовал на острова, като беглец от правосъдието. Това не ме засягаше. В края на краищата, да се питам дали Батис е добър или лош, беше съвсем маловажно. А и на този фар, бих могъл да го потвърдя, идваха само бегълци по един или друг повод. Работата беше там, че веднъж озовал се тук, на фара, в някакъв момент се е почувствал задължен да придаде някакъв смисъл на лудостта. Избра да мисли нощем и да избягва дните. Превърна противника в звяр и така замести конфликта с варварство и опонента — със звяр. Парадоксът се състоеше в това, че разумът му се поддържаше в равновесие благодарение на тази несъстоятелност. Битката за живот поглъщаше всичко. Поради мащабите на опасността се отлагаха обсъждания, които той не приемаше, защото ги смяташе за нелепи. А щом се укрепеше логиката му, всяко нападение я увековечаваше. Терорът на индовете бе негов естествен съюзник. Колкото повече индовете се приближаваха към фара, с толкова повече аргументи се въоръжаваше Батис. Колкото по-брутални ставаха нападенията им, толкова по-малко разсъждения заслужаваше нападателят.

Но аз не бях длъжен да го следвам. Всъщност това бе единствената човешка свобода, която ми оставаше там, на фара. И ако се докажеше, че не са зверове, редът, който си бе създал Батис, щеше

да се разруши с повече насилие, отколкото криеха военните арсенали на цяла Европа. Това го разбрах по-късно. През онези дни виждах само един Батис Каф, който не разсъждава. Но кой не би променил гледната си точка, когато животът и бъдещето зависят от погледа, отправен към врага?

Беше най-обикновен ден, поредният на фара. Но от онези, които започват преизпълнени с предчувствия. Коремите на облаците изпъкваха с черно-сивите си оттенъци. Хиляди отделни, несвързани облаци заемаха небето като камъчета на мозайка — това разширяваше небосвода. Зад облаците просветваше бледорозовата светлина на матовото слънце. Невидими ръце бяха прибрали двуцевката. Прекарах половината сутрин в разсъждения какво означава това. Но не стигнах доникъде. Това акт на добра воля ли беше, или точно обратното?

През следващите нощи ми се стори, че дейността на индов намалява. Не се виждаха. Усещахме, че са там отвън, да, шепнеха помежду си. Но когато запалвахме прожекторите, избягваха битката. Най-убедителното доказателство бе, че Батис не можа да стреля нито веднъж.

Имаше ли някаква връзка между тази липса на агресивност и изчезналата пушка? Действителност или желание, породено от надеждата? Чувствах се слаб: можех да мисля за това хиляда години, без да стигна до никакво заключение. Не бях сигурен за нищо.

Тръгнах да се разходя до чешмата. Там видях Батис, който се занимаваше със смешно ненужни работи. Работеше, за да не трябва да мисли, и това му пречеше да види абсурдността на тези временни ремонти. Изглеждаше зле. Личеше, че е спал с дрехите. Предложих му цигара, най-вече защото би било добре да възстановим някаква човешка връзка. Но и аз не бях в добро настроение. Той отвори уста, а на мен ми идеше да му се развикам, да го обвиня за неговото неразумно отношение.

— Имам добра идея — каза той с тих глас, съзнаващ, че произнася невъзможно предложение. — На кораба все още има много динамит. Ако убием още хиляда, ще ликвидираме проблема.

Той бе в защитна позиция и посвоему ми правеше отстъпка. Но аз вече не бях в състояние да любезнича. Винаги се бях отнасял към него любезно, съобразявах се с ограничеността му, проявявах

разбиране към недостатъците му, отстъпвах в дреболиите, когато се налагаше. Неговите цели бяха колкото прозрачни, толкова и смешни. Какво упорство в отрицанието! Бяхме като двама давещи се, а решението, което той предлагаше, бе да изпием всичката вода в морето. Изнервяше ме повече от всякога; беше от онези хора, които подобряват добрите неща, но влошават лошите. Ако убиехме още индови, щяхме да си затворим окончателно вратата към диалога, ако изобщо бе възможно да е отворена, и щеше да се затвърди установеният насилствен ред. Но колкото и да беше малка, възможността да се разберем с противника бе безкрайно по-привлекателна от една несигурна и престъпна борба. Защо трябваше да го следвам в неговата лична война? Не, вече не бях склонен да убивам и бих го направил единствено при отчаяна законна самозащита.

— На какво се дължи магарешкият ви инат? Опомнете се, Каф! Смятахме, че това е обсадата на Сиракуза, а ние, с пушки и динамит — архимедовци на двайсети век. Но всичко показва, че те се борят за земята си, единствената, която имат. Кой би могъл да ги съди за това?

— Вие с мишеморка ли храните мозъка си? — отвърна ми той и размаха стиснат юмрук. — Все още ли не знаете, че на това място Бог няма права? Вие искате да видите светлини на катедрала там, където има само пепел. Заблуждавате се, Kollege! Ако все още сте жив, то е защото ви отворих вратите на фара! Ако не ги убием, те ще ни убият. Така е. Помогнете ми да слеза до кораба! Аз го направих за вас. Нима сега ми отказвате помощта си?

Разговорът се беше превърнал в реторика на фанатични византийци. Събираха се на едно място моята фрустрация, неговото объркване и огромната самота на фара. „Имаме нужда само от умение — казвах му аз, — няма непреодолима враждебност.“ „Заедно сме силни, не ни разделяйте“ — бе неговият контрапункт. Но този път не бях склонен да отстъпя, не можех да отстъпя. Той черпеше от силата на аргонавт, аз му противопоставях дързостта на сабълор. Развихах се, когато повтори своите контрааргументи.

— Аз съм този, който се опитва да ви помогне! И ще го сторя, ако престанете да се държите като муле!

Взе да се смее като полудял. Забрави за кофите с вода, които пълнеше, погледна ме в очите и още повече се разсмя.

— Аз съм муле, аз — муле — казваше той на някакви невидими приятели. Смееше се и повтаряше: — Жабоглавците са господа, а аз съм муле!

Смееше се с лице към небето и правеше малки кръгчета като влакче-играчка. Възмутен, или луд, или и двете едновременно. Започна да разправя сам на себе си историята за италианеца, сбъркан със содомит. Запуших ушите си с две ръце:

— Млъкнете най-последно, Каф! Млъкнете! Забравете италианци и содомити! Кой се интересува от вашите жалки преживелици? Рано или късно е нужно да осъзнаем единственото смислено нещо: че трябва да се споразумеем с тях, да се помирим, по дяволите!

Изведнъж се престори, че не ме слуша, сякаш ме нямаше там и той бе сам на чешмата. Тази детска реакция ме възмути?

— Може да имат повече интелигентност от вас! — казах и посочих с пръст главата си. — Да, възможно е единствените зверове на този остров да сме ние! Ние и нашите пушки, и двуцевки, и муниции, и взривове! Много лесно е да се убива и много трудно е да се постигне споразумение с врага!

— Не съм убиец — прекъсна ме той. — Не съм убиец.

И, какъв парадокс, ми отправи най-убийствения поглед, който някога съм виждал.

Взе по една кофа с вода във всяка ръка и изчезна. В този момент разбрах, че Каф е убил някого някога и че това го измъчва. Предполагам, че беше голяма грешка от моя страна да не го изслушам. Също така е вярно, че криеше душата си под слонска кожа; не беше лесно да го разбере човек.

След като си отиде, продължих разходката си. Заваля. Дъждът замърсяваше снега. Ледът по дърветата се втечняваше, ледените висулки се чупеха с лек пукот. Пътеката се пълнеше с кал. Трябваше да скачам, за не стъпя в калта. В началото ми беше все едно дали вали. Капките се процеждаха през вълнената качулка и аз просто я свалих. Но скоро заваля достатъчно силно, за да загаси огънчето на цигарата ми. Бях по-близо до къщата на метеоролога, отколкото до фара. Реших да се подслоня в къщичката, която ме прие като просияшки дворец. Облаците не пропускаха светлината, намерих изоставена половин свещ и я запалих. Пламъчето трептеше. По пода танцуваха светлосенки.

Пушех, без да мисля за нищо конкретно, когато се появи Анерис. Виждаше се, че Батис я беше бил. Накарах я да седне до мен на леглото.

— Защо те е бил? — попитах, без да очаквам отговор. В този момент ми идеше да го убия. Започнах да проумявам, че величието на любовта, която изпитваме към някого, може да ни се разкрие чрез величината на омразата, която отправяме към някой друг. Беше съвсем мокра. Това още повече подчертаваше красотата ѝ въпреки ударите, които бе получила. Свали си дрехите.

Преходът от човешкото към животинското не влияеше на удоволствието, което тя ми даряваше. Любихме се толкова пъти и така интензивно, че започвах да виждам жълти искри. В един момент вече не знаех къде свършва моето тяло и къде започва нейното, и къщата, и целият остров. След това — изтегнат на леглото, студеното ѝ дишане до врата ми. Изплюх цигарата много надалеч и се облякох. Закопчавах колана си и мислех за банални неща. Излязох от къщичката. Потреперих от студ.

Драмата се разкри, когато бях на стотина метра от фара. Просто за разнообразие бях минал по северния бряг вместо по вътрешната пътечка през гората. Беше много лъкатушен път. Вдясно от мен бе океанът, а вляво дърветата образуваха непроницаема стена. Корените се показваха изпод покривала от пръст и материал, довлечен от прилива. Често ми се налагаше да скачам от камък на камък, за да не цопна в морето. Пеех един студентски химн. По средата на третата строфа видях дим на хоризонта. Тънка черна линия, която под въздействието на вятъра се накланяше, преди да се издигне нагоре. Кораб! Сигурно са се отклонили от маршрута си по някаква причина и сега плаваха много близо до острова. О, да, кораб! Въпреки препятствията, стигнах до фара.

— Батис! Кораб! — И добавих, почти без да се спирам: — Помогнете ми да запаля фара!

Каф цепеше дърва. Погледна хоризонта с безразличие.

— Няма да го видят — отсъди той. — Много е далеч.

— Помогнете ми да изпратя S.O.S.!

Качих се по вътрешната стълба. Той ме последва, без да бърза. Много е далеч, повтаряше, много е далеч, няма да го видят. Имаше право. Проекторите на фара бяха като блещукане на светулка, която

иска да се свърже с Луната. Но желанието ми беше толкова силно, че ме караше да получавам оптически халюцинации, и в продължение на няколко минути агония ми се стори, че съдът обръща към нас и че онази метална частица става все по-досегаема. Грешах, разбира се. Корабът потъна зад хоризонта. Известно време все още се виждаше изтъняващият дим на комина. После нищо.

До последния момент изпрацах бясно по морза S.O.S, Save Our Souls. S.O.S, Спасете Нашите Души. Никога молитвите и молбите за помощ не са сливали така добре, както на фара. Никога не е съществувало толкова благоприятно доказателство за атеизъм. Няма да дойдат. В онзи кораб имаше човешки същества. Чакаха ги семейства, приятели, любовници, пристанища, които в този момент, точно в този момент сигурно им се струваха далечни. Но какво знаеха те за отдалечеността? За мен, за фара? За Батис Каф или за Анерис? За тях светът, който ме задържаше, не бе нищо повече от далечен профил, едно незначително и безплодно петно.

— Не го виждат — каза Батис без никакво чувство в гласа, нито добро, нито лошо. Просто гледаше към кораба с неутрално разбиране, все още с брадвата за цепене на дърва в ръце, премигвайки като бухал. Не бях справедлив към него. Но бе единственият човек наблизо и трябваше да плати за моето отчаяние.

— Погледнете се! Не сте помръднали нито мускул! На какво сте заприличали, Каф? Нито ми помагате за индовете, нито за човеците. Било активно, било пасивно, саботирате всеки мой опит за разумно действие или за спасение. Ако корабокрушенците имаха профсъюзи, вие бихте били свършеният стачкоизменник!

Батис излезе от фара, за да избяга от мен. Но аз го последвах надолу по стълбите. Бълвах упреци зад гърба му. Той се преструваше, че не ме чува, само мърмореше фрази на германски диалект, за да изрази отвращението си. Дръпнах го за ръкава. Вдигна ръце, ръкомахаше, сякаш бях непоносима тъща. Изплъзваше се за малко и аз отново го хващах за лакътя или за приклада на пушката, която висеше на гърба му. Спря на площадката пред фара. Разменяхме си взаимни обвинения. Силуетът на кораба бе разкъсал тънките диги, които все още ни отделяха от откровената враждебност. Мина много време, преди да осъзная, че Батис мълчи.

Стоеше с отворена уста и мълчеше. Въртеше глава ту наляво, ту надясно. И северният, и южният бряг бяха пълни със съвсем малки индови. До кръста във водата или скрити между скалите и морето като раци. Ципите на ръцете и краката им бяха почти прозрачни. Батис издиша през носа си като кон. Гледаше небето, прозрачната светлина и после силуетите, които се криеха на границата между морето и земята. Приличаше на човек, изгубен в пустинята, който се опитва да различи дали онова, което вижда, е мираж, или действителност. Направи крачка на север. Децата се скриха зад камъните. Повечето нямаха и един метър височина. Гледката на дечицата неизбежно умилява. Дори вълните изглеждаха по-благоразумни, сякаш сдържаша устрема си от страх да не ги наранят. Те използваша водата като дюшек и ни наблюдаваха с любопитство.

Изведнъж Каф свали пушката от рамото си. С припрени и тромави движения задейства пълнителя.

— Няма да го направите, нали? — казах аз.

Преглътна. Гледаше, без да вижда опасности. Бяха деца, само деца, които не търсеха прикритието на полумрака, за да ни убият. И идваха точно сега, когато дните започваха да растат. Най-накрая Батис хукна към фара в галоп, невярващ на нищо и забравил за мен.

Един изстрел във въздуха щеше да е достатъчен, за да предизвика бягство. Но той не стреля. Защо? Ако бяха само неразумни зверове, ако им дължахме само страдания и наказания, защо не ги убиваше, без да се замисли? Смятам, че и той не разбираше напълно значението на този отказ. А може би го разбираше.

* * *

Срамежливи като врабчета и благоразумни като мишлета, малките индови постепенно се придвижиха към сърцето на острова. С други думи, към фара. Първите дни не се осмелиха да преминат бреговата линия. Караха ни да се чувстваме като животни в зоологическа градина. Стотици очи, големи и зелени като ябълки, ни следяха часове наред, не пропускаха нито едно наше движение. Не знаехме какво отношение да вземем. Преди всичко Каф. Сега, когато се сблъскваше с безобиден враг, не знаеше как да постъпи. Неговото

объркване отразяваше точно докъде стигаха противоречията му. Скрупулите му бележеха границите на упорството му.

Превърна се в човек-паяк. Рано сутрин излизаше от фара. Първите деца, винаги прехласнати, се появяваха около два часа по-късно. Той се преструваше на сляп, но веднага се оттегляше в жилището си. Много често вземаше Анерис със себе си и връзваше глезена ѝ за крака на леглото. Друг път се държеше, сякаш тя не съществуваше. Държането му ставаше по-непредсказуемо от всякога.

Беше мъж със силна телесна миризма — не казвам, че миришеше неприятно, просто притежаваше тази особеност — и стаята попи повече от всякога неговото присъствие, едно плътско излъчване с първична топлина, която никой европейски нос не би разпознал. За да се предпази от въображаеми рискове, затваряше блиндажите на балкона, с което затъмняваше помещението. Един хубав ден влязох там — открих го по-скоро с носа, отколкото с очите си. Сянката му бе до едната бойница, откъдето наблюдаваше тази носена от морето детска градина, в каквата се превръщаше островът. Слънчевата светлина, влизаща през отвора, рисуваше очите му като карнавална маска. Това вече не беше спалня, беше леговище.

— Това са деца, Каф, нищо повече. Децата не убиват, те играят — казах аз, като се показах наполовина от трапа. Дори не ме погледна. Само постави пръст на устните си.

Аз също изживях нещо, подобно на изумление. Но подобронамерено. Бяха същества от друг свят, не ги разбирах. Воювах с нас, а неочаквано изпращаха децата си на бойното поле. Може би се отнасяха към нас като с някакъв вид сифилис, който засяга само възрастни. Както и да е, не беше нужно да си гений, за да проумееш връзката между побитата в пясъка пушка и появата на децата. Дали зад всичко това стоеше замисълът на големи стратегии, или на напълно безотговорни личности? При все това, ако искаха да ни покажат волята си, с какви средства разполагаха? Там, където ние бяхме използвали пушки, те винаги противопоставяха голи тела. Аз бях поискал примирие с една безобидна пушка, те отговаряха с беззащитни тела. Тази логика извратена ли бе, или най-съвършената?

Децата много скоро усетиха, че аз няма да им сторя нищо лошо. Следващите дни стъпиха на твърда земя. Все още се държаха на разстояние. Но макар че моето изражение се стремеше да е строго,

често не можех да сдържа усмивката си: гледаха ме втренчено, само гледаха и гледаха. Очите им — извънредно големи, устите — отворени, сякаш бяха подложени на панаирджийски хипнотичен сеанс.

Една сутрин влязох навътре в гората. Коженото палто ми топлеше гърба, дебелият панталон ме изолираше от снега, а скръстените ръце ми сгрываха гърдите. Но не можах да дремна спокойно. Шепот някъде наблизо ме накара да отворя очи.

Може би бяха петнайсет или дваайсет. Висяха от клоните на различни височини и ме разглеждаха като бухали. Аз се намирах в онова състояние на полусън, което увеличава недействителното. Дърветата не им бяха познати и се катереха крайно неумело. Това правеше телцата им толкова крехки, толкова уязвими, че за да не ги нараня, се оставих на тяхното любопитство. Помислих си, че ако стана изведнъж, ще ги изплаша, а като се разбягат, ще се наранят. Разтърках гурелите си.

— Марш отгук — казах, без да повишавам много глас. — Връщайте се във водата.

Не се помръднаха. Изправих се сред кръг от малки шпиони. Повечето стояха мирно и мълчаха. Някои шепнеха, или се прегръщаха с ласки по средата между борбата и братството, но и те не сваляха очи от мен. Не можах да устоя на изкушението и докоснах крака на най-близко стоящия до мен. Седеше на дебел, успореден на земята клон и клатеше крака. Докосвам стъпалото и нещо като всеобщ смях се разнася из растителността.

Не мина много време и преодоляха смущението си. Дотолкова, че станаха истински досадни. Където и да отидех, тези малки гологлавци неизменно ме следваха. Приличаха ми на орляците гълъби по площадите на големите градове. Често се обръщах и килим от глави изникваше на височината на пъпа ми. Правех рязък жест, за да ги прогоня, и те отстъпваха само няколко метра. Умираха да ме докосват. Най-дръзките ме щипеха по лактите и коленете, бягаха и се връщаха с патешки смях. Ако седнех, наставаше лудница: безброй пръстчета се бореха за косата ми, бакенбардите и врата. Раздадох няколко плесници тук-там. Но тази реакция беше по-унизителна за мен, отколкото за жертвата.

Истината е, че ми бяха достатъчни няколко дни, за да свикна. Играеха около фара от сутрин до вечер. Като единствена предпазна

мярка затваряхме вратата на фара. В противен случай крадяха. Ако вратата беше отворена, влизаха във фара и отнасяха най-различни предмети от склада: свещи, чаши, моливи, хартии, лули, гребени, брадви, бутилки. Веднъж дори един акордеон, по-голям от крадеца, когото залових, докато бягаше, натоварен като мравка. Друг път динамитна шашка. Кой знае в кое тълче я бяха открили. За мой ужас ги сварих по време на игра подобна на ръгби, като пълнителят им беше топка. Но не би било справедливо да ги обвиняваме в кражба. Нямаха съзнание за значението на това деяние. Щом един предмет съществува, това бе достатъчно, за да си го присвоят. Когато им виках и им се карах, дори не реагираха. Сякаш казваха: нещата са тук и щом са тук, взимам ги и това е, нямат собственост. Всякакви педагогически опити с престорени заплахи или с благи думи бяха напразни. И ако можех да предпазя склада, като затворя вратата, то външните защитни съоръжения бяха подложени на неминуема разруха. Стъклата от бутилки, напъхани в процепите, измити от солената вода, блестяха в привлекателни жълти, зелени и червени цветове. Измъквах ги, за да си правят герданчета. Един лош ден откриха, че консервните кутии и възетата по стените са идеални играчки. Превръщаха ги в гирлянди, които влачеха след себе си тичешком, а както всички знаем, детските моди са още по-стадни от модите на възрастните. Прекарвах половината си време да поправам пораженията. Когато ги хвацах, ги заплашвах с драконовски резове, но те вече знаеха, че съм безопасен, и в отговор дърпаха ушите си с два пръста. Този жест може би съответстваше на нашето докосване на носа с две протегнати китки на ръцете.

Започнах да ценя децата като барометър на насилието. Докато са тук, мислех си, индов няма да ни нападнат. Страдах повече за тях, отколкото за себе си. Не исках дори да си представя реакцията на Каф, ако малчуганите се осмеляха да отворят трапа на неговото жилище. Най-големият разбойник от всички приличаше на малък, много грозен триъгълник. Триъгълник, защото раменете му бяха много широки, а дупето много малко, по-недоразвито, отколкото при неговите другарчета, сякаш природата все още не му беше определила конкретно пола. И грозен поради безкрайната галерия гримаси, които можеха да възпроизведат чертите му на прилеп. Другите се приближаваха до мен винаги масово, търсейки опора в числеността.

Не и той. Много често се разхождаше пред мен. Движеше се с твърда крачка, повдигайки лакти и колене с военна дързост. Аз не му обръщах внимание. На моето безразличие отвърщаше, като доближаваше устата си до ухото ми, където изливаше речи. В такива случаи можех най-много да го хвана за раменете и да обърна тялото му на сто и осемдесет градуса. Отиваше си, откъдето бе дошъл, като играчка на пружина. Но в един случай прекали.

Една вечер, седнал на гранита, се бях заел да кърпя един изпокъсан пуловер. Децата се бяха потопили в морето. Всички, без триъгълника. Всяка сутрин идваше пръв и всяка вечер си отиваше последен. Дойде да бърка в ухото ми. Аз не съм майстор на иглата и тези дразнения се превръщаха в допълнителна неприятност. Изведнъж усетих, че се притиска до тялото ми. Ръце и крака ме обгръщаха през гърдите и кръста. На всичкото отгоре ми налапа ухото и засмука меката част. Незабавно получи шамар, разбира се.

Боже мой, какъв плач. Триъгълникът тичаше и плачеше, надавайки страхотни резове. В началото не можах да сдържа смеха си. Веднага се разкаях. Лесно беше да се отгатне, че не е като другите хлапета. Дотича с плач до северния бряг, но се спря пред първата вълна. Сякаш изведнъж си спомни, че в тази посока не ще намери закрила. Без да губи нито миг, ревейки силно, се отправи към южния бряг. Този път дори не се доближи до водата. Плачът се беше смесил с безутешни хлипания и триъгълникът се въртеше като пумпал.

Понякога състраданието ни се явява като пейзаж зад последния хълм. Питях се дали този подводен свят е толкова различен от нашия: несъмнено имаха бащи и майки и съществуването на триъгълника показваше, че имат и сираци. Не издържах неговия плач. Метнах го на рамо като чувал. Занесох го до гранита и продължих да кърпя. Той отново се вкопчи в тялото ми, засмука ухото ми и така заспа. Аз се преструвах на равнодушен.

Знаех, че този мир е само едно крехко примирие, а всеки час без изстрели и вой — безценно отлагане. Но колкото повече дни и нощи минаваха, толкова по-далечни изглеждаха индовете. Всички мои усилия бяха насочени към това, да не мисля какво ще се случи рано или късно. Ето я човешката слабост, която се стреми да създаде надежда и да я разгласява до безкрай, така че самото повторение ни кара да бъркаме желано с действително.

Появяваха се все повече признаци, че антарктическата зима отстъпва и дава преднина на една дива пролет. Дните ни се усмихваха по-дълго; всяко денонощие светлината печелеше скъпоценни минути за сметка на тъмнината. Снеговалежите вече не бяха толкова обилни, снежинките ставаха все по-немоцни. Понякога не можеше да се каже сняг ли вали, или дъжд. Мъглата все по-рядко ни прегръщаше. Сега облаците бяха много по-високи. И вдигаха много повече шум, да.

Отказах да споделям нощните дежурства с Батис. Нямах нужда. Но знаех, че това не е подарено време: освен че отбелязваше едно примирие, присъствието на децата предлагаше на двете страни време за почивка. Казах му:

— Няма да ни нападнат, Каф. Децата са нашият щит. Докато са тук, няма да ни нападнат. Нито през деня, нито през нощта. Почивайте. Той броеше и лъскаше куршуми.

— Трябва да започнем да се безпокоим сутринта, когато не се появят на острова. Този ден може да стане нещо, не знам какво.

Разгъваше копринената кърпа, броеше куршумите и отново връзваше възела. Отнасяше се с мен, сякаш никога не бях влизал в неговия фар.

Освен това ни безпокоеше проблемът с триъгълника. След като го допуснах близо до себе си, вече не можех да се отърва от него. Всяка нощ спеше с мен, много далеч от нашите тревоги. Беше като кълбо нерви, което се движи под завивките като огромно мишле. Много бавно се успокояваше. Накрая засмукваше ухото ми и

заспиваше вкопчен в тялото ми в поза на зародиш, изпускаяки през нослето звуци като от запушени тръби. Но го благославях. Когато чувстваме до себе си детския егоизъм, болките ни се облекчават поради контраста. Аз: как ще приключи тази космическа война? Той: тук има топло легълце.

Една сутрин бяхме навън, близо до фара. Играехме с триъгълника и Анерис. Биехме се със снежни топки и се смеехме като деца. Появи се Каф, приличащ на мокър гарван. Дългото му черно палто, брадата и косите му, също черни, се открояваха ярко на белотата на снега. Носеше пушката, харпуна и дърва, които стискаше с две ръце. Мъкнеше тежест, трудна да се опише. По-скоро по инстинкт, отколкото от злоба, прекрати игрите ни. В изблик на неразумно насилие заплаши с пръчка триъгълника, който побягна ужасен, и отведе Анерис във фара.

Улавяше по интуиция опасностите от нашите действия, привидно безобидни. Играехме, нищо повече, но играехме. А играта, колкото и да е невинна, говори за взаимно привличане и равенство, защото, когато играем с някого, не съществуват граници, нито йерархия, нито биографии; играта е пространство за всички и за всеки. И това нещо, така просто и приятелско, естествено, се зловидеше на Батис Каф.

Преди да си отиде, го замерих със снежна топка и го улчих по врата:

— Хайде Каф, зарадвайте се малко — казах аз. — Може пък да успеем да се справим.

Отправи ми поглед като към съратник-ревизионист. Втора снежна топка би била истински опасна.

* * *

Преди да го осъзная и без да си поставям за цел, вече бях придобил известни навици. Идваше нов ден. С първия слънчев лъч долният и горният свят се разделяха след ожесточена битка. Неведнъж бяхме страдали от изненади в последния момент. Островът беше почти мъртва природа. Поради липсата на насекоми и птици, всички звуци, чужди на нашата дейност, произхождаха от морето или от въздуха.

Батис и аз мразехме атмосферната тишина. Дните, когато морето бе гладко, а ветровете се успокояваха, нервите ни понасяха допълнително изпитание. Знаехме, че всеки неопределен шум идваше от индовете и това ни караше при най-малкото съмнение да изстрелваме сигнални ракети. Но сега моята гледна точка се изместваше. Трябваше да направя усилие, за да си спомня предишния живот, когато тишината не представляваше заплаха. Светлината завладяваше острова. Децата се появяваха от водата и започваха да си играят около фара. Батис се затваряше в крепостта си като слон, който бяга от комари. Така той обръщаше гръб на действителността.

Триъгълникът си беше спечелил привилегии на принц. Увисваше на гърдите ми дискретно. Трудно бе да се проумее: цели месеци със стрелба бяхме държали стотици индови далеч от фара. А сега не можех да се отърва от едно хлапе, което не ми стигаше и до пъпа.

Характерът му бе налудничав, като на човек, който не разпределя разумно енергията си. През деня оглавяваше ордите от малки индови нагоре-надолу из острова. Когато другите деца си отиваха, той падаше от умора, без да се притеснява от неудобствата на терена. В края на деня аз го прибирах изпод някое дърво или от някоя дупка в гранита и го носех на моето легло. Не знам защо го покривах с одеало. Индовете изглеждаха безразлични към студа и топлината. Но аз го покривах.

Залезът бе изцяло мой. Имах обичая да почивам на плажа, където някога бях слязъл от кораба. Благодарение на заливчето, вълните пристигаха укротени. Антарктида беше сцената, а аз седях в една удобна ложа. Границата на вечните ледове започваше на повече от сто мили на юг, но замръзналият континент имаше такава сценична сила, че можех да ѝ се наслаждавам оттук. Когато слънцето угаснеше, фойерверки се простираха по хоризонта. Пролетни мълнии с цвят на сярра и златни брадви даваха представление само за мен. Оранжеви и виолетови лъчи се биеха като въздушни змейове, увиваха се спираловидно едни около други. С последното си избухване светлините ме караха да изпитам едно фантастично преживяване. Исках да си представя, че индовете ми говорят и чрез отлива шепнат: не, днес не, и днес няма да се убиваме. После се връщах на фара, за да прекарам нощта.

Снегът се топеше, а отношенията ми с Батис се вледеняваха. При тези обстоятелства единственият фактор, който укрепваше съюза ни,

бе — интересна работа — метеорологията. Докато обсадата на индовете ни задушаваше, не се и сещахме за други, по-отвлечени рискове — тяло, нападнато с щик, няма време да се безпокои за възможен пристъп на апендицит. Но когато индовете напуснаха сцената, а пролетта настъпваше срещу нас с цялата си антарктическа мощ, бурите станаха неизменни. Когато имаше гръмотевици, се чувствахме като бомбардирани от артилерия. Стените трепереха. Бойниците се осветяваха с постоянна светлина. Светкавиците изпълваха хоризонта като гигантски корени. Боже мой, какви светкавици! Не си го признавахме, но примирахме от страх. Анерис не. Може би не схващаше действителната величина на опасността. Тя не знаеше, че строителите изобщо не са си дали труда да инсталират гръмоотвод. А ние знаехме. Всеки миг можехме да паднем поразени като мравки под лупата на дете садист. И така, докато Анерис поддържаше едно екстатично равнодушие, ние двамата с Батис навеждахме глави и шепнехме молитви, като онези митични праисторически човеци, безсилни пред природните стихии.

Но тази солидарност не отиваше по-далеч от миговете на споделена тревога. Сега, когато Батис се оттегляше в спалното си помещение с нея, трябваше да потискам чувствата си. Често не можех да заспя през цялата нощ. Из фара ечеше дрезгавият глас на Батис, измъчващ робинята си. Изпълваше ме истинска враждебност към него. Правех героични усилия да се сдържам, за да не хукна нагоре и да измъкна Анерис от омазненото му легло. През онези дни щеше да ми е безкрайно по-лесно да стрелям срещу Батис, отколкото срещу индовете. Той не знаеше, че най-избухливият динамит, който качихме от португалския кораб, бях аз. Сега всяка вечер се палеше моят фитил и аз не знаех колко време бих издържал, преди да се възпламени — страстта, която изпитвах към нея, растеше по-голяма от острова, където се бе разгоряла.

Хубавото на някои музики е в това, че не ни дават да мислим. Сигурно бе, че Анерис въплъщава една от тези музики. Единственият спорен момент бе дали е възможно да ѝ се устои. Бяха разбираеми мотивите на Каф да я покрива с парцали: нейната прелест би подлудила и най-целомъдрения монах. Пуловерът, който носеше сега, бе по-долнопробен от всякога. Тази провиснала и изпокъсана дреха някога е била бяла, а сега бе придобила оттенък между сиво и жълто.

Зад гърба на Батис Анерис често я събличаше. Голотата бе нейното естествено състояние и тя се движеше с възхитителна липса на свян, не познаваше тази дума. Можех да я съзерцавам от хиляди гледни точки, никога не бих се наситил да ѝ се възхищавам. Когато ходеше гола из гората. Когато седеше на гранита с кръстосани крака. Когато се качваше по стълбите на фара. Когато се излагаше на нашето тъжно слънце на балкона, като гуцер, неподвижна, с лице към небето, брадичката нагоре, очите затворени. Любех се с нея при всяка възможност.

С Батис, сведен до положението на въоръжен затворник, и индовите далеч от непосредствения хоризонт, удобните случаи зачестиха: макар че я поробваше повече от всякога, критерият на Каф да я задържи или да се отърве от нея беше много произволен. През нощта тя страдаше, а през деня се отегчаваше. Често ставах свидетел на това. Когато нямах друг изход, освен да се кача горе в жилището, по-мрачно от всякога, за да взема нещо за ядене. Докато Батис следеше какво става навън, Анерис подреждаше къщата. Имаше много особено схващане за дисциплината на предметите. За нея лавиците бяха несигурни места и тя ги избягваше. Упорстваше да подрежда нещата по земята, много близо едни до други, притиснати отгоре с камъни.

Дните, когато я освобождаваше, се криехме от Каф из гората. Децата ни видяха заедно на няколко пъти и истината е, че не ни обръщаха внимание. Както всички знаем, на децата им личи какво си мислят. Също така е вярно, че тяхната толерантност се основава на това, което виждат, а не на това, което мислят. Нищо не им се струва странно, а само ново. Когато можех, скришом наблюдавах отношенията на Анерис с децата — те практически не съществуваха. По-скоро се отнасяше с тях като с допълнителна неприятност. Можеха да бъдат линията за връзка между нея и съплеменниците ѝ, можеха да ѝ носят спомени и новини. Тя не изразяваше ни най-малък интерес. Игнорираше ги, както ние игнорираме мравките. Един ден видях как крещи на триъгълника. Децата бяха досадни, но триъгълникът можеше да замести цял рояк. Тя го пъдеше, но той винаги се връщаше, сякаш някакъв слухов недостатък му пречеше да разбира силните думи. За мен това бе най-голямото му достойнство, а за нея — най-непоносимият недостатък. Но всекиму би станало ясно, че толкова враждебност не е насочена срещу едно беззащитно същество, а срещу

някакви трети лица. Аз се бях отрекъл от моите съплеменници, а тя — от своите. Това бе всичко. Единствената разлика се състоеше в това, че индовете бяха по-близо до Анерис, отколкото човеците до мен.

Каква полза да си задавам въпроси, на които не мога да дам отговор? Бях жив. Можех да съм мъртъв, а живеех. Само това, нищо повече. Можеха да са изтръгнали органите ми един по един, трупът ми можеше отдавна да се е разложил на дъното на Атлантика. Вместо това бях до нея, любех я безгранично, без норми. Ала опитите ми да се доближа до нея си оставаха напразни.

Учудващо ли бе това резервирано отношение, след като бе живяла на фара? И независимо дали исках или не, историята на този мъж се кръстосваше с моята. По същество бях съучастник в неговата жестокост. Но, от друга страна, беше очевидно, че никой не я задържа против волята ѝ. Изглеждаше, че не мрази Каф заради упражненото насилие, нито пък се възхищава от него заради защитата, която ѝ дава. Сякаш този груб мъж, който я притежаваше, унижаваше и биеше, бе необходимо зло и нищо повече.

След като правехме любов, се разтваряше една врата. Можех да видя това на лицето ѝ. Гледаше ме като през мръсно стъкло, някак си напрегнато, поглед, който лесно бихме сбъркали с нежност. Пристъпи на възбуда, които с всичките си липси се доближаваха до някакъв вид обич. Беше само мираж. Да ѝ поискаш ласки, бе все едно да ѝ изтръгнеш езика. Когато исках да говоря с нея съучастнически, с близостта на най-самотните любовници на планетата, когато я прегръщах прекалено много, очите ѝ я превръщаха в умираща птица.

Но не е нужно човек да се насилва да описва сцена, която не следва никакъв сценарий; фарът принадлежеше на непредсказуемото и нашата история се придвижи по много по-лъкатушни пътища.

Един ден децата не направиха своето ежедневно посещение. Късно сутринта, когато стана ясно, че няма да дойдат, триъгълникът се взираше в океана като малък ястреб. Но безпокойството му не продължи дълго. Скоро след това се вкопчи в коляното ми и взе да се извива като цирков артист. Когато искаше да играем, по този начин изразяваше нетърпението си.

Аз страдах от отсъствието на децата. Те бяха единственият свеж полъх в тази обгорена от барут земя. Анерис поддържаше така свойственото за нея херметично мълчание. Батис беше обзет от радостна възбуда, която би трябвало да изглежда неуместна. Но не бе. Макар че никога не беше го признал, той разбираше, че децата са послание. Сега, когато бяха изчезнали, неговият ред се възстановяваше. И точка. Главата му не допускаше мисълта, че след оттеглянето на децата може да последва ново събитие.

Наблюдавах го как подрежда мунициите, как прави нови укрепления, подготвя нови оръжия. С празните консервени кутии бе създал нещо като орган с много тръби, в който вмъкваше сигналните ракети, доколкото ни бяха останали, за да ги ползва като снаряди. Беше приказлив и дори се смееше. Перспективата да обстрелва нападателите с цветни ракети го въодушевяваше безмерно. Разказваше анекдоти с черен хумор, на които аз нямах сили да се смея.

Но това бе оживлението на агонизиращите. Бяхме изгубили войната. Да се съпротивлява до последния куршум може би съответстваше на неговото разбиране за живота, но никога не би ни спасило.

Обядвахме заедно.

— Може би няма да чакат да падне нощта — казах аз.

— Разчитайте на мен — отговори той. — Хубаво ще ги изплаша.

Смееше се като маймуна.

— А ако не идват да ни убият? Пак ли ще стреляте?

— А вие? — попита той. — Няма ли да стреляте, ако се опитат да ни нападнат?

Анерис седеше на пода със скръстени крака. С отворени очи, но без да гледа, неподвижна, сякаш спеше будна. Помислих си, че нашите насилия се въртят около нея, както планетите се въртят около Слънцето. Батис се отпусна на леглото. Пружините изскърцаха. Големият му корем се издуваше и спадаше. Не беше нито заспал, нито сънен като Анерис. Какво правех аз с пушка в ръце? Разумът ми казваше, че я държа за отбрана, сърцето ми казваше, че я държа по задължение. Батис отвори очи. Не мигаше. Гледаше тавана, без да мръдне от леглото, и ме попита:

— Затворихте ли добре вратата?

Отгатнах за какво става дума. Това бе начинът, по който той приемаше, че индовете ще рискуват да се покажат на дневна светлина. Също така ми подсказваше и други подробности. През тези дни се бе преструвал, че не вижда решението ми да осиновя триъгълника. Къде бе той? Каф го вълнуваха практични въпроси: да не направя някоя глупост по време на боя. Но бе непростимо да ми го напомня.

Слязох тичешком по стълбите. Нямаше го. Излязох от фара със свито от страх гърло. Видях го на границата на гората. Слънчевата светлина, вече ниска, боядисваше снега в синкав цвят. Триъгълникът стоеше с пръст в уста. Като ме видя, се засмя. Няколко индови стояха на колене зад него, прегръщаха го през кръста и му говореха приятелски на ухото. Сред растителността забелязах още шест или седем. Интуитивно долавях фосфоресциращите им очи и очертанията на голите им черепа.

Тръпка ме поби чак до костите. Но не беше капан. Многобройни ръце на индови леко побутнаха триъгълника и той дойде при мен. Започна да плаче. Големи сълзи закапаха — кап, кап, кап — и отвориха кратери в снега като малки метеорити. Триъгълникът прегръщаше коляното ми и се смееше, караше ме да го взема на ръце. За него всички грижи се свеждаха до едно: на какво ще играем.

Предполагам, че индовете чакаха някакъв отговор на този жест на добра воля. Но внезапно забелязах, че мускулите им се напрягат. Обърнах глава. Батис бе видял сцената. Въртеше се из балкона като подплашена невестулка. За парапета бе вързал изобретението си.

— Те са миролюбиви, Батис! — извиках аз. С една ръка закрилях триъгълника, а с другата ръкомахам. — Не ни желаят злото!

— Скрийте се във фара, Kollege! Ще ви прикривам!

Действаше по защитната си системата. С един фитил беше свързал всички ламаринени тръби със сигналните ракети, скрити в тях. Отворите на тръбите сочеха право към нас.

— Недейте, Каф! Не го палете!

Възпламени го. Цевите не бяха достатъчно дълги и ракетите извървяха произволни траектории. Едни ръсеха искри над главите ни, други отскачаха по земята, преди да избухнат.

Фойерверки в осем цвята изпълниха площадката. Залегнах на земята с триъгълника под себе си, но напред суматохата той ми се изплъзна като мокра риба.

Индовете подскачаха нагоре-надолу, избягвайки ракетите и куршумите на Батис. Изстрелите свистяха много близо до главата ми като пчели, които искат да свият гнездо в ухото ми. Триъгълникът плачеше от страх между едните и другите. Клекнал, му казвах с жестове да дойде, че ще го закрилям от всякакво зло. Поколеба се. Не знаеше дали да се скрие при мен, или да изтича при вълните. Вътрешната му борба ме разстройваше. Сякаш ни разделяше стъклен параван, където не намирахме никакъв процеп, за да се съберем отново. Накрая отстъпи няколко крачки. После се отдалечи. Видях го как се гмурна в морето. Щик в ребрата би ми нанесъл по-малко болка. Колкото и нелогично да бе, болеше ме повече от неговата загуба, отколкото от провала на диалога.

Щом стигнах фара, хукнах по стълбите, прескачайки по три стъпала. Вбесен, хванах Каф за яката. Стягах го така силно, че едно копче на палтото му остана в юмука ми.

— Аз ви спасих живота! — протестира той.

— Спасили сте ми живота? Убийте и последната възможност, която имахме, за да го запазим.

Излязох на балкона. Както можеше да се предположи, индовете се бяха разотишли. Нямаше го и триъгълникът. Скоро щеше да се стъмни. Към снега се прибавиха пориви на странични ветрове. Съоръжението на Батис, цялото от тенеке, се удряше в железните перила. В началото този шум ме дразнеше, а после ме потопи в меланхолен фатализъм. „Какви тъжни погребални камбани“ — казвах

си аз. Батис наблюдаваше околността превъзбуден и повтаряше: „Къде, къде, къде са?“ Аз не бях в състояние да правя нещо друго, освен да държа пушката и да плюя по посока на вятъра. Понякога го ругаех озлобено. Следяхме се един друг, полутайно, полуоткрито. Настъпи нощта и положението надмина всякакъв абсурд. Не си говорехме, всеки в своя край на балкончето. Вече не знаехме дали дебнехме тъмнината, или се дебнехме един друг. До полунощ не се случи нищо. Дъждът метеше снега, образуваше малки поточета в гранитната скала и влачеше сухи клонки да плуват в тях. В един момент Луната отстрани облаците, които я скриваха. Това ни позволи да зърнем няколко индови. Бяха на същото място, в края на гората. Не правеха видимо усилие да се приближат към фара. Потърсих триъгълника. Но Батис стреля незабавно. Щом чуха изстрелите, индовите приклекнаха. Някои побягнаха на четири крака.

— Вижте вашите приятели! — каза Батис победоносно. — Влачат се като червеи. Виждали ли сте по-мизерни същества?

— На всяко бойно поле, идиот такъв! Аз самият съм бягал на четири крака, когато куршумите свистяха край мен! — извиках аз. — Не стреляйте! Как според вас ще можем да се разберем, ако ги обстрелваме? Не стреляйте!

С една ръка насочих цевта на неговия ремингтон към небето. Но Батис се освободи разярен и отново стреля.

— Не стреляйте! Не стреляйте, проклет австриецо! — извиках аз и му дръпнах оръжието.

Все едно че се бях опитал да му изскубна ръката — това го влуди. Хвана пушката хоризонтално и с един удар ме изхвърли от балкона. Това бе открито нападение. Крещеше обиди срещу мен. Аз, почервенял от ярост, седнах на един стол, прехапал устни. Беше безполезно да споря с човек, изгубил ума си. Последва ме. Остави настрана ремингтона, реवेशе, държеше някаква реч, която понякога се ускоряваше, а друг път прекъсваше, нелогична и несвързана. Ограничих се само да го гледам със скръстени ръце, като на обвиняема скамейка. Той размахваше харпуна над главата си и сам си отправяше върховни възхвали. Анерис седеше на пода, сгушена до стената, с кожа по-тъмна от всякога. Захвана песен с тъничко гласче.

Полудял, Батис я срита. Слепешком, без да гледа къде удря. В такива моменти ми вдъхваше повече страх от самите индови.

Енергийният му вихър събори някои мебели. С една ръка улови Анерис за врата и изкрещя някаква германска дивотия в ухото ѝ. Ръчището му я душеше. Помислих си, че ще ѝ счупи врата като гърлото на бутилка. Не. Залепи се още повече за ухото на Анерис и взе да ѝ шепне нежности. Говореше с много по-различен тон, отколкото бе обичайно за него. Нещо повече: чувството образуваше около очите му торбички от подпухнала плът. Още малко — и щеше да избухне в сълзи. Всеки момент щеше да се разплаче — той, човешкото олицетворение на грубостта. Изпод един от падналите столове се показваше книга.

— Боже мой, вие сте го знаели, нали? — намесих се аз, като изгупвах прахта от корицата на книгата. — Винаги сте знаели.

Там долу индовите виеха, повече възмутени, отколкото агресивни. Цялата вселена на Каф бе напрегната. Усещаше се срив и вместо да говоря, аз млъкнах. Беше най-добрият начин да му покажа очевидното, да види, че няма никакъв аргумент. След това с приятелско-педагогически глас предложих:

— Батис, единственото, което трябва да направим, е да им дадем нещо в замяна на мира. Това не са прусашки полкове и няма да искат да се предадем безусловно.

Смятах, че е обезоръжен. Но изведнъж сякаш превърна думите ми в муниции. Сочеше ме с пръст все по-застрашително. Разсъждаваше с иронична хитрост, която винаги бях смятал, че е извън възможностите му.

— Вие сте спали с нея, разбира се. Спите с нея. Това е!

Аз исках единствено да му предложа разумен изход: да преговаряме за мира, за да спасим живота си. Но се явяваше обстоятелството, че той стигаше до верни изводи посредством фалшиви разсъждения.

— Вашите любовни интереси не съвпадат с моите — казах му с възможно най-тактичния си тон.

— Вие сте я обладали! — каза той в изблик на гняв. — Притежавали сте я. Знаех го, знаех това от първия ден, в който ви видях, когато прекрачихте прага на този фар за първи път. Знаех, че рано или късно ще ме нападнете в гръб!

Наистина ли имаше значение за него това, че сме любовници? Едва ли. Но в това обвинение той намираще отдушник, за да насочи

срещу мен цялата си омраза. Не, аз не бях прелюбодеец. Бях много по-ненавистен. Бях гласа, който руши една вселена, опростенческа и без оттенъци. Един свят, който дължеше оцеляването си на способността да се поддържа абсолютът на бялото и черното. Този приклад, който ме удряше като палка, не беше омраза, а страх. Страх да не би жабоглавците да приличат на нас, страх да не би да поискат дори минимално приемливи неща. Страх да не би, като ги слушаме, да ни задължат да свалим оръжията. Тази пушка, която избягвах с такъв труд, тази пушка, която искаше да ми разцепи черепа, да ми счупи ребрата, говореше по-красноречиво от всякакви речи. Казваше ми, че Батис, Батис Каф, беше отишъл твърде далеч в усилието си да се отдалечи от жабоглавците и се беше превърнал в най-лошия жабок, който можем да си представим: чудовище, с което е невъзможно да се поддържа какъвто и да било диалог.

В някакъв момент бях допуснал фатална грешка; не трябваше да насилвам до такава степен ограничената му природа. А сега бе готов да ме убие. Още не знам как успях да избягам по трапа надолу. Полу в бяг, полу търкаляйки се, стигнах до долния етаж. Но Батис ме преследваше с грухтене на горила. Размахваше юмруци. Падаха върху мен като удари с чук. За щастие, носех много дебели дрехи, които омокотяваха малко ударите. Видях, че не ми причинява достатъчно болка, хвана ме за гърдите с две ръце и ме заби в стената. С глас, излизащ от пещерите на неговата биография, забълва:

— Вие не сте италианец, не сте италианец, с вас никога не съм бъркал, моят проблем е, че с вас никога не съм бъркал и съм ви оставил да действате! Предател, предател, предател!

В ръцете му бях като чуцело. Отново и отново блъскаше тялото ми в стената. Рано или късно щеше ми счупи черепа или гръбначния стълб. Бруталността му ме превърна в плъх. Единствено можех да му извадя очите. Но когато усети моите пръсти на лицето си, ме метна на пода и започна да ме тъпче със слонските си крака. Имах чувството, че съм бръмбар. Повлякох се назад и когато се обърнах, видях, че Батис държи брадва в ръцете си.

— Батис, не го правете! Вие не сте убиец!

Не ме слушаше. Намирах се в преддверието на смъртта и мозъкът ми не действаше. Нелепо виждах само образи от стар, ненужен сън. Но когато вече вдигаше брадвата, с Батис се случи нещо

странно. Вътрешна слабост и едновременно проблясък на интелигентност осветиха изражението му — като метеорит, пресичащ атмосферата. Все още с вдигнато оръжие ме погледна с трагичното щастие на учения, който един ден гледал към Слънцето, докато то му изгорило ретините, само за да узнае колко време човешкото зрение е в състояние да издържи на слънчева светлината.

— Любов, любов — каза той.

Свали брадвата с тъжна кротост. Слушаше цигулки, беше човек, който тихо затваря вратата, зад която спят децата му.

— Любов, любов — повтаряше хрисимо с нещо като усмивка на лицето си.

Изведнъж отново се превърна в най-дивия Батис. Но аз не съществувах. Обърна ми гръб и отвори вратата. Какво правеше? Боже мой, отваряше вратата! Проснат и смазан, не можех да повярвам на очите си.

Незабавно един индов се опита да влезе във фара и получи удара с брадва, предназначен за мен. С другата си ръка Каф грабна една цепеница, вдигна я като сопа и излезе.

— Батис! — извиках аз, като едва се довлякох до прага. — Върнете се!

Той тичаше по гранитната скала по права линия. Последва страхотен скок в бездната с разтворени ръце. За миг повярвах, че лети. Индовите го нападаха от всички страни. Излизаха от тъмнината, крещяха с радостта на убийци, която никога не бяхме виждали. Двама скочиха върху него, но Батис ги избегна с ловко преобръщане в калта. Веднага се превърна в център на един кръг. Индовите искаха да се приближат, а той въртеше брадвата и дървото като малки вятърни мелнички. Един индов увисна на гърба му и виковете се усилиха. Батис се опита да го рани. Много трудно. При тази маневра загуби една жизненоважна секунда и кръгът около него се стегна. Ужасяващо. Батис не обръщаше внимание на раните, които увисналият на гърба му индов му нанасяше, и продължаваше да удря в празното пространство, отблъсквайки останалите. Но те нямаше да проявят милост.

Аз си губех времето. Качих се по стълбите с една ръка на перилата, а другата притисната към черния ми дроб, който ужасно ме болеше от ударите. Една от пушките бе наблизко. Излязох на балкона с

оръжието в ръце. Вече ги нямаше. Нито индовете, нито Каф. Тишина.
Само леденият вятър на острова.

— Батис! — извиках още веднъж в пустотата. — Батис, Батис!
Нямаше го и нямаше да се върне.

Докато бях на фара, изпитах целия спектър от мъчения. Поне така смятах. Дните след смъртта на Каф донесоха ново изпитание. Противоречивите отношения, които бяхме поддържали, добавиха още объркване в душата ми. Неясната болка, която свиваше сърцето ми, въздействаше на раната като огромно количество сол. И нещо като колеблива тъга, която не знаеше накъде да поеме. Понякога плачех с продължителни ридания като децата, понякога се смеех дръзко, а по-често правех и двете едновременно. Не можех да разбера себе си.

Възможно ли е да тъгуваме по някого, за когото никога не бихме казали добра дума? Да, но само на фара, където ценността на корабкрушенците се преценяваше според пробойните на техните недостатъци. На фара, където и най-далечната човещина ни сближаваше. Батис бе човек радикално чужд на моята природа. Но той също така беше последният човек, когото бях видял в живота си. Сега, когато вече го нямаше, изпъкнаха неговите качества на непоклатима скала и на брат по оръжие. Под тежестта на тази така неясна скръб, едновременно изнервяща и апатична, ми бе невъзможно да отделям смъртта от действителността. Когато поправях нанесените поражения и запълвах доколкото можех отбранителните ями, когато вършех всичко това, говорех с него на висок глас. Сякаш все още ми се налагаше да понасям дрезгавия му глас, резките му обноски, неговото „zum Leuchtturm“ всяка вечер. Често го търсех, за да съгласувам наблюдението или някакъв строеж, и се сблъсках с въздуха. Когато проумявах, че го няма, че никога вече няма да го има, нещо вътре в мен се свиваше.

Не зная колко дни или седмици живях подчинен на този вид парализа, по-скоро душевна, отколкото физическа. Предполагам, че ме движеше единствено придобитата инерция. Батис беше мъртъв, а аз действах механично. Срещу враждебните елементи двама мъже заедно са цяла армия — бяхме го доказали многократно, — а един почти нищо не струва. Моите надежди се основаваха на възможността да се

установи диалог с неприятеля. Но самоубийството на Батис саботираше самата тъкан на тази стратегия. Защо им бе да искат мир сега, когато можеха да ме убият без затруднения? Защо да водят преговори, след като Батис ги бе обстрелвал? Почти нямах муниципии. Въоръжението на защитата бе намаляло наполовина. Още едно-две нападения, и фарът щеше да рухне. Бях сам и на практика беззащитен.

Затова ме плашеше толкова много позицията, която приемаха индовете. След смъртта на Каф последва пълно затишие. Не нападаха острова. Не можех да повярвам, че вълните са така невероятно спокойни. Нощите отминаваха без новини. Аз на балкона, подпрял пушката на перилата, а тя безмълвна, слава Богу. Призори се чувствах като празна бутилка.

През тези дни на личен траур не общувах с Анерис. Дори не я докосвах, макар че спяхме заедно в леглото на Батис. Към моята криза на самота се прибавяше дистанцираното ѝ и студено поведение. Това ме смазваше. Сякаш нищо не беше се случило. Събере дърва — носи ги; напълни кофите — носи ги. Съзерцава вечерта. Спи. Буди се. Действията ѝ са ограничени, никога не надхвърлят най-елементарните операции. В ежедневието си се държи като работниците, закрепостени към лостовете на промишлен стан с онези повтарящи се движения, присъщи на многобройните тела, обитаващи лудниците.

Една сутрин ме събудиха нови шумове. От леглото се вгледах в Анерис. Седеше на колене върху масата. Държеше една от дървените обувки на Батис и играеше на някаква колкото проста, толкова и изнервяща игра: вдигаше я с протегнатата ръка и я пускаше да падне.

Туп, се чуваше, когато земното притегляне я блъсваше в също така дървената маса. Никога няма да свикне с гъстотата на нашия въздух, безкрайно по-лек от водата, стихията на нейния свят.

Докато наблюдавах играта, облак мисли добиваше форма. Фигурата ѝ растеше, обаче нарастваше и нейната недобронамереност. Въпросът не бе в това, което правеше, а в това, което не правеше. Батис бе мъртъв, а тя не изразяваше никакво чувство — нито за, нито против. В каква действителност живееше?

Не беше нужно да съм ясновидец, за да разбера, че бе живяла с гръб към Батис Каф и че ще живее с гръб към мен. Аз смятах, че тиранията на Батис действа като човешка дига, която задържа Анерис. Но след като тя се проби, оттам не потече нищо. Дори не бях сигурен,

че чувствата, които тя би трябвало да е изживяла на фара, са подобни на моите. Дори се попитах дали е възможно този конфликт да ѝ харесва, дали нейното самолюбие не се ласкае от това, че тя е наградата, за която воюват два свята.

Изхвърлих дървената обувка през балкона. Хванах я за бузите с две ръце. Прегръщах я и в същото време я затварях в затвор. Искях да разбере, че ми причинява повече болка от всички индови взети заедно. Искях да ме гледа, в името на свети Патрик, да ме погледне и може би да види един почтен мъж, без големи амбиции. Мъж, който търси само едно кътче, където да живее спокойно, далеч от всичко и от всички, от жестокостта и от жестоките. Нито тя, нито аз бяхме избирали условията на този грозен, студен, а сега и изгорен остров. При все това щеше да е нашата родина, докато живеехме тук, независимо дали ни харесва, или не, и на нас се падаше задължението да го направим обитаем. Но за да го постигна, се нуждаех тя да види в мен нещо повече от две въоръжени ръце.

Не знам в кой момент престанах да крещя и да я дърпам за бузите, за да започна с плесници. Бях така вбесен, че границата между обидата и насилието се превръщаше в цигарена хартия. Отвърна ми. Когато тя ме удряше с ципестите си ръце, имах чувството, че ме налагат с мокра кърпа по лицето. Когато аз ѝ удрях плесници, не беше омраза, а безсилие. С последния удар я проснах на леглото. Лежеше свита като котка и ме чакаше на нокти.

Отказах се. Защо да се трепя? Какво печелех, като я биех? Нейното мълчание, нейното презрение, всичко ми показваше, че бях допълнение към нейните интереси и никога няма да съм нещо повече. Най-после разбих пропастта, която ни разделяше: аз бях потърсил убежище в нея, а тя — във фара. Никога не са съществували толкова близки и толкова противоречиви принципи. Но това познание караше ли ме да я желая по-малко, да се нуждая по-малко от нея? Не. За нещастие, не. Тя въздействаше върху моята любов, както вулканът върху Помпей: разрушаваше я и същевременно я запазваше непокътната.

Също така е вярно, че тази бурна сцена успя да отпусни мозъка ми. За пръв път от смъртта на Батис се освобождавах от вътрешната си изолация. Краката ми ме отведоха извън фара. Едно толкова просто действие, като вдишването на студен въздух ме съживяваше

извънредно много. Благотворното му влияние се разпростря до бузите ми. Не беше нужно да ги виждам, за да забележа, че придобиваха цвят на роза. Мина доста време, преди да усетя, че ме наблюдават.

И този път бяха в края на гората. Шест, седем, осем, може би и повече. Биха могли да се възползват от случая и да се нахвърлят върху мен в смъртоносна надпревара, но не го правеха. Оставих се на тяхното благоволение. Въпреки че Батис бе стрелял по време на примирието, въпреки нашата подлост, те ми даваха последна възможност.

Историята на фара не бе история на съвършения разум. Би могло да се повярва, че тръгнах към тях щастлив да приложа най-сетне на практика идеята си за преговори. Това е вярно, да. Толкова вярно, както и че това не бе първият порив, който ме развълнува: видях ги и се почувствах обнадяден да си върна триъгълника. Вдигнах голите си ръце. Отправих се към гората, без да бързам, но решително, а единственият шум на света беше скърцането на снега под стъпките ми. Бях готов да разгърна всичките си мимически способности.

Какво ли са си помислили? Любопитството обогатяваше очите им. В тях се виждаше нещо от пронизващия интерес на техните деца. Телата им бяха в пълна готовност, но спокойни. Едни ме гледаха в очите, а други — в ръцете. Бих могъл да тълкувам по хиляди начини всяко тяхно премигване и си помислих, че взаимното любопитство би било прекрасно средство срещу насилието.

Но този фар бе царство на страха. Нека си представим насекомо с жило, което влиза в ухото ни. Така ме завладя съмнението, изведнъж и с болка. Започнах да си задавам въпроси и въпросите станаха по-силни от моите събеседници: ами ако се бореха за нещо повече от притежанието на едно океанско островче? В края на краищата за какво им беше тази неплодна земя, нейната абсурдна растителност и острите ѝ камънаци? Може би, само може би това, което желяеха, беше нещо много по-възвишено: същото, което и аз желяех.

Усетих, че вече не съм център на внимание на индовете. Извих врат. Зад мен на балкона се появи фигурата на Анерис. Индовете гледаха нея, а не мен. Можех да надуша тревожността на Анерис. Вкопчваше се в парапета с две ръце, безсилна пред случващото се. Може би смяташе, че чувствата, които ме свързваха с нея, не бяха достатъчно силни и ще я предам на индовете. Грешеше, разбира се.

Самата възможност да ми поискат Анерис рушеше волята ми да продължа напред. Колкото повече скъсявах разстоянието, толкова по-трудно ми ставаше да продължавам напред. Краката ми забавиха ход още преди да им дам заповед за това. Снегът престана да скрипти.

Слънцето се носеше над нас, облаците го превръщаха в малък позлатен диск. Бях много близо до гората, до тях. Дебел корен се показваше и скриваше под земята като тялото на голяма змия. Един от ботушите ми го настъпваше. Там отгатък някои индови настъпваха същия корен. Никога не сме били толкова близо. Но това бе всичко.

Доста време останах така, като забит в земята. Индовите чакаха. Какво очакваха? Да им предам Анерис? Единственото, което можеха да искат от мен, бе единственото, което аз не можех да им дам. А каквито и да бяха конфликтите между Анерис и тях, аз никога не бих могъл да ги разреша. Бих се радвал да им кажа, че дори моят живот подлежи на преговори. Но живот без Анерис, никога. Бих могъл да живея обречен без любов, ако трябва, но не можех да живея без Анерис. Какво ме очакваше, ако я загубех? Смърт без живот, живот без смърт. Кое бе по-лошо? Вледеняващо лято, или изгаряща зима? И така до края.

Тя ми помогна да видя това, което криеха прожекторите на фара; накара ме да видя, че врагът може да бъде всичко друго, но не и звяр. Никога не може да е звяр, никъде, а може би там, на острова, по-малко от където и да било. Без нея никога нямаше да узная истината и само тя можеше да ме научи какво е истината. Но докато вървах по пътя към истината заедно с Анерис, беше неизбежно у мен да се разпали страст към Анерис, да я заобичам, както само корабкрушенците могат да обичат живота: отчаяно. Затова всичко бе така тъжно, защото фарът ми разкриваше, че знанието на истината не променя живота.

Ако в този миг бях вдигнал пръст, мълнии щяха да ни поразят от всички краища на вселената. Не вдигнах никакъв пръст, разбира се, върнах се назад.

Вниманието ми привлече една незначителна подробност: снегът не скриптеше така звучно, както преди няколко минути, когато се отправях към тях. Беше лесно за разбиране. Снегът вече беше улегнал, краката ми се побираха точно в ямките, които бях направил на отиване.

Останалата част на деня прекарах в подреждане на къщата. Свадата с Анерис я бе превърнала във вехтошарски склад. Подредих я,

както можях. Нея я нямаше. Изчезна малко след като аз влязох във фара. Ще се върне.

Преди да се стъмни, влезе през трапа, свенлива и изплашена. Ако се е бояла от насилие, грешеше. Не ѝ обърнах внимание. Още доста време посветих на занимания с трион и чук. След това седнах на поправената маса, пуших и пиех джин, сякаш бях сам. Анерис се беше сгушила зад желязната печка. Можех да видя половината ѝ силует; стъпалата, коленете и ръцете, прегърнали краката. Понякога показваше главата си наполовина и ме следеше.

Допих бутилката. Държахме шишетата в един голям сандък, превърнат в изба, на горния етаж при прожектора. Можеше да се наложи отново да се бием още тази нощ, при все това не се боях да се напия. Но когато се отправих към стълбичката, размислих. Изкарах я от скривалището ѝ, като я влачех за единия крак. Накарах я да се изправи, за да я поваля с плесница, толкова силна, че на другия ден дланта ми още беше червена. Тя не помръдна от земята, сви се на кълбо и плачеше.

Боже мой, как я желаех. Но тази нощ най-голямата обида, която можех да ѝ нанеса, бе да не я докосвам.

Бях пиян три дни и три нощи. Или може би бяха повече. Алкохолът и времето играеха на криеница. Пиянството бе място, където хрумванията се въртяха в спирала. И нищо повече. Пиех и така живеех зад завесата, сякаш представлението нямаше да започне никога. Понякога, след залез-слънце, правех опит да отбранявам балкона. Единственото, което постигах, беше да заспя сред етилови изпарения. Сутрин пръстите ми бяха морави. А допирът с железния спусък за малко да ме принуди да ампутирам показалеца си. Живеех, защото индовите планираха много добре последното си нападение; живеех единствено благодарение на страхопочитанието, придобито чрез изстрели. Каква жалка утеха.

Но пиянството ми предлагаше повече предимства, отколкото неудобства. Преди всичко по-малко желях Анерис. Също така я облякох, за да си спестя гледката на ослепителната ѝ голота. Черен вълнен пуловер с огромни кръпки от чувал. Ръкавите бяха по-дълги от ръцете ѝ и дрехата я покриваше до коленете. Когато бе близо до мен, понякога я ритях, без да помръдна от стола си.

И въпреки това колко безплодни напъни. Моята отмъстителност само потвърждаваше една измамна власт, по-крехка от властта на империя, защитавана от димни стени или от оловни войничета. Когато бях прекалено пиян или прекалено трезвен, се стопявах всички преструвки. Тя не се съпротивляваше на моите нападения. Защо да го прави? Колкото повече се стремях да се показвам пълновластен, толкова по-ясно лъсваше моето мизерно състояние. Всеки път, когато я обладавах, отново се уверявах, че живея в затвор, ограден с пустини вместо с решетки. И де да ме водеше едната похот! В повечето случаи жалък плач ме прекъсваше, още преди да съм започнал. Да, бяха повече от три дни пиянство, много повече.

Последната от онези сутрини Анерис се осмели да ме събуди. Дърпаше ме за крака с всичките си сили, но едва успя да ме накара да отворя очите си. Под плътта на ноздрите се беше настанила болка,

която вече познавах, последствие от злоупотребата с джина. Вдишвах захар. Дори и в полубезсъзнание, успях да пресметна: да не ѝ обръщам внимание би ми създало по-малко неудобства, отколкото усилието да я отблъсна. Но тя настояваше и започна да ме дърпа за косите. Болката се смеси с яростта и все още слепешката, направих опит да я ударя. Тя ме избягваше и чирикаше като възбуден телеграф. Хвърлих бутилка по гъвкавите ѝ форми, после още една. Най-накрая избяга през отвора на трапа, а аз изпаднах в една от онези толкова горчиви и неприятни фази на вцепенение.

Не можех нито да заспя, нито да се разсъня напълно. Колко време загубих в това безпомощно състояние? Мозъкът ми беше открит площад, пренаселен с пророци и демагози. Ясните мисли се смесваха с невъобразими безсмислици без никаква йерархия и не можех да различа едните от другите. Полека-лека се наложи простият довод, че Анерис е трябвало да има много сериозни причини, за да притеснява един толкова сприхав пияница.

Зората се подаваше от балкона с интелигентна свенливост, сякаш слънцето откриваше острова за първи път. Сега можех да ги чуя, във вътрешността на фара, под мен. Какофония от тонове, която се издигаше по стълбите. Устата беше частта от мен, която се съпротивляваше най-много. Нижеше думи като смъртник: пушка, катинар, сигнална ракета. Но не направих нищо. Единствено можех да гледам отвора на трапа, подвластен на странна хипноза.

Една ръка отвори трапа. Две позлатени ленти на ръкава. После се появи капитанска фуражка с отличителните знаци на Френската република. А след това две недоброжелателни очи, излъчващи нетолерантни идеали, и дълъг месест нос, както и руси, също много дълги бакенбарди. Устата пушеше хаванска пура. Индивидът влезе, без да се заглежда специално в моята особа. Почти бе влязъл в помещението, когато една бутилка, която носеше в джоба на куртката си, го заклеци. Излезе от това положение с рев:

— Специалист по морска сигнализация! Можете ли да ми обясните защо не отговаряте, когато ви викат? Какво се е случило на това дяволско островче? Какво бедствие го е сполетяло? Земетресение? Мислех, че това не е сеизмична зона.

От три дни не се беше бръснал и синкавата брада го загрозяваше. Сивият му шинел бе прояден от армия гризачи, сякаш не беше стъпвал

на пристанище от години. Като цяло видът му навяваше представата за дезертър от военния флот, отдал се на пиратство. Екипажът вонеше на казармена дезинфекция и на по-лоши неща. Бяха моряци от колониите, повечето азиатци или метиси. Всеки бе облечен различно, липсваше униформа според норматива и това им придаваше вид на наемници. Те никога не биха разбрали вълнението, което предизвика у мен самото им присъствие. Живеех откъснат от света повече от година; сетивата ми бяха привикнали на повторението. И изведнъж ме обграждаха десетки нови лица, кресливи гласове, забравени миризми. По собствена инициатива се впуснаха да пребъркат помещението с намерението да го плякосат. Сред тях изпъкваше едно много младо момче, очевидно семит, с черни къдрици и железни очила. Той се въздържаше от всякаква амбиция. Не беше моряк и бе облечен по-добре от останалите. Чиновнически одежди, малко или съвсем неподходящи за морския живот. Една верижка, която потъваше в джоба на жилетката, говореше за скрит часовник. Мъжете имаха онези черти на лицето, които издълбава постоянната липса на дисциплина. Скулестото лице на евреина обаче имаше изражението на човек, чел прекалено много безсъдържателни книги. Кашляше силно.

— С кого говоря? Какъв е чинът ви? — питаше капитанът. — Ням, ранен, болен, не ме ли разбирате? Какви езици знаете? Как се казвате? Отговаряйте! Да не сте полудели? Ясно, луд е. — Спря се и взе да души въздуха. — Откъде идва тази животинска смрад? Ако рибите се потяха, щяха да миришат така, цялата къща вони.

Някои моряци се засмяха. Смееха се на мен. Бяха видели, че почти няма какво да се задигне и сега ми отделяха повече внимание. Евреинът прелистваше едни много оръфани официални документи и каза:

— Преди да отпътуваме от Европа, поисках от министерството копие от международния регистър на отвъдморските назначения. Тук фигурира някой си Каф, Батис Каф. — Повдигна очи със съмнение. — Или поне така изглежда.

— Каф? Специалист по морска сигнализация Каф? — попита капитанът.

— Предполагам, не съм сигурен — призна евреинът, намествайки очилата си. — Това е единственото име, което фигурира в официалния регистър. Но не се уточнява нито поданството, нито

длъжността. Дори не се пояснява кое ведомство го е изпратило, кога и с каква точно мисия. Единствено се посочва, че е назначен на този остров. Вината е на мореплавателната корпорация, която си запазва правото да изпраща на държавната администрация списъка на експатрираните специалисти. Прави го без желание и твърде зле. Когато се върна, ще се оплача. Тази политика е във вреда на собствените им служители. Тоест на мен. Как е възможно! Всички страни си обменят данните за международните станции. Вместо това корпорацията крие имената. При това става дума за някаква нищо и никаква метеорологична обсерватория!

Но интересите на евреина и капитана бяха много различни, един краткотраен съюз. Капитанът бе практичен човек. Подробностите не го интересуваха и той настоя:

— Специалист по морска сигнализация Каф: този човек идва да замести предишния метеоролог. Но не знаем къде е той. Ако не ни дадете задоволителен отговор, ще трябва да заключим, че вие сте отговорен за неговото изчезване. Разбирате ли в какво сте обвинен? Отговорете! По дяволите, отговорете! Къщата на метеоролога се намира в съседство, това е малко островче, няма как да не знаете какво е станало с него! Да не смятате, че тези маршрути са голямата печалба от лотарията? Тръгнах от Индокитай по посока на Бордо, но Корпорацията ми нареди да се отклоня с хиляда морски мили, за да взема някакъв човек. А сега се оказва, че не го намирам. Тук, точно тук, на един остров, където има по-малко земя, отколкото на пощенска марка!

Погледна ме вбесен, в очакване енергията на очите му да ме сплаши или пък напрегнатото мълчание да ме накара да заговоря. Не постигна нито едното, нито другото. Направи жест с ръка, че се предава. Голяма част от авторитета му се дължеше на взаимоотношенията, които поддържаше с пурата си. Изпусна толкова плътен дим, че бих могъл да го дъвча. Обърна се към младия евреин:

— Мълчанията обвиняват самите мълчащи, аз смятам, че той е виновен. Ще го взема със себе си, за да го обесят за врата.

— Мълчанията също така могат да бъдат голяма защита — каза младежът, който прелистваше една книга. — Припомнете си, капитане, че ви възложиха да ме докарате до острова, защото корабът, който първоначално трябваше да ме превози, претърпя тайфун. Забавихме се

цели месеци. Кой може да знае как е понесъл самотата предишният метеоролог? А ако се е случило някакво нещастие, този мъж повече прилича на свидетел, отколкото на отговорен за случилото се.

Изведнъж капитанът насочи вниманието си към един азиатски моряк, който все още пребъркваше чекмеджетата. Преди морякът да се усети, вече беше получил три юмрука по врата. Капитанът прибра една сребърна табакера, която беше откраднал. Разгледа я строго, без да вади пурата от устата си, и миг след това табакерата изчезна из дълбинните джобове на куртката му. Еврейчето не се трогна. Сигурно беше свикнало на такива сцени. Обърна се към мен много благовъзпитано, посочи ми книгата на Фрейзър и попита:

— Не сте ли се наслаждавали на друго четиво през цялото това време? Трябва да знаете, че републиката на словото е променила посоката си. Понастоящем тя служи на много по-възвишени интелектуални принципи.

Не, грешеше. Нищо не се беше променило. Достатъчно бе да погледна тези мръсни мъже, които нахлуха във фара като орда клиенти на публичен дом. Мъже, които, докато той говореше за върховете на интелекта, принизяваха всичко, до което се докосваха. Да погледне мен, мъж, който не се страхуваше, че ще го обесят, а много повече се страхуваше да живее близо до такива хора. Мъж, който бе избрал изгнанието пред безредието и вече не беше способен да извърви обратния път. Горкото момче. Преливаше от самомнение. Ако имахме везни, щях да го предизвикам да сложи всички свои книги на едната везна и Анерис на другата.

Естествено, заплахите на капитана бяха кух израз на суета. Аз бях само пречка и така се отнасяха с мен. По едно време си свали фуражката и се развика. Налагаше подчинените си с фуражката и им крещеше на смесица от френски и китайски или нещо друго и докато се усетя, вече ги нямаше. Все още ги чувах по стълбите на фара. Равни части заповеди, ругатни и обиди се преплитаха безотговорно. След това — нищо. Отидоха си, както бяха дошли. Морето беше поразвълнувано от обикновено; някои вълни удряха фара и тракаха като камък върху камък. Други напомняха лъвски рев. Много хора са виждали призрак, но аз имах чувството, че съм първият човек, посетен от цяла група. А може би призракът бях аз.

През целия ден не мръднах от балкона. Действителният обект на моето внимание беше моето собствено любопитство. От толкова много време не бях виждал група хора, че всичките им движения ми се струваха изключителни. Преди да си отидат, поправиха къщата на метеоролога. Вършеха го с нежелание, принуждавани от заповедите на капитана. Когато вятърът беше подходящ, можех да чуя шума от инструментите и яростния глас на този мъж. Но дори той не влагаше старание. Караше им се прекалено театрално, нещо средно между неговото задължение и желанието му да отплава колкото се може по-скоро. Видях малък стълб от дим, също и човешки фигури. Сега капитанът повече пиеше, а по-малко пушеше. Почти не обръщаше внимание на това, което младият еврейин му предлагаше. Отпиваше направо от една манерка, като си показваше гърба, когато той проявяваше прекалена настойчивост. Искаше да си отиде.

Какво са нашите чувства? Новини, които ни осведомяват за нас самите. Корабните лодки напуснаха плажа преди да се стъмни, а аз не чувствах нищо, нищо, дори носталгия. Корабът се стопяваше на хоризонта. Коминът на метеоролога димеше. Зад мен трапът изскърца и се отвори. Не беше нужно да се обръщам, знаех, че е тя. Кой знае къде се беше крила.

Възстанових силите си, като изядох една консерва с бакла. Подсвирвах с уста и Анерис незабавно ми се подчиняваше. Прибра масата и се съблече бързо-бързо. Посвоему беше доволна. Предполагам, че моето пиянство е било непредвидено и объркващо събитие за нея. Но не беше така. Ето, бях верен и не изисквах повече от това, което тя искаше да ми даде. Аз също се събличах. Свалях си последния пуловер, когато тя промени позата си. Прави електрическа гримаса. Сяда с кръстосани крака. Пее говорейки, или говори пеейки.

Кръвта отново потече във вените ми. Да стегна блиндажа на вратата, да запаля светлините на фара, да разпределя малкото муниции, които ми оставаха. Трябва ми една сигнална ракета под ръка, Боже мой, остават ми много малко. Всичко наред ли е? И да, и не. Всичко беше наред, да. Нещата бяха така добре подредени, че вече не се нуждаеха от мен.

Индовите нахлуха на острова от източния и от западния бряг едновременно. Бяха две малки групи, които преди нападението се събраха в гората. Приближиха се до фара със скокове. От време на

време светлините на фара осветяваха по две очи. Някои бяха металнозелени на цвят. Докато се прицелвах в тях, си припомних един стар боен наръчник от съпротивата: бунтовниците ще нападат една укрепена позиция единствено през нощта и при условие, че разполагат с числено надмощие, особено в случай на по-слабо въоръжение. А ако могат да избират между две вражески позиции, винаги ще се спират на по-малко укрепената. Може да изглежда просто здрав разум, но на бунтовниците по призвание са им нужни големи уроци по здрав разум.

Изчезнаха и минута по-късно виеха на другия край на острова. Редът на нещата вече не изискваше този мъж, моя милост, който спокойно чистеше пушката си, докато слушаше изстрелите. Този мъж, който се преструваше на глух, когато друго човешко същество се бореше за живота си там, на същия ъгъл. И като си помислим, какво бих могъл да направя? Да съобщя на капитана, че ни заобикалят един милион индови? Да изляза от фара сега, посред нощ? Преброих поне девет изстрела и ми хрумна единствено, че би трябвало да бъде забранено да се прахосват муниции така глупаво.

* * *

На другия ден отидох дотам. Много гъстата мъгла не ми позволяваше да го видя, докато не стигнах почти до вратата. Беше горе-долу жив, доколкото можех да видя. Като зелка в главата и с подпухнали очи. Все още беше облечен като застрахователен агент. Островът никога не бе виждал по-неподходящо облекло. Ако бях запазил дори бледа сянка от чувство за хумор, щях да прихна. Бяла риза без копчета, черно сако, черни смачкани и раздърпани от битката панталони. Дори разхлабената вратовръзчица още висеше на врата му. Едното стъкло на очилата му се бе напукало като паяжина, обувките му — изцапани с кал. За една нощ се беше превърнал от дребен буржоа в парий без родина. В дясната си ръка държеше все още димящ пистолет. Това малко оръжие парадоксално му придаваше още по-беззащитен вид. Доприпка до мен през мъглата:

— Господин Каф, слава Богу! Мислех, че никога вече няма да видя човешко същество.

Не казах нищо, той беше само призрак от плът. Докато пребърквах колибата му, ме следваше като кученце. У някои хора допирът с преизподнята предизвиква многословие. Той много говореше, а аз изобщо не го слушах. Двата сандъка с муниции бяха под два големи чувала с варива. Имаха формата на малки ковчези. С железен лост отворих капака на първия и настъпи тишина, сякаш бяхме отворили гробница на светец. Разбърках куршумите.

— О, Господи! Наистина — каза той, коленичил до мен. — Съвсем сигурно е, че има пушка в някой друг сандък. Регламентът задължава експатрираните метеоролози да поддържат минимален арсенал. Снощи не си спомних за това. Не можех да мисля за нищо. За щастие носех този пистолет, за да се защитавам от содомитите на кораба. Кой би могъл да си представи, че този остров е обиталище на дявола?

— Човек никога не знае къде може да се озове. Редно е да знаем кой е нашият багаж — отсъдих аз.

— Ами тогава вие сте употребили много успешно своя — каза той и добави срамежливо: — Иначе нямаше да сте жив.

Имаше право. Кое то не означаваше, че не се чувствах леко засегнат. Аз не свалях очи от медните куршуми и не преставах да ги докосвам:

— Сега въпросът е вие също да го употребите успешно. От своя страна нямам нищо против да ви отстъпя половината от острова. Имате два сандъка с муниции. Няма да съжалявате, че ви вземам единия.

Премигна, без да разбира. Изправи се. С крак затвори зеещия капак. За малко да ми притисне пръстите.

— Да вземете мунициите на фара? Ама какво говорите? Мен, мен трябва да вземете!

Тонът му беше различен. За пръв път му посветих време да го разгледам. Беше от тези, които умират с надежда на устните.

— Вие не можете да разберете — казах му аз. — Тук всичко е мътно.

— В това вече успях да се убедя! Едни мътни дълбини, натъпкани с ходещи акули!

— Наистина не ме разбирате.

С една ръка го хванах за врата и го повлякох към плажа. Аз не бях много по-силен, но той изживяваше момент на обърканост, а моите мускули бяха тренирани за ежедневието на острова. С две ръце обърнах главата му в посока към морето:

— Гледайте! — изревах аз. — Тази нощ сте пострадали от тях, нали? Сега гледайте добре: цял океан. Какво виждате?

Изскимтя нещо и падна на пясъка като пречупено чучело. Разплака се. Можех да отгатна какво е видял. Естествено, че можех. Ако беше някой от мъжете, способни да виждат друго нещо, никога не би дошъл на острова. Мразовит вятър помете мъглата. Слънцето беше по-ниско, отколкото си мислех. Престана да плаче.

— Откакто съм пристигнал на този остров, нищо не разбирам. Но истината е, че не искам да умра тук. — Той стисна юмрук. — Не искам.

— Ами тогава си вървете — отговорих му аз. — Този фар е мираж. Вътре няма да намерите никаква сигурност. Не влизайте там. Отивайте си, върнете се вкъщи.

— Да си ида? Как да си ида? — разпери ръце. — Огледайте се! Къде виждате някакъв морски съд? Намираме се на последното стъпало на планетата.

— Не вярвайте във фара — настоях аз. — Хората, стигнали дотук, са загубили вяра и се вкопчват в миражите. Но никой никога не е прегърнал мираж. — Гласът ми се промени. — Ако имате вяра, ще тръгнете по водата и ще се върнете там, откъдето сте дошли.

— Присмивате ми се, нали? А може би разговарям с безумец?

— Прекарали сте една нощ тук и все още се отнасяте с мен като с луд? — Костите ме боляха. — Уморен съм.

Седнах на един камък. Погледна ме изумен. Аз бях постъпил като вентрилоквист, моите вериги не ми позволяваха да вярвам в това, което току-що бях казал. За моя изненада обаче, неговите очи се превърнаха в две рязко просветлени точки. Не мигаше. Изправи се с дива енергия. Свали си обувките. Нави си крачолите на панталоните с отривисти жестове. Свали си сакото и очилцата.

Да, пое към водата. Без съмнения, без колебание. Гледах гърба на това крехко и решително момче и едно вдъхновение сви сърцето ми. Той се спря на неопределената граница между морето и земята. Една по-дълга вълна облиза краката му; аз самият почувствах тръпки от

студ, които ми се предаваха по някаква невидима нишка. Изпитах съмнение. Ами ако си отиде оттук?

Пушката се изплъзваше от ръцете ми. Не можех да повярвам. Наистина вървеше по водата. Правеше една стъпка и още една и морето държеше краката му като течен мост. Отиваше си, отменяше фара и пороците, на които се основаваше нашата война. Беше разбрал, че с миражите не се спори. Рушеше всички страсти, всички перверзии, защото ги отричаше от самото начало. Това момче бе зениците на света: още няколко крачки и ще се събудим от кошмара.

Обърна се към мен възмутен:

— Какво, по дяволите, правя? — извика той с широко разтворени ръце. — Да не мислите, че съм добрият Исус?

И се върна обратно. Щом стъпи на твърда земя, той вече беше с дух на борец. Искаше да се бие до последен дъх. Говореше за „човекоподобните акули“, за отравяне на водата с арсеник, за обхващане на крайбрежието с мрежи, пълни с натрошени мидени черупки, които да послужат като ножове, за хиляди умъртвяващи стратегии. Приблжих се до водата. На два пръста под повърхността можеха да се видят равните подводни скали, по които той беше стъпвал.

Седнах на плажа, прегърнал пушката си като новородено. Отпуснах се назад, докато гърбът ми намери пясъчен дюшек. Определено светът беше едно предвидимо място, без новости. Зададох си един от онези въпроси, на които си отговаряме, преди да сме ги изrekli. Къде ли ми беше триъгълникът, къде?

Слънцето залязваше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.